

**Sortland
kommune**

Foto: David Jensen

Budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030

Sortland kommune

Kommunedirektørens forslag

Innhold

Kommunedirektørens forord	3
Handlingsplan	5
Budsjettvedtak	7
1A Bevilgningsoversikt - drift (§5-4 første ledd)	7
1B Bevilgninger - drift (§5-4 andre ledd)	8
2A Bevilgningsoversikt - investering (§5-5 første ledd)	8
2B Bevilgningsoversikt investering (§5-5 andre ledd)	9
Økonomisk oversikt - drift (§5-6)	11
Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser i økonomiplanen (§5-7)	12
DEL 1 Forutsetninger, rammebetingelser og utfordringer	16
A) Økonomiplan og årsbudsjett	16
B) Statsbudsjettet for 2027 - Nasjonalt nivå	18
C) Statsbudsjettet for 2027 - Lokalt nivå for Sortland kommune	24
D) Kommunale gebyrer - Selvkostbudsjett 2027	26
E) Kommunalrapports kommunebarometer	27
F) Befolkningsutvikling og demografikostnader	29
G) Sykefravær og IA - arbeid	44
DEL 2 Økonomisk utvikling i planperioden	47
Økonomiske måltall for bærekraftig utvikling i økonomiplanperioden	47
Økonomisk handlingsrom i Sortland kommune	47
Økonomisk utvikling i planperioden	48
DEL 3 Hovedtallene i budsjettet (sentrale kapitler)	50
Sentrale inntekter	50
Finansinntekter og -utgifter	51
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	52
Satsingsområder	53
DEL 4 Kommunens tjenesteområder	58
Kommunedirektør	58
Oppvekst	67
Helse og omsorg	78
Samfunn	93
Sentrale poster	107
I DEL 5 Investeringer i økonomiplanperioden	109
Ønskede investeringer (ikke med i investeringsplan for økonomiplan 2027-2030)	118

Kommunedirektørens forord

Kommunedirektøren legger med dette fram sitt forslag til budsjett- og økonomiplan for 2027-2030. Forslaget bygger på regjeringens forslag til statsbudsjett, KS' prognosemodell for frie inntekter, inneværende budsjett- og økonomiplan, kommunens økonomiske stilling, politiske vedtak som gir føringer og andre forhold som påvirker kommunens økonomiske situasjon.

Budsjettarbeidet denne høsten har vært særlig krevende. Kommunen står i den situasjonen at disposisjonsfondet er tømt, og skal i det kommende budsjettåret dekke inn udekkede driftsregnskap fra 2025 for Sortland kommune og Kulturfabrikken Sortland KF.

Driftstakten de senere år, med økonomisk ubalanse og betydelig bruk av disposisjonsfond til saldering av merforbruk har vært et tydelig signal på behovet for omstilling. De overnevnte momentene, kombinert med utvikling i rentenivå, inntektssvikt og øvrig høy prisvekst er til sammen avgjørende faktorer som gjør at kommunedirektøren i sitt budsjettforslag for planperioden 2027-2030 ikke har klart å legge frem et forslag i balanse. Manglende budsjettbalanse synliggjør at utfordringene ikke kan løses med mindre justeringer alene. Det er nødvendig med omfattende og varige innsparinger. Å utsette nødvendige grep vil øke ubalansen ytterligere. Målet fremover må være å sikre at løpende inntekter dekker utgifter til driften, og etter hvert skape muligheter for å bygge opp økonomiske reserver.

I budsjettforslaget er det lagt inn en rekke tiltak for innsparinger for å redusere ubalansen. Selv hensyntatt de mange tiltakene som er lagt inn, legges driftsbudsjettet frem med en ubalanse på **88,2 MNOK** for året 2027.

KS' nye prognoser etter Statsbudsjettet ble lagt frem, anslår en vekst i kommunens sentrale inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd) på 33,464 MNOK, sammenlignet med opprinnelig budsjett for 2026. Denne veksten dekker ikke opp for den underliggende ubalansen i driften. Nedenfor oppsummeres i hovedtrekk de større utgiftsøkningene og inntektsreduksjonene som fører til at budsjettforslaget ikke er i balanse:

- 27 MNOK i mindreinntekter integreringstilskudd
- 20 MNOK i økte renteutgifter langsiktig gjeld ved fortsatt bygging flerbrukshall.
- - 7,0 MNOK i mindre renteutgifter fra forslaget om utsettelse bygging flerbrukshall.
- 14 MNOK i økte pensjonsutgifter, opp mot revidert budsjett 2026.
- 14,5 MNOK i økt driftstilskudd til private barnehager, sammenlignet med opprinnelig budsjett 2026.
- 9,859 MNOK i inndekning av udekkede driftsregnskap 2025 for Sortland kommune og Kulturfabrikken Sortland KF.
- 8,9 MNOK i økte avdragsutgifter (minimumsavdrag).
- 4,832 MNOK i mindreinntekt vertskommunetilskudd (Kr 0 i inntekt fra og med 2027, ordningen utfases).

Kommunen har hatt en stor investeringstakt de senere år, og har passert 1,6 MRD NOK i langsiktig lånegjeld. Med hensyn til den samlede økonomiske situasjonen er det i kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan foreslått å utsette bygging av flerbrukshall ut planperioden. Investeringer bør videre holdes på et minimumsnivå i de kommende år, for å kunne redusere kommunens samlede gjeld.

I en tid med økonomiske utfordringer, vil det være viktig å samtidig tilpasse omstilling opp mot forventede endringer i demografien. Framskrivningene viser at det blir færre barn og unge i barnehage- og skolealder, mens det blir flere eldre med behov for helse- og omsorgstjenester. Kommunen må tilpasse kapasiteten i sine tjenester deretter.

Omstilling krever tydelig retning, åpenhet i prosessen og god dialog mellom folkevalgte, administrasjon og tillitsvalgte. Et felles og realistisk bilde av utfordringene er nødvendig for å finne gode og varige løsninger over tid.

Selv om den økonomiske situasjonen er alvorlig, handler veien videre også om å ta vare på det som gjør Sortland til et godt sted å bo og leve. Gode møteplasser, fellesskap og muligheter for deltakelse er viktige verdier å bygge videre på, også i veien mot omstilling. Gjennom samarbeid mellom kommunen, innbyggerne, frivilligheten og næringslivet kan vi finne løsninger som gir rom for både hverdagsglede og framtidstro, også i en krevende tid.

Sortland 31.10.2026

Leif Hovden

Konstituert kommunedirektør

Handlingsplan

Handlingsplan for Sortland kommune 2027–2030

1. Økonomisk bærekraft og risikohåndtering

- **Styrke økonomistyringen:** Følg opp budsjettdisiplin i alle enheter og gjennomfør løpende budsjettkontroll.
- **Ingen bruk av disposisjonsfond:** Unngå budsjettering med bruk av fond, og bygg opp nye reserver over tid.
- **Likviditetsstyring:** Overvåk og bruk trekkrettigheter kun ved behov, og vurder tiltak for å bedre likviditeten.
- **Gjennomgå investeringsplaner:** Prioriter investeringer som gir størst effekt for tjenestene og økonomien, og vurder utsettelse eller nedskalering ved behov.

2. Omstilling og effektivisering

- **Omstillingsarbeid:** Gjennomfør nødvendige omstillinger i takt med endret demografi og økonomiske rammer.
- **Effektivisering:** Identifiser og gjennomfør tiltak for å redusere driftskostnader, for eksempel samlokalisering av tjenester, nedleggelse av små barnehager/skoler, og optimalisering av ressursbruk.
- **Digitalisering:** Øk bruk av digitale løsninger og velferdsteknologi for å effektivisere tjenesteproduksjonen og møte fremtidige behov.

3. Tilpasning til demografiske endringer

- **Tjenestetilpasning:** Reduser kapasitet i barnehage og skole i tråd med synkende barnetall, og styrk kapasitet og kompetanse i helse- og omsorgstjenestene for å møte økt andel eldre.
- **Plan for eldreomsorg:** Utarbeid og implementer en plan for å møte økt behov for pleie- og omsorgstjenester, inkludert styrking av hjemmetjenesten og forebyggende tiltak.
- **Boligtilpasning:** Planlegg og bygg flere tilrettelagte boliger for eldre og personer med funksjonsnedsettelse.

4. Investeringer og vedlikehold

- **Prioriter investeringer:** Gjennomfør kun nødvendige investeringer, og prioriter vedlikehold av eksisterende bygg og infrastruktur for å unngå forfall og økte fremtidige kostnader.
- **Fleksible investeringsrammer:** Sørg for fleksibilitet i investeringsbudsjettene for å kunne håndtere uforutsette hendelser.

5. Kompetanse og rekruttering

- **Rekrutteringsstrategi:** Utarbeid og gjennomfør en strategi for å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse, spesielt innen helse, omsorg og tekniske tjenester.
- **Kompetanseutvikling:** Tilby opplæring og videreutdanning for ansatte for å møte nye krav og utfordringer.

6. Arbeidsmiljø og sykefravær

- **Redusere sykefravær:** Følg opp nærværstrategien og gjennomfør tiltak for å redusere sykefraværet til 8,5 % innen 2029.

7. Samfunnsutvikling og samarbeid

- **Samarbeid med innbyggere og næringsliv:** Involver innbyggere, frivillige og næringsliv i utviklingen av kommunen og tjenestene.
- **Bærekraft og klima:** Prioriter tiltak som bidrar til et miljøvennlig og klimarobust samfunn, inkludert energieffektivisering og klimatilpasning.
- **Universell utforming:** Sørg for at nye bygg og offentlige rom planlegges med universell utforming.

8. Oppfølging og rapportering

- **Regelmessig rapportering:** Følg opp handlingsplanen med jevnlige rapporter til Formannskapet/kommunestyret.
- **Evaluerings:** Gjennomfør årlig evaluering av tiltakene og juster planen ved behov.

Budsjettvedtak

1A Bevilgningsoversikt - drift (§5-4 første ledd)

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-453 931	-485 154	-483 014	-502 869	-502 420	-502 403	-502 423
Innteks- og formuesskatt	-396 690	-416 311	-418 236	-432 242	-432 242	-432 242	-432 242
Eiendomsskatt	-41 030	-43 447	-43 447	-51 219	-51 219	-51 219	-51 219
Andre generelle driftsinntekter	-24 025	-43 485	-40 582	-18 350	-31 850	-15 050	-40 750
Sum generelle driftsinntekter	-915 676	-988 397	-985 279	-1 004 680	-1 017 731	-1 000 914	-1 026 634
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	846 867	879 747	881 282	958 816	940 416	935 416	935 416
Avskrivninger	52 179	53 560	53 560	53 042	53 042	53 042	53 042
Sum netto driftsutgifter	899 046	933 307	934 842	1 011 858	993 458	988 458	988 458
Brutto driftsresultat	-16 630	-55 090	-50 437	7 178	-24 273	-12 456	-38 176
Renteinntekter	-10 007	-10 150	-10 150	-10 150	-10 150	-10 150	-10 150
Utbytter	-1 421	-7 248	-7 248	-7 248	-7 248	-7 248	-7 248
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-185	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	79 140	74 501	75 701	87 501	86 401	87 101	87 801
Avdrag på lån	53 825	43 000	43 000	51 900	51 900	51 900	51 900
Netto finansutgifter	121 352	100 103	101 303	122 003	120 903	121 603	122 303
Motpost avskrivninger	-52 179	-52 256	-52 256	-53 042	-53 042	-53 042	-53 042
Netto driftsresultat	52 543	-7 243	-1 390	76 139	43 588	56 105	31 085
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150
Avsetninger til bundne driftsfond	8 353	155	155	543	543	543	543
Bruk av bundne driftsfond	-9 851	-1 856	-1 915	-1 499	-1 499	-1 499	-1 499
Avsetninger til disposisjonsfond	0	8 944	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-46 099	-3 150	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	9 859	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-47 597	7 243	1 390	12 053	2 194	2 194	2 194
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	4 946	0	0	88 192	45 782	58 299	33 279

1B Bevilgninger - drift (§5-4 andre ledd)

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Kommunedirektør	40 348	103 533	48 013	76 013	60 013	60 013	60 013
Oppvekst	323 457	319 735	340 295	383 128	382 628	382 628	382 628
Helse og omsorg	374 689	367 040	378 450	374 814	372 964	367 964	367 964
Samfunn	113 121	96 809	121 836	132 459	132 409	132 409	132 409
Sentrale poster	123	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	851 739	887 118	888 594	966 414	948 014	943 014	943 014
Herav:							
Avskrivinger	6 451	9 066	9 066	8 549	8 549	8 549	8 549
Netto renteutgifter og -inntekter	-81	5	5	5	5	5	5
Avsetninger til bundne driftsfond	8 353	155	155	543	543	543	543
Bruk av bundne driftsfond	-9 851	-1 856	-1 915	-1 499	-1 499	-1 499	-1 499
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	846 867	879 747	881 282	958 816	940 416	935 416	935 416

2A Bevilgningsoversikt - investering (§5-5 første ledd)

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	152 748	175 907	232 724	157 450	19 050	11 650	1 250
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 144	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	155 893	179 057	235 874	160 600	22 200	14 800	4 400
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 935	-24 551	-32 611	-27 384	-3 810	-2 330	-250
Tilskudd fra andre	-45 004	0	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-944	-65 200	-66 200	-20 000	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-84 809	-86 156	-133 913	-110 066	-15 240	-9 320	-1 000
Sum investeringsinntekter	-153 692	-175 907	-232 724	-157 450	-19 050	-11 650	-1 250
Videreutlån	38 847	40 000	40 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Bruk av lån til videreutlån	-38 847	-40 000	-40 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Avdrag på lån til videreutlån	9 248	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-11 415	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Netto utgifter videreutlån	-2 166	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150
Avsetninger til bundne investeringsfond	4 503	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-2 337	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	-5 105	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	2 905	0	5 105	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	5 071	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	5 105	0	0	0	0	0	0

2B Bevilgningsoversikt investering (§5-5 andre ledd)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Driftsmateriell og transportmidler					
EPJ system	4 200	0	0	0	0
Aggregat legekantor	1 100	0	0	0	0
Helsehus - Utstyr	535	0	0	0	0
Spider KI	400	0	0	0	0
KI - Helse og omsorg	200	0	0	0	0
Velferdsteknologi omsorgsboliger ved Lamarktunet	200	0	0	0	0
Pumpemaskin kjøkken LMT	132	0	0	0	0
Vendeseng Lamarktunet	120	0	0	0	0
Jormorbenk medtilhørende utstyr	100	0	0	0	0
Nytt arkivrom	1 000	0	0	0	0
IT - ramme	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
Biler - Helse og omsorg	3 000	0	0	0	0
El- ladere - Komm. bygg	200	0	0	0	0
Kameraovervåkning - kommunale bygg	250	0	0	0	0
Bil - Eiendomsdrift	0	0	600	400	0
Utsettelse bygging ny hall i Lamarka	0	-167 300	0	0	0
Sum Driftsmateriell og transportmidler	12 687	-166 050	1 850	1 650	1 250
Kommunale bygninger					
Bygg og eiendom	10 000	10 000	10 000	10 000	0
Sortland barneskole oppgradering bygg	2 000	2 000	0	0	0
SFO kjøkken Sortland barneskole	500	0	0	0	0
Kjøkken Strand barnehage	300	0	0	0	0
Lamarktunet - Rehab. Utv./innv.	500	0	0	0	0
Lamarktunet - brannsikkerhetstiltak	200	0	0	0	0
Lokasjon utetjenesten – nytt lager	0	0	1 000	0	0
Jennestad brygge fundament	200	0	0	0	0
Rådhuset - brannverntiltak bygg I/II	200	0	0	0	0
Sum Kommunale bygninger	13 900	12 000	11 000	10 000	0
Park og anlegg					
Uteområdet barnehage	1 000	1 000	0	0	0
Friluftsområder - oppgradering	200	0	0	0	0
Utområder - Byplan	250	0	0	0	0
Blåbyhallen - rehabilitering bygg	500	0	0	0	0
Hall i Lamarka	62 700	167 300	0	0	0
Sortlandshallen - rehabilitering	500	0	0	0	0
Sum Park og anlegg	65 150	168 300	0	0	0
Vann, avløp og VVA					
VA Separering Kirkåsveien, nord og sør	6 000	0	0	0	0
VVA Natlandsveien, sanering	4 000	0	0	0	0
VA - KDP avløp vannmiljø - sep. avløpsledning	9 300	9 300	0	0	0
VA - 2 nye biler	1 800	0	0	0	0
VA - Truck til verksted	300	0	0	0	0
HP vann – diverse tiltak	1 000	0	0	0	0
Vann - damanlegg Storvannet	2 000	16 000	0	0	0
Ny pumpestasjon torget	0	5 900	0	0	0
Avløp:Pumpestasjon og avløp fra Kulturfabrikken til kystvakta	9 300	21 700	0	0	0
Avløp:Pumpestasjon Strand sentrum og pumpeledning til renseanlegg Strand	0	6 250	0	0	0
Avløp: til nye prosjekter (Avløp: "tilpasset ny hovedplan")	20 750	46 050	0	0	0
Sum Vann, avløp og VVA	54 450	105 200	0	0	0

Budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030

	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Vei, trafikk og gatelys					
Veifres	370	0	0	0	0
Vei - Åsveien Solveien	3 250	0	0	0	0
VEI- Strandgata fortau	0	0	5 200	0	0
VEI- torg parkeringsplasser	600	0	0	0	0
Vei - Asfalt termo container	200	0	0	0	0
Vei - Bakkeveien sanering	500	4 500	0	0	0
G/S Vesterveien	900	0	0	0	0
Trafikksikkerhetstiltak - mindre fra plan	200	0	0	0	0
Bjørklundvn, nedre del	0	16 000	0	0	0
Bjørklundv - Vesterv sammenkobling	2 000	16 500	0	0	0
Gatelys - systematisk utskifting	1 200	1 000	1 000	0	0
Sum Vei, trafikk og gatelys	9 220	38 000	6 200	0	0
Tomter					
Rundheia/Lamarka	300	0	0	0	0
Skytterhaugen	20 000	0	0	0	0
Tomtefelt - ramme	200	0	0	0	0
Sum Tomter	20 500	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	175 907	157 450	19 050	11 650	1 250

Tilskudd til andres investeringer (§5-5 andre ledd)

Beløp i 1000

	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	0	0	0

Investeringer i aksjer og eiendeler (§5-5 andre ledd)

Beløp i 1000

	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Finansiering investering	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150

Utlån (§5-5 andre ledd)

Beløp i 1000

	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	179 057	160 600	22 200	14 800	4 400

Budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030

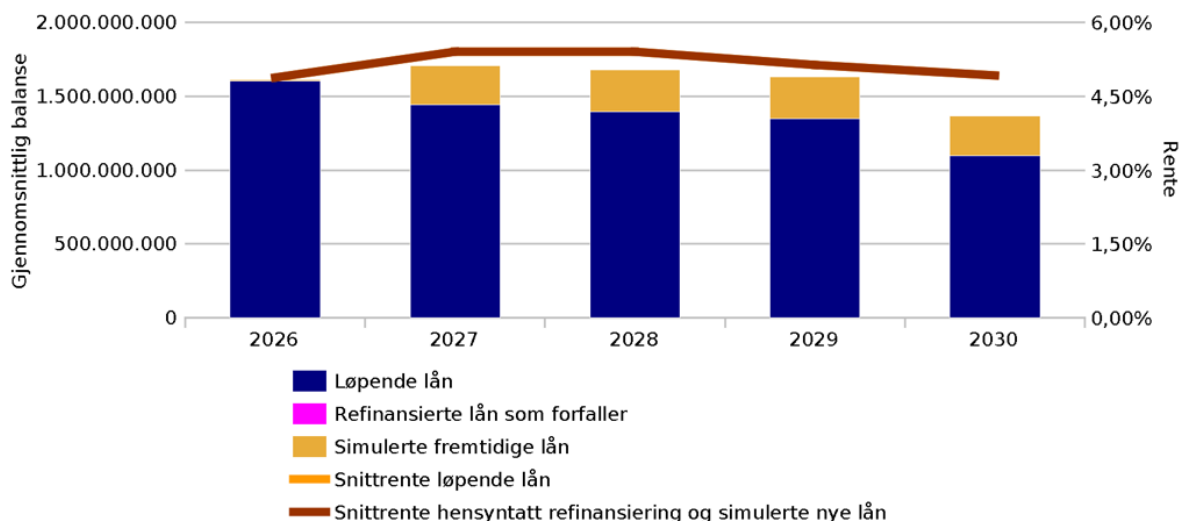
Økonomisk oversikt - drift (§5-6)

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-453 931	-485 154	-483 014	-502 869	-502 420	-502 403	-502 423
Innteks- og formuesskatt	-396 690	-416 311	-418 236	-432 242	-432 242	-432 242	-432 242
Eiendomsskatt	-41 030	-43 447	-43 447	-51 219	-51 219	-51 219	-51 219
Andre skatteinntekter	-166	-142	-142	-165	-165	-165	-165
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-158 959	-140 219	-136 178	-84 028	-97 528	-80 728	-106 428
Overføringer og tilskudd fra andre	-298 005	-246 230	-245 428	-232 990	-232 990	-232 990	-232 990
Brukerbetalinger	-33 850	-30 261	-30 687	-34 262	-34 262	-34 262	-34 262
Salgs- og leieinntekter	-66 654	-81 913	-89 951	-94 916	-94 916	-94 916	-94 916
Sum driftsinntekter	-1 449 285	-1 443 677	-1 447 083	-1 432 691	-1 445 742	-1 428 925	-1 454 645
Lønnsutgifter	743 669	736 017	750 673	789 099	786 749	781 749	781 749
Sosiale utgifter	129 740	153 933	142 303	154 561	154 561	154 561	154 561
Kjøp av varer og tjenester	395 094	366 523	363 035	372 107	356 057	356 057	356 057
Overføringer og tilskudd til andre	111 973	78 555	87 074	71 060	71 060	71 060	71 060
Avskrivninger	52 179	53 560	53 560	53 042	53 042	53 042	53 042
Sum driftsutgifter	1 432 655	1 388 587	1 396 646	1 439 869	1 421 469	1 416 469	1 416 469
Brutto driftsresultat	-16 630	-55 090	-50 437	7 178	-24 273	-12 456	-38 176
Renteinntekter	-10 007	-10 150	-10 150	-10 150	-10 150	-10 150	-10 150
Utbytte	-1 421	-7 248	-7 248	-7 248	-7 248	-7 248	-7 248
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-185	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	79 140	74 501	75 701	87 501	86 401	87 101	87 801
Avdrag på lån	53 825	43 000	43 000	51 900	51 900	51 900	51 900
Netto finansutgifter	121 352	100 103	101 303	122 003	120 903	121 603	122 303
Motpost avskrivninger	-52 179	-52 256	-52 256	-53 042	-53 042	-53 042	-53 042
Netto driftsresultat	52 543	-7 243	-1 390	76 139	43 588	56 105	31 085
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150
Avsetninger til bundne driftsfond	8 353	155	155	543	543	543	543
Bruk av bundne driftsfond	-9 851	-1 856	-1 915	-1 499	-1 499	-1 499	-1 499
Avsetninger til disposisjonsfond	0	8 944	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-46 099	-3 150	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	9 859	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-47 597	7 243	1 390	12 053	2 194	2 194	2 194
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	4 946	0	0	88 192	45 782	58 299	33 279

Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser i økonomiplanen (§5-7)

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over den årlige utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser i planperioden. Nedenfor fremgår en oversikt over utviklingen i langsiktig gjeld, samt renteutgifter knyttet til nye låneopptak i økonomiplanperioden.

Grafen viser oversikt over langsiktig gjeld ved utløpet av hvert år i økonomiplanperioden, og viser balansen med og uten de simulerte låneopptakene som ligger inne på bakgrunn av foreslåtte låneopptak i økonomiplanperioden, ref. bevilgningsoversikt investering §5-5.

I simulerte låneopptak har kommunedirektøren benyttet 100 % gjennomførelsesgrad på opptak av lån. Dette vil si at rente og gjeldsprognoser som er benyttet i økonomiplanen vil investeringsprosjekter fullt ut gjennomføres i takt med det som budsjetteres hvert år. Det er benyttet 3 mnd-Nibor, med et marginpåslag på 0,6 %. I tallene over er forpliktelsene til Husbanken ikke inkludert.

Sortland kommune har også en økonomisk eksponering gjennom eierskapet i Kulturfabrikken Eiendom AS, som eier bygget Kulturfabrikken Sortland. Selskapet har fire lån med en samlet verdi på om lag 160 mill. kroner. Lånene har flytende rente basert på NIBOR, og selskapets finansieringskostnader påvirkes derfor av utviklingen i markedsrentene. Kommunen har en årlig husleie til Kulturfabrikken Eiendom AS på til sammen 15,2 mill. kroner. Dersom selskapets lån hadde inngått i kommunens egen låneportefølje, ville kommunens gjeld vært om lag 160 mill. kroner høyere, med tilsvarende økte utgifter til renter og avdrag.

Vurderinger av risiko knyttet til Sortland kommunes låneportefølje

1. Renterisiko

Status pr. oktober 2026 viser at to lån på henholdsvis 32 og 98,8 MNOK, samlet om lag 130,8 MNOK, er omgjort fra NIBOR med flytende margin til fem års fastrente i forbindelse med forfall 12. oktober 2026. Kommunalbanken fikk tilslaget etter anbud med nominell rente på 5,334 %. Dette er refinansiering av eksisterende gjeld, ikke et nytt låneopptak til investeringer. Kommunen har i tillegg tre rentebytteavtaler med SB1M med et samlet beregningsbeløp på 250 MNOK: 100 MNOK med fast swaprente på 3,68 % til 9. juli 2030, 75 MNOK med 3,71 % til 9. juli 2032 og 75 MNOK med 3,75 % til 9. juli 2035. Swaprentene er ikke kommunens samlede lånerenter; lånets margin og eventuelle gebyrer

kommer normalt i tillegg. Rentebindingen gir mer forutsigbare renteutgifter, men kommunen får ikke automatisk lavere rente på den bundne delen dersom markedsrentene faller. To andre lån på henholdsvis 85,9 og 48,3 MNOK er omgjort fra NIBOR med flytende margin til p.t.-lån som et ledd i planlagt anbud om en ny fastrente- eller swapavtale. Overgangen til p.t.-rente er gjennomført, men den videre rentebindingen er foreløpig ikke gjennomført, og disse lånene har pr. 27 oktober fortsatt flytende rente.

2. Refinansieringsrisiko

Kommunen har refinansiert to lån som seks måneders sertifikatlån i august og september 2026. Lånene er på henholdsvis 96,7 MNOK og om lag 111 MNOK, samlet om lag 207,7 MNOK, med renter på henholdsvis 4,850 % og 4,829 %. Renten er avtalt for den enkelte låneperioden, men ved forfall må lånene tilbakebetales eller refinansieres. Kommunen er dermed eksponert for at ny finansiering kan bli dyrere eller vanskeligere tilgjengelig. Det er viktig å skille mellom lånets løpetid og renteperioden: Et seks måneders sertifikatlån forfaller normalt etter seks måneder, mens et langsiktig lån knyttet til seks måneders NIBOR normalt får ny rente uten at selve lånet forfaller. Rentebytteavtaler endrer ikke det underliggende lånets forfallsdato og fjerner derfor ikke refinansieringsrisikoen.

3. Markedsrisiko

Kommunens lånekostnader påvirkes av utviklingen i markedsrentene og långivernes marginer. En ordinær rentebytteavtale sikrer normalt ikke lånets margin. Dersom lånet og rentebytteavtalen ikke har samsvarende beløp, referanserente og rentedatoer, kan kommunen fortsatt være eksponert for renteendringer. Rentebytteavtalene får en markedsverdi som kan være positiv eller negativ for kommunen. Ved førtidig avslutning må verdien normalt gjøres opp, og en negativ verdi kan medføre en betydelig betaling. En negativ markedsverdi innebærer likevel ikke i seg selv at et kontantbeløp må betales umiddelbart. Kommunen har også risiko knyttet til at avtalemotparten oppfyller sine forpliktelser.

4. Likviditetsrisiko

Sertifikatlånene innebærer at hele lånebeløpet normalt forfaller til betaling ved utløpet av den enkelte låneperioden. Kommunen må derfor planlegge forfallene og ha tilgjengelig likviditet eller sikre ny finansiering i tide. En rentebytteavtale kan sikre deler av rentekostnaden, men sikrer ikke at kommunen får fornyet lånet. Førtidig avslutning av rentebytteavtaler eller innfrielse av fastrentelån kan dessuten utløse økonomiske oppgjør som må håndteres likviditetsmessig. For fastrentelån avhenger eventuell overkurs eller underkurs av markedsutviklingen og avtalevilkårene.

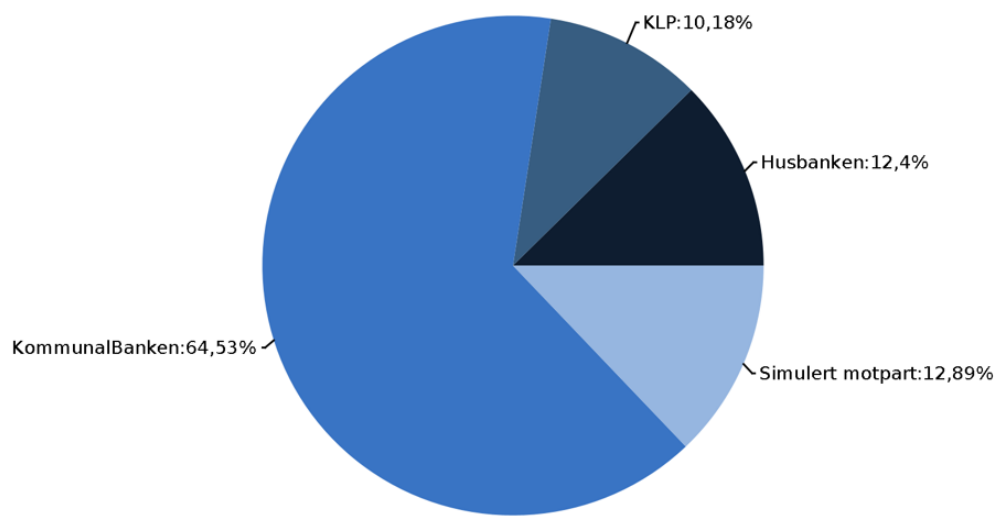
5. Budsjetteringsrisiko

Fastrentelån og rentebytteavtaler gir mer forutsigbare renteutgifter i bindingsperioden, men er ingen garanti for lavest mulig rentekostnad. For lån med flytende rente vil renteutgiftene kunne øke eller falle. På NIBOR-lån fastsettes referanserenten normalt på nytt hver tredje eller sjette måned, avhengig av avtalen, mens långiver fastsetter renten på p.t.-lån og kan endre den med avtalt varsel. Budsjettoppfølgingen må ta hensyn til lånenes marginer og eventuelle gebyrer, tidspunkt for renteregulering og refinansiering, samt utløp av rentebindinger. Planlagt rentebinding av p.t.-lånene på 85,9 og 48,3 MNOK må skilles fra allerede gjennomførte avtaler. Opplysningene fra finansrapporteringen for oktober 2026 gjelder Sortland kommune uten kommunale foretak og Husbanken startlån. En samlet vurdering av låneporteføljen må bygge på faktiske avtaler og kommunens gjeldende finansreglement.

Ved utgangen av 2026 har Sortland kommune tatt opp om lag 210 MNOK i lån fra Husbanken til videreutlån. Det er så langt ikke registrert økonomiske tap knyttet til denne låneporteføljen. Kommunens netto rentekostnad for porteføljen er anslått til mellom 1 og 2 MNOK årlig. I henhold til vedtaket fra 2022 ble den årlige tildelingsrammen redusert fra 30 MNOK til 4 MNOK fra og med 2026.

Kommunestyret vedtok imidlertid en tilleggsramme på 36 MNOK i 2026, slik at samlet vedtatt låneramme dette året ble 40 MNOK. I kommunedirektørens forslag til budsjett for 2027 er det lagt inn en låneramme på 4 MNOK.

Diagrammet nedenfor viser at Kommunalbanken står for 64,53 % av låneporteføljen, KLP for 10,18 % og Husbanken for 12,4 %. Kategorien «Simulert motpart» utgjør 12,89 %. Bakgrunnen for at kommunen har den største andelen av lånestolen i Kommunalbanken er at de siste årene har margin vært noe lavere enn de andre tilbydere. På ellers like lånevilkår har kommunedirektøren foretatt loddrekning og godtatt betingelse fra trukket part.

Budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030

I tillegg til kommunens lånegjeld, har Sortland kommune vedtatt flere garantier for lån, og per utgangen av 2026 ca. 215 MNOK:

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, d)

Tall i 1000 kroner

Låneinstitusjon	Garanti inngått	Garanti utløper	Garantiansvar pr. 31.12.2025	Formål
Den norske stats husbank				
Prestelva barnehage	2003	2029	1 817	Lån til barnehage
Kleiva barnehage	2006	2037	2 858	Lån til barnehage
Blåfjell barnehage	2005	2035	3 672	Lån til barnehage
Indre Eidsfjord Grendelag	2015		4 479	Lån til barnehage
Sortland boligstiftelse, 4 stk			929	Lån til boliger
SUM			13 755	
Kommunal Landspensjonskasse				
Sortland Arbeidssenter AS	2021	2040	2 614	Drift av arbeidssenter
SUM			2 614	
Kommunalbanken				
Kulturfabrikken Eiendom AS	2012	2052	111 103	Drift av kulturhus
Kulturfabrikken Eiendom AS	2013	2052	13 250	Drift av kulturhus
Kulturfabrikken Eiendom AS	2013	2051	18 512	Drift av kulturhus
Kulturfabrikken Eiendom AS	2015	2053	20 439	Drift av kulturhus
Sortland Arbeidssenter AS	2013	2033	523	Drift av arbeidssenter
SUM			163 827	
Eierkommunenes garantiansvar vedr. låneopptak				
RenoVest IKS. Lånegjeld kr 102 210				
Sortland kommunes andel 32,5 %			33 218	Renovasjon
Sosiale lån				
Utlån Lånegjeld kr 1 187			1 187	Sosial lån
SUM			1 187	
Andre garantier				
Sortland Alpinklubb, grunn tilh. Bygd grunneierlag			250	Alpinbakke
SUM			250	
Kommunens totale garantiansvar			214 851	

DEL 1 Forutsetninger, rammebetingelser og utfordringer

A) Økonomiplan og årsbudsjett

Forutsetninger og rammebetingelser for budsjett- og økonomiplan

I delkapittelet gjennomgås hvilke forutsetninger og rammebetingelser årsbudsjettet og budsjett og økonomiplan er bygget på.

Budsjett- og økonomiplan er på samme måte som tidligere også en handlingsplan, ved at noen styringsparametere utover økonomi er gitt fokus i dokumentet.

Det oppleves fortsatt at det er uroligheter i økonomien nasjonalt og internasjonalt. Dette preges Sortland kommune av, på lik linje med andre kommuner. Det er usikkerhet i finans- og rentemarkeder og gjennomgående høy lønns- og prisvekst som påvirker drift og planlagte investeringer. Strammere økonomiske utsikter krever at kommunen gjør omstillinger, og tydelige prioriteringer som kan sikre en best mulig effektivitet i ressursbruken fremover.

Endring i kommunens demografi og mottak av flyktninger fører til at organisasjonen får økt press på drift av de kommunale tjenestene. For budsjettåret 2027 er det i kommunedirektørens budsjettforslag tatt høyde for mottak av 20 nye flyktninger i året.

Selv med veksten i de frie inntektene til kommunesektoren som er lagt til grunn i Statsbudsjettet for 2026, forventes det en svært utfordrende økonomi i årene fremover.

Forutsetninger i økonomiplandokumentet

Ved å budsjettere for en 4- års periode er det usikkerhet knyttet til flere av forutsetningene som fremmes i kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan. De viktigste forutsetningene som er lagt til grunn er oppsummert i dette delkapittelet. Forslag til budsjett 2027 og budsjett- og økonomiplan 2027-2030 tar utgangspunkt i videreføring av vedtatt budsjettnivå for 2026 med tilhørende budsjettreguleringer gjennom året. Det er naturlig at det gjennom året har forekommet endringer fra opprinnelig budsjett og informasjon som ble lagt til grunn ved fremleggelse av forrige økonomiplan.

Økonomiplan og årsbudsjett

Kommunens økonomiplan skal vise hvordan det er planlagt å følge opp langsiktige utfordringer, mål og strategier. Den skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger med tilhørende mål og premisser som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. Dokumentet skal også synliggjøre utviklingen i kommunens økonomi, gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.

Årsbudsjettet

Årsbudsjettet presenteres som en detaljoversikt for det første året i økonomiplanperioden. Budsjettet skal fremvise prioriteringer i økonomiplanen og fungerer som bevilgningsdokument.

Vedtatt budsjett angir de rammene kommunestyret har bevilget til kommunens virksomhet for det kommende året. Kommunedirektøren fremmer gjeldende praksis hvor investeringer som gjennomføres i budsjettåret vedtas på prosjektnivå, jfr. Tabell bevilgningsoversikt investeringer § 5-5 2. ledd.

Utgangspunkt

2. tertialrapport for 2026 er et viktig informasjonsgrunnlag i forarbeidet til budsjett- og økonomiplan for 2027-2030. I utarbeidelsen av budsjett for 2027 og økonomiplan 2027-2030 har kommunedirektøren gjennomgått tidligere vedtak og endringer for inneværende år. Økonomiske endringer som er vedtatt i 2026 som har økonomiske virkninger utover budsjettåret, justeres for dette i budsjettet for 2027.

Rammebetingelser

Budsjett- og økonomiplan 2027-2030 bygger på flere rammebetingelser:

- Vedtatt budsjett- og økonomiplan 2026-2029
- Kommuneproposisjonen og det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2027
- Kommunestyrets vedtatte budsjettreguleringer i 2026
- Handlingsregler for den økonomiske utviklingen
- Statsbudsjettet for 2027

I tillegg til budsjettets rammebetingelser som er lagt til grunn i budsjettreguleringer, styrer kommunedirektøren etter klare mål og premisser for budsjettet. Disse er nærmere forklart i avsnittet nedenfor.

Mål og premisser

Det følger av kommunelovens § 14-4 andre ledd at årsbudsjettet skal vise de mål og premisser som budsjettet bygger på.

Budsjettforutsetninger og premisser for bruk av bevilgninger blir gitt når økonomiplanen vedtas.

- Budsjett vedtas på rammenivå, og kan ikke omprioriteres til andre formål eller tjenester uten politiske vedtak. Eventuelle endringer vil bli løftet frem ved budsjettregulering.
- Spesifikke budsjettendringer fra et år til neste og premissene for endringene fremkommer i økonomiplandokumentet i egne tabeller med tilhørende beskrivelser. Dette gjelder for rammeøkninger og ved «tiltak» i form av utgiftsreduksjon. Endringer i forutsetninger, utsettelse eller andre forhold omtales ved tertialrapporteringer og i årsrapporten dersom det er av større økonomisk betydning.
- Det budsjetteres med bruk av og avsetning til bundne fond og disposisjon der dette er planlagt i form av tidligere vedtak.
- For bevilgninger til investeringer beskrives premisser for bruk og framdrift i økonomiplanen, hvor endringer og eventuelle omprioriteringer av bevilgningene kun skjer ved politiske vedtak eller tildelinger.
- Mottak av 20 nye flyktninger i 2027.
- Eiendomsskatt er kontorjustert med 10 %.
- Rammetilskudd er budsjettert i henhold til KS' prognose per 12.10.26 for hele planperioden. Skatteinntektene for 2027 er i henhold til de samme prognosene.
- I henhold til KS-sak 124/25 skal Sortland kommune skjære betydelig ned på bruk av eksterne konsulenter, også i investeringsprosjekter. Alle eksterne innkjøp over 50 TNOK må godkjennes av kommunedirektør ved kommunalsjef, og det skal rapporteres til økonomiutvalget i hver tertialrapportering dersom eksterne brukes.

Kommunestyret har i budsjettbehandlingen for økonomiplanperioden 2026-2029 rettet føringer for arbeidet med kostnadsbesparende tiltak i organisasjonen, som anses å være en del av kommunens premisser i omstillingsarbeidet, listes opp i det videre:

- Oppsigelser skal unngås. Reduksjon i lønnskostnader skal skje etter naturlige avganger.
- Reduksjon av stillinger ved naturlige avganger skal fortrinnsvis skje i administrative stillinger og ikke stillinger i direkte tjenesteproduksjon.
- Bruk av konsulentkostnader skal reduseres betydelig innenfor alle rammeområdene.
- Redusere bruk av innleie fra vikarbyråer
- Redusere bruk av overtid
- Ha tett dialog med ansatte og tillitsvalgte.
- Etablere porteføljestyling av investeringer.
- Aktiv gjeldsforvaltning. Legg fram strategi for rentebinding, refinansiering og justert avdragsprofil som reduserer netto finansutgifter.
- Grep mot sykefravær: Målrettet arbeidsmiljøoppfølging i enheter over terskel, raskere tilrettelegging ved delvis fravær, og aktiv vikarstyring.
- Kompetansebygging med intern deling. Flytt mest mulig kurs til interne fagdager og digitale formater.
- Grep mot oppsigelser grunnet at kommunen ikke tilrettelegger for ansatte: Veda i ADMU at alle ansatte i turnus har krav på tilrettelegging av arbeidstid så langt det er mulig, dersom familiesituasjonen eller andre forhold krever det.
- E-signering på alle relevante kontrakter, standardiserte digitale skjema, og strammere tilgangsstyring (rydde opp i lisenser og avvikle ubrukt programvare).

Utover overnevnte mål og premisser benyttes flere prognoseverktøy som grunnlag i budsjetteringen, disse er:

- KS' prognosemodell for skatt- og rammeinntekter
- Kontali analyse for beregning av inntekter fra Havbruksfondet
- Kommunalbankens simuleringsmodell for budsjettering av finansutgifter
- KLP og Statens Pensjonskasse sine prognoser for pensjonsutgifter
- Gjennomgang og vurderinger av kapasitet og framdrift i kommunens investeringsprosjekter i planperioden

B) Statsbudsjettet for 2027 - Nasjonalt nivå

Generelt om kommuneopplegget i 2027

Kommuneproposisjonen presenterer politikk for kommunesektoren og det økonomiske opplegget for 2027. I dette delkapittelet vil hovedtrekkene belyses.

Regjeringens budsjettforslag for 2027 gir en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 3,2 mrd. kroner. Det legges opp til at den foreslåtte veksten i frie inntekter på 3,2 mrd. kroner fordeles med 2,6 mrd. til kommunene, og resterende 0,6 mrd. til fylkeskommunene. Regjeringens forslag til vekst i frie inntekter tilsvarer nedre grense av intervallet som ble signalisert i Kommuneproposisjonen 2027, og gir et handlingsrom utover demografi på 0,5 mrd. Kroner. Merkostnader til demografi anslås til 2,7 mrd. Kroner, som er 0,3 mrd. kroner lavere enn anslaget i RNB 2026. Merkostnader til demografi kan tolkes som et anslag på økningene i kommunesektorens utgifter fra inneværende år til neste år som følger av endringene i befolkningens størrelse og sammensetningen når nivået på sentrale tjenester videreføres.

Kommunal deflator

Realvekst i frie inntekter omtalt i Nasjonalbudsjettet for 2027 er vekst utover anslått prisvekst på varer og tjenester, lønnsvekst og vekst i pensjonskostnader. Ved beregning av realveksten er det lagt til grunn en kommunal deflator på **3,8 prosent**.

Kommunal skattøre 2027

Kommunal skattøre angir andel skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteyttere som tilfaller kommunesektoren.

Skattørene fastsettes innenfor et samlet opplegg for kommuneøkonomien, og må ses på i sammenheng med utviklingen i skattegrunnlagene, endringer i personbeskatningen og fordelingen av inntektene til kommuner og fylkeskommuner mellom overføringer og skatter.

I Prop. 94 S (2025-2026) Kommuneproposisjonen 2027 ble det varslet at skattørene skal fastsettes ved behandlingen av statsbudsjettet. Skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter. De kommunale og fylkeskommunale skattørene ble satt ned i 2026 for å ta hensyn til en midlertidig høy skatteinntang som følge av avviklingen av ordningen med skattetrekkkontoordningen fra og med 01.01.2026. Denne effekten faller bort i 2027. Skattørene for 2027 må derfor settes opp for å nå målet om 40 prosent skatteandel. Samlet sett tilsier rammene for kommuneopplegget at de kommunale og fylkeskommunale skattørene økes med 2,5 prosentpoeng sammenlignet med gjeldende skattører. Da er det også tatt hensyn til at skatteopplegget for 2027 isolert sett reduserer kommunesektorens skatteinntekter med om lag 0,7 mrd. kroner, hvorav 0,6 mrd gjelder kommunene. Den kommunale skattøren er justert opp med 2,05 prosentpoeng og den fylkeskommunale med 0,45 prosentpoeng. Det utgjør at samlet kommunal skattøre er satt til 13,4 prosent i året 2027.

Eiendomsskatt

Regjeringen vil ikke gjøre noen endringer i eiendomsskatteloven. Kommunene kan selv endre satser, bunnfradrag etc. innenfor lovgitte rammer.

Grunnrente for havbruk og vindkraft

Havbruk

Grunnrenteskatt på havbruk er skatt som skal sikre at fellesskapet får en andel av den ekstraordinære avkastningen som skapes ved utnyttelse av felleseide naturressurser. Grunnrenteskatt på havbruk trådte i kraft i 2023 og gjelder alle som har kommersiell matfisktillatelse for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i sjø.

For 2027 foreslås en grunnrenteskatt for havbruk på **32,1 prosent**. Forslaget er likt som gjeldende sats i 2025 og 2026.

Vindkraft

Grunnrenteskatten for vindkraft er på 32,1 prosent, likt med grunnrenten på havbruk.

For 2027 er det foreslått å prisjustere avgiftssatsen på landbasert vindkraft. Avgiftssatsen for 2026 på 2,42 øre /kWh, som er en økning på 0,05 øre fra foregående år hvor satsen var 2,37 øre.

Avgift på vindkraft ble innført i 2022, og var da 1 øre per kWh. Avgiften omfatter kraft produsert i landbaserte vindkraftverk som er konsesjonspliktig etter energilovens § 3-1. Avgiften skal betales av innehaver av konsesjon for vindkraftverket. Avgiften er fiskal og går til statskassen, men det er forutsatt at inntektene fra avgiften fordeles til vertskommuner, jf. Prop. 1 LS (2021-2022). Inntektene fra avgiften

fordeles til vertskommunene året etter avgiftsåret gjennom utbetaling fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Det er for året 2027 budsjettert med inntekter fra landbasert vindkraft på 3,5 MNOK.

Endringer i rammetilskudd

Nedenfor fremkommer oversikt over endringer i rammetilskuddet til kommuner som følge av endringer i oppgavefordeling, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd og lignende.

Tabell 5.4 Endringer i rammetilskottet som følge av endringer i oppgaver mv.

	(i 1 000 2027-kroner)	
	Kommunar	Fylkeskommunar
Statlege og private skular – endring i elevtal	-112 314	-124 407
Innlemming av tilskot til skuleturar i samband med handlingsplan mot antisemittisme	15 670	2 550
Plikt til å dele personopplysningar ved skulebytte – heilårseffekt	3 028	605
Lovendringar for betre vern av barn i institusjon	11 400	300
Nominell vidareføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2027	106 800	
Nominell vidareføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2026 – heilårseffekt	19 203	
Avvikling av plikt til leksehjelp på 1.-4. trinn	-350 000	
Innlemming av tilskot til symjeopplæring for nykomne minoritetsspråklege elevar	10 000	
Innlemming av tilskot til kommunar for samarbeid mellom skulefri-tidsordning og kulturskule, idrett og frivillige organisasjonar	20 000	
Gevinstar av tenesta Tryggare digital læring	-3 000	
Auka basistilskot for fastlegar – heilårseffekt	154 662	
Innlemming av lønstilskot til utdanning i avansert klinisk allmennsjukepleie	16 300	
Innlemming av tilskot til sekretariatsfunksjonar i helsefellesskapa	11 400	
Innlemming av tilskot til tryggare skuleveggar og nærmiljø	43 077	
Auka behov for sosialhjelp ved utfasing av stønadar til einsleg mor eller far	55 166	
Forsøk med aktivitetspengar for unge	-25 000	
Avvikling av kommunal refusjon for forsterkningstiltak på institusjon	-70 000	
Innlemming av tilskot til tiltak mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme	12 508	
Finansiering av praksis for studentar ved Brann- og redningsskulen	-5 939	
Gevinstar av digitalisering av plan- og byggesaksprosessen	-3 750	
Finansiering av ordningar for frivillige kommunesamanslåingar	-70 000	
Finansiering av overgang til Altinn 3 for KOSTRA	-10 000	
Fylkesveggar – eingongsløyving i 2026		-1 038 000

Tabell 5.4 Endringer i rammetilskottet som følge av endringer i oppgaver mv.

(i 1 000 2027-kroner)		
	Kommunar	Fylkeskommunar
Krav til nullutslepp i offentlege anbod for ferjer og ferjetenester		93 420
Ny landslinje i flyfag i Østfold		-1 827
Endringer i drosjereguleringa – heilårseffekt		10 380
Auka CO ₂ -avgift – kompensasjon til fylkeskommunane		-9 500
Sum	-170 789¹	-1 066 479

¹ Talet kjem fram som differansen mellom korrigert anslag og faktisk anslag på rekneskap 2026 (prisjustert til 2027-priser) i tabell 5.3, kap. 571, post 60. Årsaka til eit mindre avvik mellom tala er avrunding av beløp.

Kommuner og fylkeskommuner

Statlige og private skoler – endringer i elevtall

Som følge av økningen i antall elever i statlige og private skoler blir rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene redusert med henholdsvis 112,3 mill. kroner og 124,4 mill. kroner. Se grønt hefte (H-2580 – N) for nærmere omtale av omfordeling for elever i statlige og private skoler.

Innlemming av tilskudd til skoleturer i samarbeid med handlingsplan mot antisemittisme

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme tilskuddet til skoleturer i henhold til handlingsplan mot antisemittisme i rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene i 2027. Som følge av dette øker rammetilskuddet til kommunene med 15,7 mill. kroner og rammetilskuddet til fylkeskommunene med 2,6 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2026) for Kunnskapsdepartementet.

Plikt til å dele personopplysninger ved skolebytte – helårseffekt

Fra høsten 2026 ble det innført en ny plikt til å dele personopplysninger ved skolebytte når det er nødvendig for å forebygge oppførsel som i vesentlig grad går utover skolemiljøet eller arbeidsmiljøet til de ansatte. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026 ble rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene økt med henholdsvis 2,1 og 0,4 mill. kroner for å kompensere for helårseffekten. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Lovendringer for bedre vern av barn i institusjon

Stortinget vedtok 11. juni i år endringer som skal gi bedre vern av barn i institusjon, jf. Prop. 86 L (2025-2026) Endringer i barnevernsloven (bedre beskyttelse av barn på institusjon). Endringene er ventet å gi en økning i antall saker som blir behandlet i Barneverns- og helsenemda, og eventuelt i tingretten. Dette innebærer også økt ressursbruk for kommunene. Rammetilskuddet til kommunene blir økt med 11,4 mill. kroner. Se nærmere omtalt i Prop. 1 S (2026-2027) for Barne- og familiedepartementet.

Nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2027

Maksimal foreldrebetaling i 2027 blir videreført på samme nominelle nivå som i 2026. Som kompensasjon blir rammetilskuddet økt med 106,8 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2026 – helårseffekt

Rammetilskuddet øker med 19,2 mill. kroner som helårseffekt av at maksimal foreldrebetaling i barnehagen ble videreført nominelt fra 1. januar 2026. Det er lagt til grunn at effektene av dette på etterspørselen etter barnehageplasser får virkning fra høsten 2026, og dermed helårseffekt i 2027. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Avvikling av plikt til leksehjelp i 1.-4. trinn

Kunnskapsdepartementet sender på høring forslag om å oppheveplikten til å tilby leksehjelp på 1.-4. trinn med virkning fra høsten 2027. Som følge av dette blir rammetilskuddet til kommunene redusert med 350 mill. kroner, som en høsteffekt av beregnede kostnader til plikten. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Innlemming av tilskudd til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme tilskuddet til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever i rammetilskuddet til kommunene. Rammetilskuddet til kommunene øker med 10 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Innlemming av tilskudd til kommuner for samarbeid mellom skolefritidsordning, kulturskole, idrett og frivillige organisasjoner

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme tilskuddet til kommuner for samarbeid mellom skolefritidsordning og kulturskole, idrett og frivillige organisasjoner. Rammetilskuddet til kommunen øker med 20 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Gevinster av tjenesten Tryggere digital læring

Tjenesten Tryggere digital læring, som ble lansert i mai 2026, skal hjelpe skoleeiere med å etterleve regelverket for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming. Tjenestene skal gi innsparinger for kommunene, og rammetilskuddet blir derfor redusert med 3 mill. kroner, som tilsvarer 50 prosent av de beregnede gevinstene. Se nærmere omtale i Prop 1 S (2026-2027) for Kunnskapsdepartementet.

Økt basistilskudd for fastleger

Delen som basistilskuddet utgjør av finansieringa av fastlegene ble økt fra 1. juli 2026. Budsjettkonsekvensene av dette ble ikke fremmet i vårsesjonen i år fordi forhandlingene mellom Den norske legeforening og staten, KS og de regionale helseforetakene ikke ble avsluttet i tide. Ved behandlingen av Prop. 101 S (2025-2026) Endringer i statsbudsjettet for 2026 under Helse og omsorgsdepartementet (som følge av endrede takster for leger, psykologer og fysioterapeuter) fikk Helse- og omsorgsdepartementet fullmakt til å gjøre endringer i rammetilskuddet til kommunene som følge av forhandlingene. Det er lagt opp til at kommunene skal kompenseres for halvårseffekten av økt basistilskudd med 149 mill. kroner i nysalderingen av 2026-budsjettet. For 2027 blir kommunene kompenserte for helårseffekten på 309,3 mill. kroner, og rammetilskuddet blir derfor økt med ytterligere 154,7 mill. kroner.

Innlemming av lønnstilskudd til utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme lønnstilskuddet til utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie. Som følge av dette øker rammetilskuddet med 11,4 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Samferdselsdepartementet.

Innlemming av tilskudd til sekretariatsfunksjoner i helsefellesskapene

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme tilskuddet til sekretariatsfunksjoner i helsefellesskapene. Som følge av dette øker rammetilskuddet med 11,4 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Innlemming av tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme tilskuddet til tryggere skoleveier og nærmiljø. Som følge av dette øker rammetilskuddet med 43,1 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Samferdselsdepartementet.

Økt behov for sosialhjelp som følge av delvis avvikling av stønader til enslig mor eller far

Fra 1. juli 2026 er overgangsstønad og stønad til barnetilsyn til enslige i arbeid avgrenset til enslig mor eller far som har aleneomsorg for barn opp til 14 måneder eller for særlig tilsynskrevende barn, jf. Prop. 43 L (2025-2026). For andre enslige er stønadene avviklet. Endringene gjelder nye tilfeller fra 1. juli 2026. Som følge av utfasingen er det lagt til grunn at utgiftene til økonomisk sosialhjelp vil øke. Rammetilskuddet blir derfor økt med 55,2 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Forsøk med aktivitetspenger for unge

Regjeringen vil starte opp et forsøk med aktivitetspenger for unge i 2026. Det er anslått at Trondheim kommune vil få en innsparing på totalt 25 mill. kroner i 2027 som følge av forsøket, fordelt på reduserte utgifter til økonomisk sosialhjelp på 14 mill. kroner og 11 mill. kroner til kvalifiseringsstønad. Rammetilskuddet til Trondheim kommune blir redusert med 25 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Avvikling av kommunal refusjon for forsterkningstiltak på institusjon

I dag har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet en praksis der det blir krevd kommunal refusjon for forsterkningstiltak på institusjon. Refusjonsordningen gjelder utgifter til forsterkninger i institusjon der barn har helseutfordringer som krever særskilt oppfølging. Det kan være krevende å skille mellom hva som er behovene til ungdommene etter helselovgivningen og hva som er behov etter barnevernsloven. Refusjonsordningen er komplisert og har skapt merarbeid og konflikt på tvers av forvaltningsnivåene. Regjeringen legger derfor opp til å avvikle refusjonsordningen fra 1. januar 2027. Endringen er ventet å gi reduserte utgifter for kommunene på 70 mill. kroner årlig. Rammetilskuddet blir derfor redusert med 70 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Barne- og familiedepartementet.

Innlemming av tilskudd til tiltak mot radikalisering og voldelig ekstremisme

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2027 blir det foreslått å innlemme tilskuddet til tiltak mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Som følge av dette øker rammetilskuddet med 12,5 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Finansiering av praksis for studenter ved Brann- og redningsskolen

Med etableringen av fagskoleutdanning ved Brann- og redningsskolen har staten ved Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap fått et større økonomisk ansvar for opplæring av brann- og redningspersonell enn tidligere, inkludert gjennomføring av praksisperiode i brann- og redningsvesenet i kommunene. Kommunene får innsparinger som følge av omleggingen, som er anslått til 23,8 mill. kroner årlig når endringen er fullt innfaset i 2028. I en overgangsperiode vil både staten og kommunene ha utgifter til gjennomføring av praksis. For 2027 er det anslått at utgiftene til kommunene blir redusert med ytterligere 5,9 mill. kroner, og rammetilskuddet blir derfor redusert tilsvarende. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Gevinster av digitalisering av plan- og byggesaksprosessene

Arbeidet til Direktoratet for byggkvalitet (Husbanken bosted – og bygningsdirektoratet fra og med 2027) med digitalisering av plan- og byggesaksprosessene er anslått til å gi innsparinger for kommunene. Rammetilskuddet blir derfor redusert med 3,8 mill. kroner, som tilsvarer 50 prosent av de beregnede gevinstene i 2027.

Finansiering av ordninger for frivillige kommunesammenslåinger

Regjeringen foreslår i 2027 å etablere nye ordninger for frivillige kommunesammenslåinger. De beregnede utgiftene til ordningene blir finansiert innenfor den samlede kommunerammen i 2027. Rammetilskuddet blir derfor redusert med 70 mill. kroner. Se nærmere omtale under kap. 573, post 60.

Finansiering av overgang til Altinn 3 for KOSTRA

Datafangsten for KOSTRA skal gå over til en skybasert løsning (Altinn 3-plattformen). Det blir foreslått å delfinansiere overgangen gjennom trekk i rammetilskuddet til kommunene. Rammetilskuddet blir redusert med 10 mill. kroner i 2027, mot en tilsvarende økning i bevilgningen til Statistisk sentralbyrå (SSB) under Finansdepartementet. Midlene skal tilbakeføres til rammetilskuddet i statsbudsjettet for 2031. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2026-2027) for Finansdepartementet.

C) Statsbudsjettet for 2027 - Lokalt nivå for Sortland kommune

Økonomiske endringer for kommunesektoren i 2027 for Sortland kommune

I kommunedirektørens fremleggelse av budsjettet for 2027 er frie inntekter (ordinært rammetilskudd og inntekts- og formuesskatt) budsjettert med 935,111 MNOK. Sammenligner en med opprinnelig vedtatt budsjett for 2026 er det en samlet økning på 33,464 MNOK, som tilsvarer ca. 3,7 %. I opprinnelig vedtatt budsjett for 2026 var også en forskuttering av revidert nasjonalbudsjett for 2026 med 10 MNOK tatt med, i henhold til kommunestyrevedtak KS 124/25. Dersom en trekker ut denne forskutteringen, utgjør veksten fra nasjonalbudsjettet 2026 til 2027 et beløp på 43,464 MNOK, som tilsvarer ca. 4,8 %.

Videre i delkapittelet fremgår sentrale økonomiske virkninger som regjeringens endringer og satser i statsbudsjettet får for Sortland kommune i 2027.

Havbruksfond

Utbetalinger fra Havbruksfondet til kommunen avhenger av flere forhold: Virksomheters kjøp av tillatelses- MTB (maksimal tillatt biomasse)/tillatelseskapasitet, produksjonsavgift og grunnrenteskatt.

Av det totale provenyet fra salg av tillatelses- MTB skal staten beholde 45 %, mens 55 % overføres til Havbruksfondet. Fra Havbruksfondet forutsettes det i nytt lovforslag at midlene utbetales til fylkeskommunen med 20 % og havbrukskommunene med 80 %.

Vertskommuner og fylker får inntekter i Havbruksfondet fra produksjonsaktiviteten.

Produksjonsavgiften i 2026 var på 98,5 øre per kilo, mens det i forslaget til statsbudsjettet for 2027 er foreslått økt til 1,01 kroner per kilo.

Stortinget bevilger beløp til Havbruksfondet basert på estimerte inntekter av produksjonsavgiften for foregående år. Utover inntekter fra salg av tillatelseskapasitet og produksjonsavgift, skal minst halvparten av bruttoprovenyet fra grunnrenteskatten på havbruk fordeles til kommunesektoren.

Sortland kommune hadde per 17.08.2026 klarert 34,224 tonn lokalitets-MTB, som på samme tidspunktet utgjorde 0,9 % av total lokalitets-MTB. Dette utgjør Sortland kommunes andel av utbetalingene gjennom Havbruksfondet, herunder beløpene for salg av tillatelses- MTB og produksjonsavgift.

Kommunedirektøren har basert på prognoser fra Kontali analyse budsjettet med følgende inntekter fra Havbruksfondet i økonomiplanperioden:

Tabell 4 Estimerte utbetalinger til Sortland kommune

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Salg av tillatelses-MTB	5,0	13,2	5,0	16,9		25,4
<i>hvorav ny klarert lokalitets-MTB</i>	5,0		5,0			
Produksjonsavgift (bevilgning)	7,2	11,1	10,4	12,0	12,1	12,4
Totalt (netto)	12,2	24,2	15,4	28,9	12,1	37,8

Tabell: Estimerte utbetalinger til Sortland kommune fra Havbruksfondet, tall oppgitt i MNOK.

Lønnsavsetning/felles lønnspott

Regjeringen anslår en lønnsvekst på 4 prosent for året 2027. Ved utarbeidelse av budsjett- og økonomiplanen for 2027-2030, er stort sett alle forhandlinger ferdigstilt. En har likevel ikke fordelt lønnøkningen for kapittel 3 og 5 ned på ansattnivå for budsjettåret 2027, da forhandlingene nylig ble ferdigstilt. Kommunen må derfor avsette ekstra midler i lønnspotten som skal gå til å dekke de økte utgiftene for lønnsoppgjøret i 2026 for budsjettåret 2027.

Med bakgrunn i regjeringens forventninger om lønnsvekst, og kjente forhold internt til lønnsforhandlingene for året 2026, er det i kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan avsatt like under 31 MNOK i felles lønnspott til lønnsforhandlingene i budsjettåret 2027.

Pensjon

Estimatene for arbeidsgivers andel av pensjonsutgifter som kommunedirektøren legger til grunn for 2027 (og resten av økonomiplanperioden) er:

- KLP Fellesordningen 19,40 %
- KLP Sykepleiere 18,80 %
- Statens pensjonskasse 6,70 %

Kommunedirektøren legger opp til bruk av premiefond med 35 MNOK per år i planperioden. Dette er en økning i bruk på 15 MNOK sammenlignet med foregående år. Økt bruk av fond har ingen resultateffekt, men forbedrer likviditeten ved betaling av pensjonsforpliktelsene. Ved slutten av 2025 hadde kommunen 160 MNOK i premiefond.

Startlån

Formålet med startlån er å bidra til at husstander med utfordringer har muligheter til å få etablert egen bolig. Startlån er behovsprøvd og kan omfatte unge i etableringsfasen, barnefamilien, enslige forsørgere, funksjonshemmede, flyktninger, personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag og andre økonomisk vanskeligstilte. Søkere av startlån må dokumentere fremtidige inntekter at de er tilstrekkelige for å betjene forpliktelsen i tillegg til ordinære levekostnader. Startlån kan gis til kjøp av bolig, utbedring av bolig eller refinansiering.

For økonomiplanperioden er det i kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan lagt til grunn et budsjett på 4 MNOK per år i 2027-2030.

D) Kommunale gebyrer - Selvkostbudsjett 2027

Sortland kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnementene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

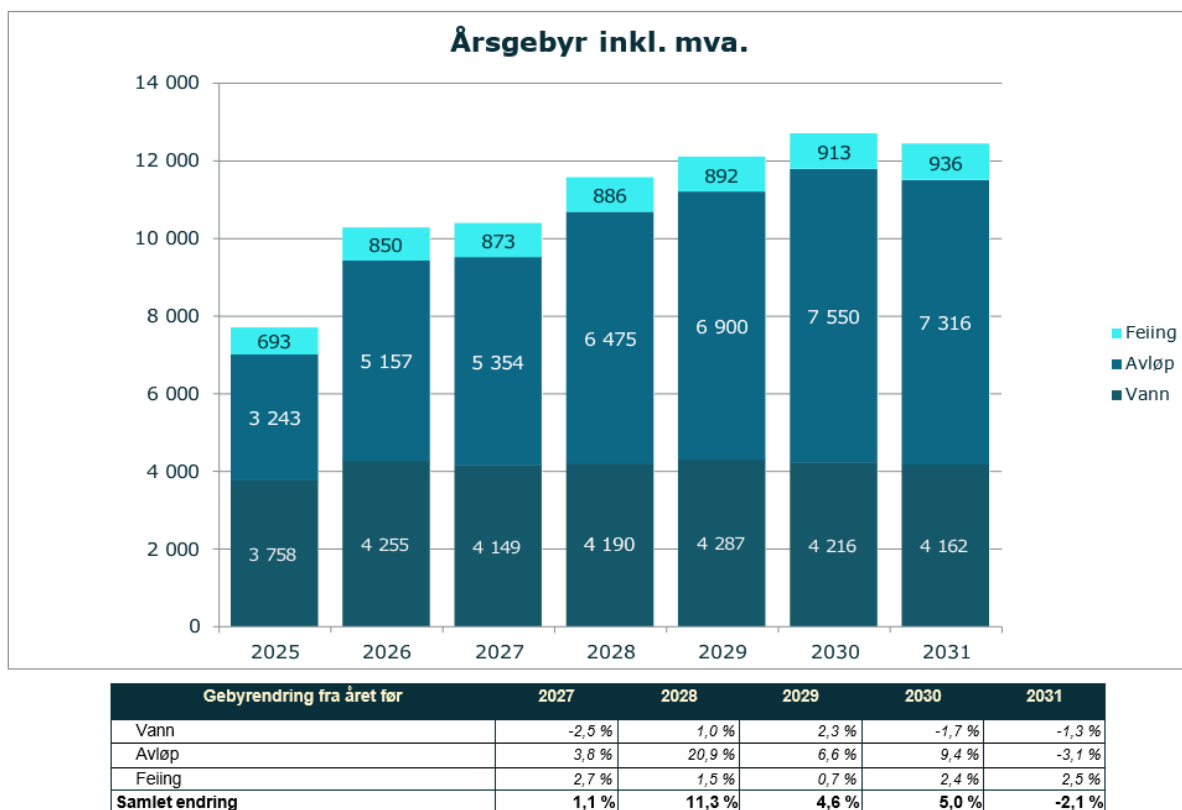
Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (3 mnd NIBOR + 0,7 %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er anslått til å bli 5,70 % i 2027. Budsjettet er utarbeidet den 8. oktober. 2026. Tallene for 2025 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2026 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2027 til 2030 er budsjett-/økonomiplan. Det er vedtatt en rekke endringer i beregningsgrunnlaget for selvkost i 2025. Grunnlaget for selvkostrenten er endret til NIBOR for alle selvkosttjenester. For vann, avløp og slamtømming medfører mva.- endringen 1. juli 2025 en gjennomsnittlig sats på 20 % for 2025 og 15 % fra 2026. I tillegg er maksimal levetid på anlegg endret, noe som åpner for lengre avskrivningstid på flere anlegg i selvkostregnskapet. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebyrutvikling for vann, avløp og feiing

Fra 2026 til 2027 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 1,12 %, hvor avløp øker mest i prosent med 3,83 %. Vann reduseres med 2,48 %. I perioden 2025 til 2030 øker samlet gebyr med kr 4985, fra kr 7 694 i 2025 til kr 12 679 i 2030. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 10,51 %. Gebyreksempelene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 120 kubikkmeter.

Tilknytningsgebyr for tilkobling til kommunalt vann- og avløp for nye boliger foreslås uendret fra foregående år til følgende i 2027:

Tilknytningsgebyr vann: 10.000,- + mva.

Tilknytningsgebyr avløp: 10.000,- + mva.

E) Kommunalrapports kommunebarometer

Målingsparametere og vurderinger

Som en innledning til budsjett og økonomiplan legger kommunedirektøren fram hovedpunkter fra Kommunalrapports kommunebarometer. Rapportdokumentet er en sammenligning av alle landets kommuner, basert på 2,5 millioner innsamlede verdier hentet fra flere ulike datakilder.

Formålet med kommunebarometeret er å gi beslutningstakere en oversikt over hvordan kommunene drifter. En slik rangering er ikke en kvalitetskontroll, og det er naturlig at en kommune ikke kommer like godt ut i plasseringer på tvers av organisasjonen. En kommune med lavere inntektsnivå vil jevnt over komme dårligere ut enn en kommune med høye inntekter. I det videre er det tatt med utvalgte hovedelementer direkte fra kommunebarometerets rapport.

Sortland kommune havner på en 284. plass i denne kjøringen av Kommunebarometeret 2026 fra Kommunal Rapport.

Sortland har ikke vært en del av noen større kommunesammenslåinger i løpet av femårsperioden som er omfattet av Kommunebarometeret. Vi kan derfor anta at resultatene er nokså sammenlignbare over tid.

Grunnskole er første sektor i barometeret. Her ser vi at andelen lærere som oppfyller kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk, har økt de siste årene. I Sortland oppfylte 80 prosent av barneskolelærerne i norsk, engelsk og matematikk i 1.-7. trinn kompetansekravene i 2025. De beste kommunene ligger på 100 prosent. På ungdomsskolen oppfylte 91,67 prosent av lærerne i matematikk, engelsk og norsk nye krav til fordypning i fagene.

Fra 2020 har kommunene fått en lovpålagt plikt til å ha et dagaktivitetstilbud for hjemmeboende med demens. Av de kommunene som har rapportert tall for dette til Helsedirektoratet, er tendensen at 15,61 prosent av de hjemmeboende med demens har vedtak om dagtilbud. I Sortland har 22,62 prosent av hjemmeboende med demens dette tilbudet.

Nasjonalt har andelen saker i barnevernet som tar mer enn tre måneder å behandle, gått litt ned de siste årene. Den nasjonale tendensen viser at kommunene nå overholder den normale saksbehandlingsfristen i lovverket i 88,53 prosent av sakene. Andelen fristbrudd er halvert på noen få år. I Sortland behandles 84 prosent av sakene innenfor tre måneder. Dette er lavere enn de fleste andre kommuner i landet.

Sortland har ifølge statistikkene 5,8 barn per årsverk i de kommunale barnehagene. Andelen barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage gikk litt ned for første gang på flere år i 2022, og endte da på 83,1 prosent. Men nedgangen ble ingen trend. I fjor økte den på nytt til 86,1 prosent. Det er den høyeste andelen siden SSB startet målingen i 2015. I Sortland går 84,1 prosent av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage, ifølge tallene. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en feilkilde, om enn nokså marginal.

Kommunal Rapport korrigerer netto driftsresultat for å vurdere driftsøkonomien. I 2016 ble det såkalte Havbruksfondet opprettet. Fondet fordeler kommunenes andel av inntektene fra vekst i oppdrettsnæringen og inntekter fra avgiften på produksjon av laks, ørret og regnbueørret. Den første utbetalingen til Kommune-Norge skjedde i 2017. I Kommunebarometeret er disse pengene trukket fra, for å gi et bedre bilde av den langsiktige, løpende driftssituasjonen.

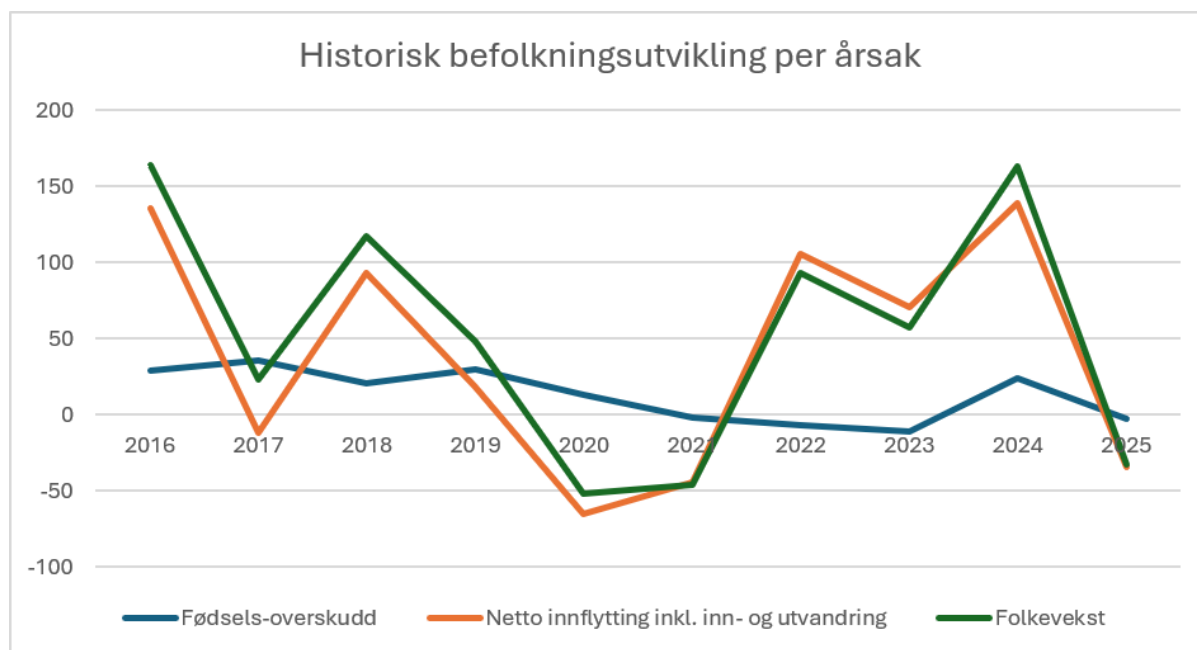
Gjennomsnittlig prosentverdi for korrigert netto driftsresultat var 1,57 i 2025. For dette nøkkeltallet kan det imidlertid være viktigere å se på kommunens eget resultat enn hvordan den klarer seg mot resten av landet. Sortland har penger på disposisjonsfond. Fondet var i fjor på 0,7 prosent av bruttoinntektene til kommunen. Kommunedirektøren antar at dette er konserntall inkludert oppgavefellesskap og IKS. Det er mindre enn de fleste andre kommuner i landet.

Netto renteeksponert gjeld for Sortland var i fjor på 85,9 prosent av brutto driftsinntekter, noe som er svakere enn for de fleste kommunene i landet. Investeringsnivået i Sortland var i fjor på 15,89 prosent av brutto driftsinntekter for de fire siste år, og det er høyere enn de fleste kommunene i landet.

F) Befolkningsutvikling og demografikostnader

Dette kapittelet inneholder historisk utvikling og prognose for framtidig befolkningsutvikling i Sortland kommune, som er en viktig informasjonskilde i fremtidig kommunal planlegging.

Befolkning per årsak – Beskriver befolkningsutvikling som følge av fødsler, dødsfall, samt til- og fraflytting.

Årsak/år	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Folketall ved inngangen av året	10214	10378	10401	10518	10566	10514	10468	10561	10618	10781
Fødte	118	96	113	109	93	100	76	94	100	94
Døde	89	60	92	79	80	102	83	105	76	97
Fødselsoverskudd	29	36	21	30	13	-2	-7	-11	24	-3
Netto innflytting inkl. inn- og utvandring	136	-12	93	18	-65	-44	106	71	139	-34
Folkevekst	164	23	117	48	-52	-46	93	57	163	-33
Folketall ved utgangen av året	10378	10401	10518	10566	10514	10468	10561	10618	10781	10748

Figur og tabell viser befolkningsutviklingen i Sortland kommune fra inngangen av året 2016 og frem til utgangen av året 2025.

Fra 2016 til 2019 hadde Sortland kommune en vekst fra 10 378 innbyggere opp til 10 566, som er en økning på 188 innbyggere. I 2020 og 2021 var det noe nedgang, før det fra 2022 ble en økning i befolkningsutviklingen igjen. Økningen fra 2022 har direkte sammenheng med da krigen brøt ut i Ukraina, og kommunen begynte å ta imot flyktninger.

Ser en årene 2016 – 2020 og 2021-2025 i sammenligning, er det betydelig færre nyfødte de siste 5 årene. Hvis en isolerer bort inn- og utflytting, samt innvandring har kommunen hatt minimalt samlet fødselsoverskudd de siste fem årene, med 1 person. Det vil si endringer som stort sett gjelder de som allerede lever og bor i Sortland kommune.

Befolkningsframskriving

For å framskrive befolkningsutvikling må det gjøres forutsetninger knyttet til fruktbarhet, levealder, innvandring og utvandring, samt innenlands flytting.

Hvert andre år utformer Statistisk sentralbyrå (SSB) befolkningsframskrivninger, basert på kombinasjoner av ulike forutsetninger. Kommunen har valgt å omtale befolkningsframskrivingene hovedalternativet (MMMM) og ingen flytting (MM00) i dette delkapittelet.

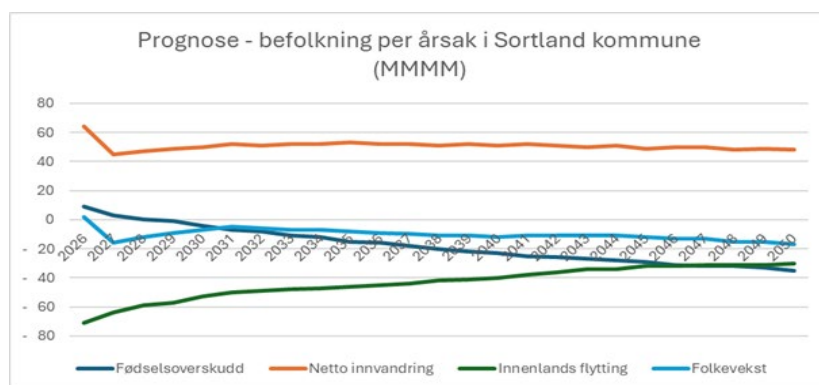
MMMM er SSB's hovedalternativ for fremtidig befolkningsutvikling. Der er fødselsrater, dødsrater, flytting og innvandring satt til et middels nivå basert på historisk utvikling.

Sortland kommune har fra 2022 hatt svært høy innvandring. SSB sine prognoser fanger ikke opp at dette i stor grad er midlertidig flytting til kommunen, som påvirker MMMM.

MM00 er befolkningsframskriving basert på ingen flytting inn eller ut av kommunen. Framskrivningene er derfor basert på de innbyggere kommunen har i dag, samt forventet antall fødsler og dødsfall blant innbyggerne. MM00 vurderes som et nyttig referansepunkt som vurderingsgrunnlag for fremtidig befolkningsutvikling, samtidig som at kommunen bør jobbe for positiv tilflytting.

Begge prognosealternativer vil til en viss grad være påvirket av de senere års store mottak av flyktninger. Sannsynligheten er derfor stor for at prognosene for fremtidig utvikling er mer positivt fremstilt enn det som er reelt for kommunens situasjon. For hovedalternativet vil prognosene anta fortsatt større endringer i innvandring og til-/fraflytting basert på historisk utvikling, mens det for alternativet med ingen flytting er mange innbyggere som har innvandret til kommunen de senere år. I denne forutsetningen med ingen flytting ses det da ikke på at en større gruppe av allerede beboende innbyggere er flyktninger, som med stor sannsynlighet vil returnere til sitt hjemland dersom krigen slutter.

Prognose av befolkning per årsak i Sortland kommune (MMMM)

Hovedalternativet (MMMM) antar at forutsetningene i forhold til fruktbarhet, levealder, innvandring og utvandring, samt innenlands flytting vil holde seg på et middels nivå, og være en følge av historisk utvikling. Det kan vurderes å være rimelig dersom det ikke er årsaker til at en eller flere av faktorene ikke skal ha en stabil utvikling. Av historisk utvikling i foregående kapittel, ser derimot at faktoren med netto innflytting inkludert inn- og utvandring har store variasjoner, og er preget av større mottak av flyktninger de senere år. Dette er nok også med på å pynte på prognosene for fremtidig befolkningsutvikling. Trekker en ut denne faktoren, har endringen i befolkning vært minimal og forholdt

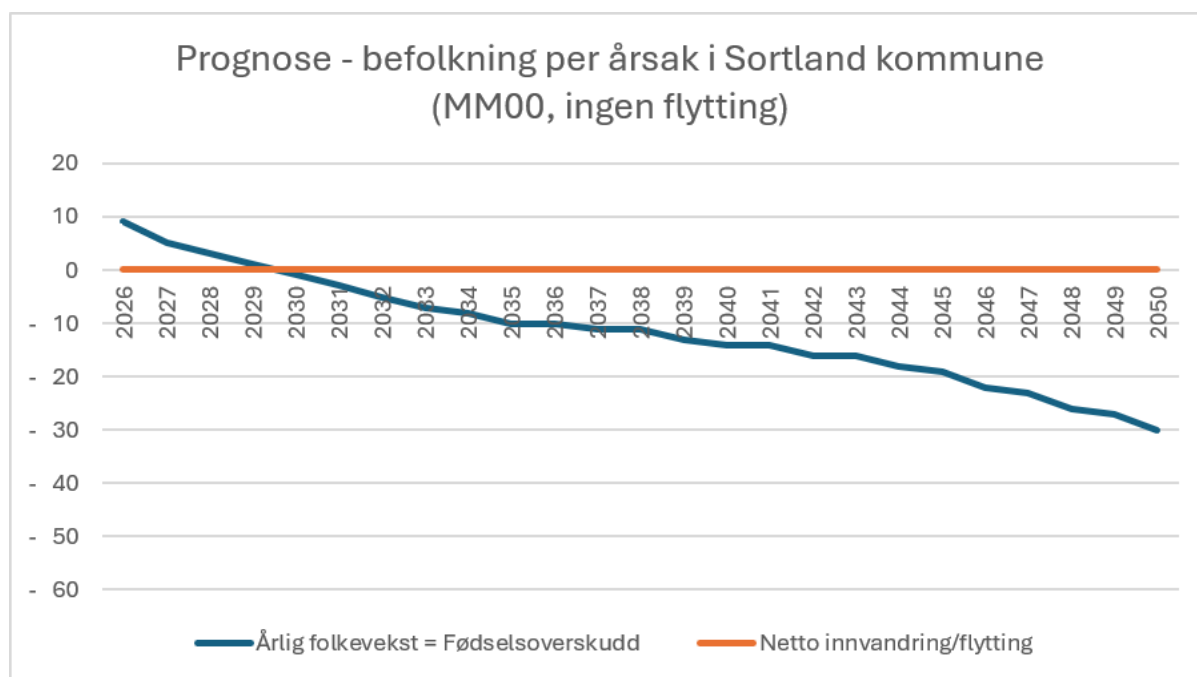
seg på et stabilt nivå, med tilnærmet ingen vekst. Befolkningsutviklingen var i 2020 og 2021 i en nedadgående trend, før 2022 når mottak av flyktninger førte til at utviklingen snudde.

SSB kan ikke skille mellom mottak og bosetting i sine prognoser og antar som følger at mottakseffekten i 2022 og påfølgende år er en trend som vil fortsette fremover. Kommunen kjenner ikke til at en slik utvikling i tilflytting vil fortsette i kommende år. Dersom det imidlertid skjer større endringer som bedriftsetableringer, boligutbygging, eller videre større bosetting av flyktninger, kan hovedalternativet slå inn. Uten slike endringer vurderes hovedalternativet som for optimistisk, da det bygger på forutsetningen om at historikken vil skrive seg frem i tid med tilsvarende utvikling av tilflytning.

Som følge av at hovedalternativet er tydelig påvirket av større mottak av flytninger de senere år, vil analysen også vise til et annet alternativ som er (MM00) som er ingen flytting. Dette kan brukes som et referansepunkt, samtidig som at kommunen arbeider for bedre utvikling enn prognosen skulle tilsi.

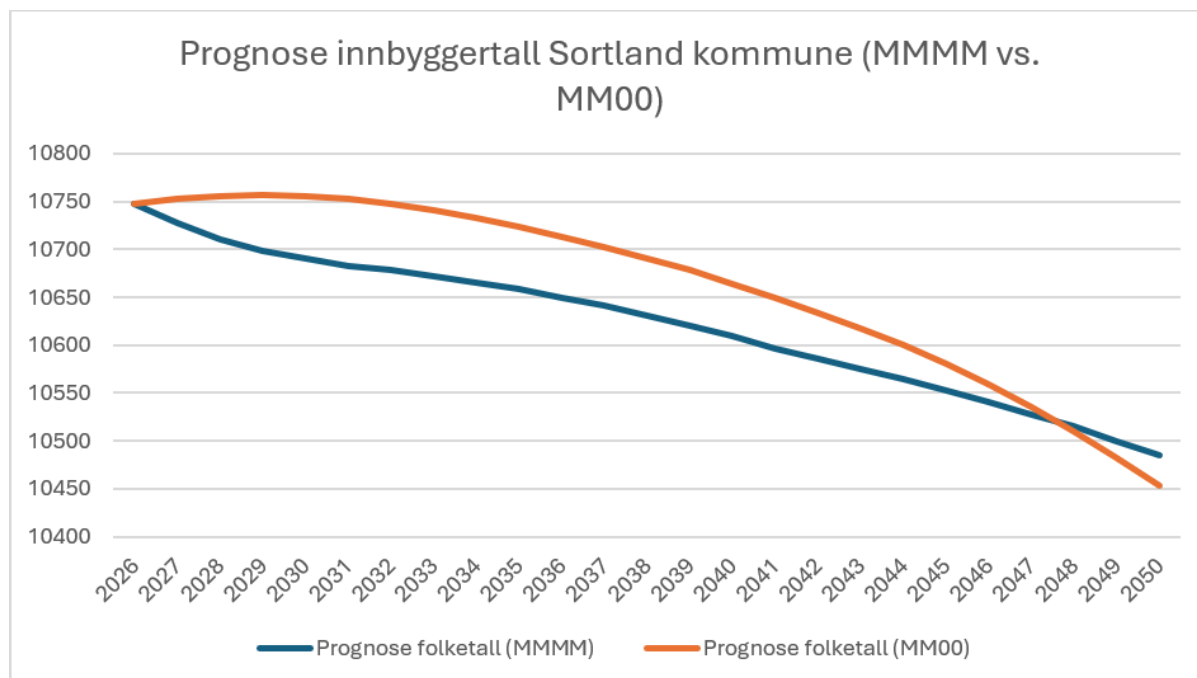
Alternativet med ingen flytting er heller ikke realistisk, da det innebærer at ingen flytter inn og ut av kommunen, eventuelt at utviklingen i inn- og utflytting er helt lik. Alternativet fremskriver befolkningsutviklingen basert på dagens innbyggere, korrigert for fødsler og dødsfall blant disse. Selv om kommunen kan jobbe aktivt for bedre utvikling enn alternativet med ingen flytting, illustrerer alternativet et viktig poeng; dersom ingen flytter inn eller ut av kommunen, vil folketallet avta i tiden fremover. Dette kommer av at utviklingen bare avhenger av kommunens fødselsoverskudd. Sortland kommune er da avhengig av høyere tilflytting enn fraflytting for å oppnå befolkningsvekst, forutsatt at prognoser for fødsel- og dødsrater slår inn.

MM00 representerer ikke ønsket utvikling, men er nyttig referansegrunnlag når en skal se fremover. Hvordan ser det ut i forhold til fremtidsutvikling hvis en kun hensyntar de innbyggerne som bor i kommunen? Prognosene er basert på dagens innbyggere med fødsler og dødsfall som forventes blant disse, og illustrerer da utvikling uten til- eller fraflytting.

Begge framskrivingsalternativer viser en utvikling med reduksjon i folkevekst i lengre perspektiv. I hovedalternativet er nedgangen større de første årene, før utviklingen sammenlignet med ingen flytting er tilnærmet lik mot 2047. Der hvor en fjerner momentet med til- og fraflytting vises det en tendens til større reduksjon i innbyggertall fremover mot 2050. Hvis Sortland kommune skal få en bedre utvikling

enn alternativet MM00, kreves det at fødselsoverskuddet blir høyere enn forventet, eller at kommunen opplever positiv netto tilflytting.

I tabellen overfor ser en forskjellene mellom prognosene etter hovedalternativet (MMMM) og etter alternativet med ingen flytting (MM00). En ser at hovedalternativet forventer større nedgang de første kommende årene, før de to prognosealternativene utjevner seg frem mot 2047.

Befolkning per aldersgruppe

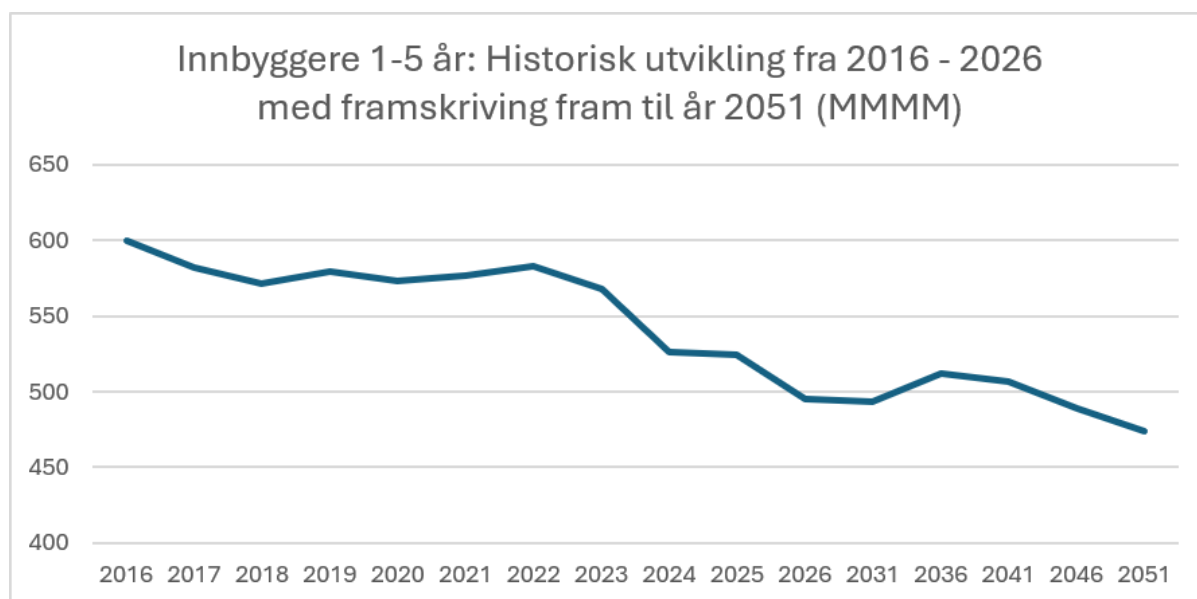
For å se nærmere på befolkning per aldersgruppe har en sammenstilt historisk utvikling fra 2016 fram til 2026, samt framskrivninger fram mot år 2051 for de ulike aldersgruppene i tabeller. Dette for å se faktisk utvikling de siste ti år opp mot forventet framtidig utvikling de neste 25 årene.

0 år - Nyfødte

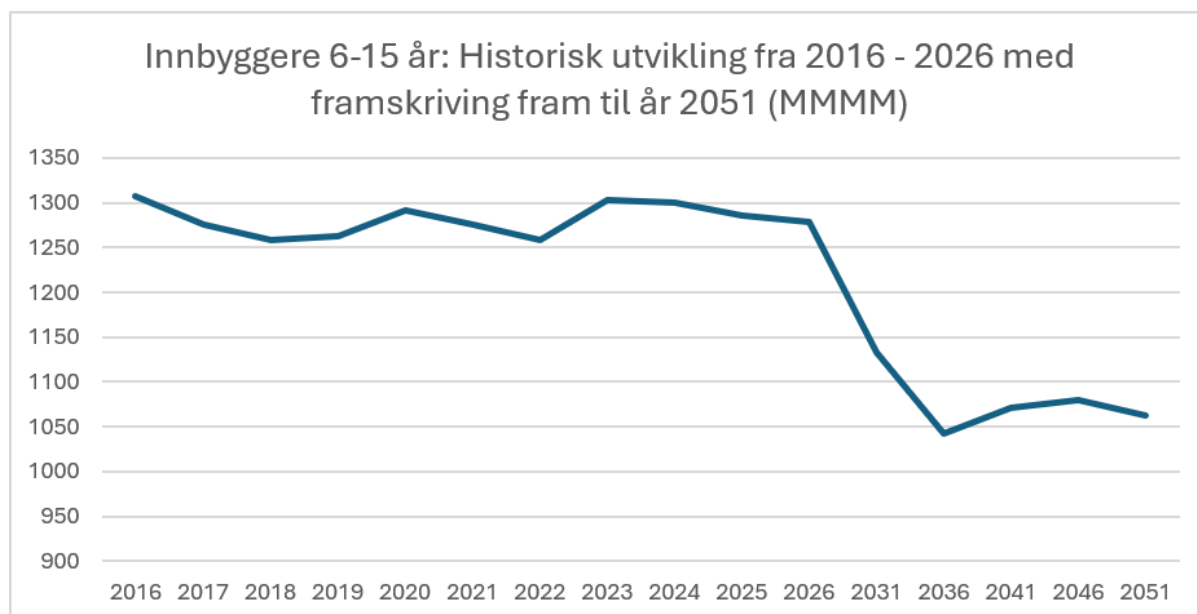
I gruppen med nyfødte innbyggere i alderen 0 år, har det vært enkelte år med høyere andel. I 2017 var det 122 personer, mens det i 2019 og 2020 var henholdsvis 114 og 113. Fra og med år 2021 har tallet stabilt holdt seg lavere, med bare år 2025 som har vært over 100 barn. Ifølge hovedalternativet ventes det av prognosene at antall nyfødte vil forholde seg på et noe stabilt nivå, med nedgang mot 2046 og 2051.

1 - 5 år – Barn i barnehagealder

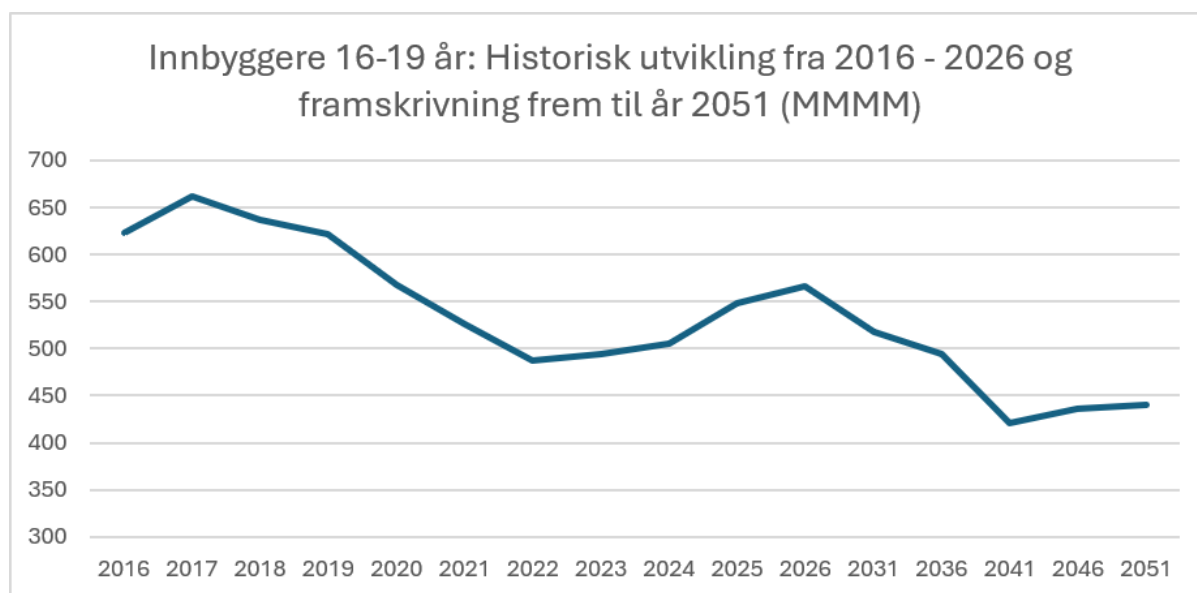
For barn i alderen 1-5 år, typisk barnehagealder har utviklingen fra 2016 frem mot 2026 vært en gradvis reduksjon fra 600 barn i 2016 og ned til 495 i 2026. Framskrivningene etter hovedalternativet viser en utflating i reduksjonen fremover i tid mot 2051 hvor det ventes å være 474 innbyggere i aldersgruppen 1-5 år.

6-15 år – barn i grunnskolealder

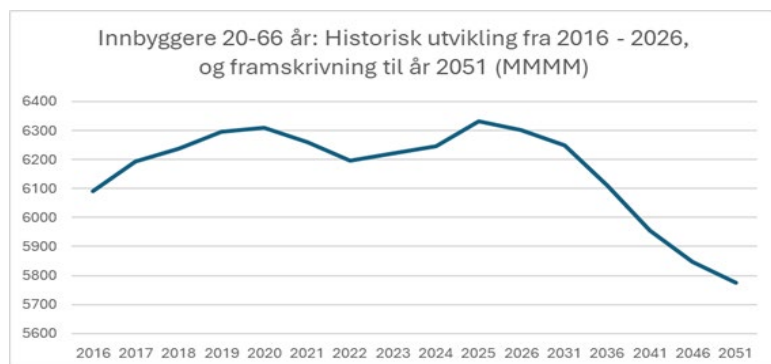
For innbyggere i grunnskolealder 6-15 år har den historiske utviklingen vært ganske stabil, med 1308 innbyggere i 2016, mens det i 2026 er 1279 innbyggere i aldersgruppen. Dette er en reduksjon på 29 personer. Ifølge framskrivninger prognostiserer hovedalternativet en betydelig nedgang i aldersgruppen i tiden fremover mot 2036. Det ventes da å være 1043 innbyggere i grunnskolealder i 2036, som er en reduksjon på 236 personer i de kommende 10 årene for denne aldersgruppen. Fra år 2036 forventes det at utviklingen vil stabilisere seg på et lavere nivå enn historisk nivå frem til 2026.

16-19 år – ungdom i videregående skolealder

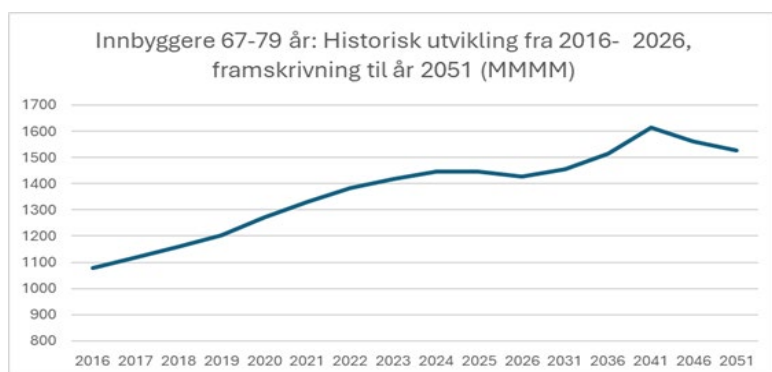
I 2016 var det 623 innbyggere i aldersgruppen 16-19 år. I 2026 har tallet endret seg til 566, som er en samlet nedgang i perioden på 57 innbyggere i aldersgruppen. Ifølge hovedalternativet forventes det i framskrivningene en videre nedgang i tiden fremover, og at det vil stabilisere seg noe på et lavere nivå, som ikke overstiger 450 i perioden frem mot 2051.

20-66 år – innbyggere i yrkesaktiv alder

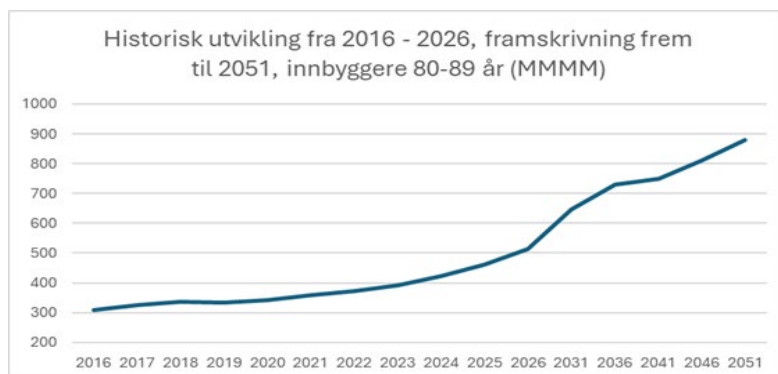
For voksne i alderen 20-66 år, som er typisk ansett som yrkesaktiv alder har det vært en økning fra 2016 frem til 2020, før det igjen ble nedgang i 2021 og 2022. Fra år 2022 og frem til 2025 har en hatt økning. I 2026 er det totalt 6301 innbyggere i aldersgruppen. Ifølge hovedalternativet i framskrivningene viser prognosene en gradvis reduksjon i denne gruppen, ned mot 6250 i år 2031 og videre nedover til 5775 innbyggere i 2051. Prognosene anslår en tydelig nedgang i antall innbyggere i yrkesaktiv alder, som vil være viktig å vektlegge i forhold til planlegging av drift og levering av tjenester i tiden fremover for kommunen.

Innbyggere i alderen 67-79 år

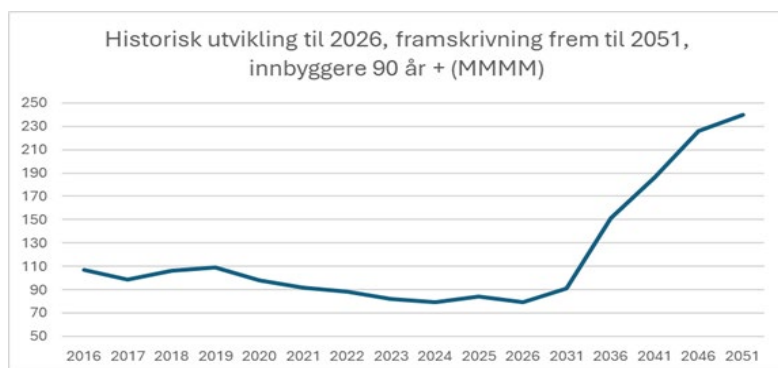
Av historisk utvikling kan en fra 2016 frem mot 2026 se at det har vært en tydelig tendens til økning av innbyggere i denne aldersgruppen. I 2016 var det 1077 innbyggere i denne gruppen, mens det i 2026 har økt opp til 1426, som er en økning på 349 personer i gruppen i tidsperioden. I framskrivningene er det ifølge hovedalternativet forventet en fortsatt vekst i aldersgruppen frem mot 2041, før det ventes å avta noe frem mot 2051.

Innbyggere i alderen 80-89 år

Tendensen for innbyggere i denne aldersgruppen er en historisk vekst fra 309 innbyggere i aldersgruppen i 2016 og frem til at det i 2026 er 513 innbyggere i alderen 80-89 år i kommunen. Dette utgjør en vekst på 204 personer i tidsperioden 2016-2026. Etter hovedalternativet viser prognosene for framskrivning at kommunen fortsatt kan forvente videre vekst i denne gruppen innbyggere opp mot 880 personer samlet i gruppen frem mot år 2051.

Innbyggere 90 år +

I 2016 var det 107 innbyggere i kommunen over 90 år. Det har siden da vært en gradvis nedgang fra 2019 frem til 2026. I 2026 er det 79 innbyggere i denne aldersgruppen, som er en samlet nedgang på 28 innbyggere i perioden. Fremover i tid anslår hovedalternativet for befolkningsframskriving at kommunen kan forvente en større økning i aldersgruppen, særlig fra 2031 og fram mot 2036 hvor det forventes en vekst på 60 personer i gruppen over en 5-årsperiode. I 2051 anslår prognosene at det vil være 240 personer over 90 år i kommunen. Om utviklingen følger prognosene må kommunen forutsette at det fremover vil bli større behov for helse- og omsorgstjenester fremover i tid.

Når en ser alle aldersgrupper sammen, er det tydelig tendens til nedgang blant nyfødte og barn i skolealder, mens øvrig aldersgruppe med eldre over 67 år forventes i framskrivningene å øke betydelig i årene fremover. Dette er informasjon som er viktig grunnlag for fremtidig planlegging og dimensjonering av tjenester og tjenestetilbud til kommunens innbyggere i framtiden.

Befolkning i kommunens grunnkretser

I forhold til framtidig planlegging av kommunens drift og videre samfunnsutvikling er det viktig å se nærmere på demografien i kommunens grunnkretser, og historiske data for utvikling i grunnkretsene. I det videre vil en spesifisere dette nærmere.

Sortland kommune - fordelt på grunnkretser, alle aldre	2010	2015	2020	2026
Holm og Bremnes	52	56	61	53
Jennestad og Vik	330	323	327	332
Holmstad, Stranden, Valfjord, Sildpollen, Frøskeland	902	908	893	784
Holand og Bø	528	518	524	482
Sortland	5332	5586	5912	6261
Hognfjord, Liland, Reinsnes	695	715	666	640
Strand og Osvolldalen	802	828	944	972
Sigerfjord, Kjerringnesdalen, Ridderset	1010	1028	1050	1065
Bløkken	92	95	88	77
Godfjord	62	85	83	66
Uoppgitt	14	24	18	16
Sum	9819	10166	10566	10748

Tabell: Antall innbyggere i grunnkretsene i Sortland kommune, fra år 2010 – 2026

Overfor vises historisk fordeling av bosetting i grunnkretser i kommunen. Dette for å illustrere eventuelle endringer i demografien for hvor innbyggerne i kommunen bor.

En ser at Bremnes/Holm gjennom tidsperioden har vært ganske stabil, og at det er en person ekstra som bor i tilknytning til disse to grunnkretsene fra antallet beboende i 2010. Innbyggertall ved Jennestad og Vik har også marginal økning, med 2 personer fra året 2010.

I Holmstad og omegn er det en større nedgang fra år 2010 på totalt 118 innbyggere i perioden frem mot 2026. Holand og Bø har også noe nedgang med til sammen 46 personer i samme periode.

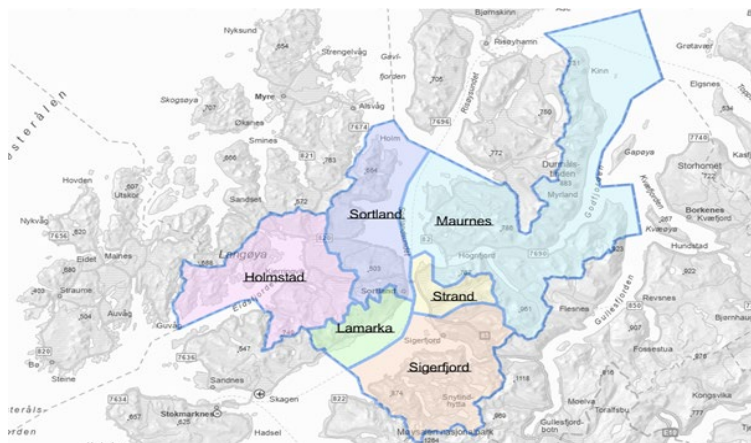
Sortland og omegn grunnkretser har i perioden økt fra 5332 innbyggere, opp til 6261 i 2026, noe som er en samlet økning på 929 innbyggere. Kommunen har de senere år hatt større befolkningsvekst grunnet mottak av flyktninger. Deler av økningen i sentrale strøk i kommunen i denne perioden må ses i direkte sammenheng med det, men Sortland har i følge tabellen hatt jevnt vekst også før perioden med større mottak av flyktninger startet i 2022.

For området Hognfjord, Liland og Reinsnes var det noe økning fra 2010-2015, med videre nedgang frem mot år 2020 og 2026. Endring fra 2010 til 2026 er en nedgang på til sammen 55 personer i tidsperioden. For Strand og Osvolldalen har det fra 2010 frem til i år vært en samlet økning på 170 innbyggere. For

Sigerfjord og omegn har det i samme periode vært en økning på 55 innbyggere. For grunnkrets Blokken har det vært en nedgang med 15 innbyggere fra 2010, mens Godfjord har hatt økning på 4 innbyggere.

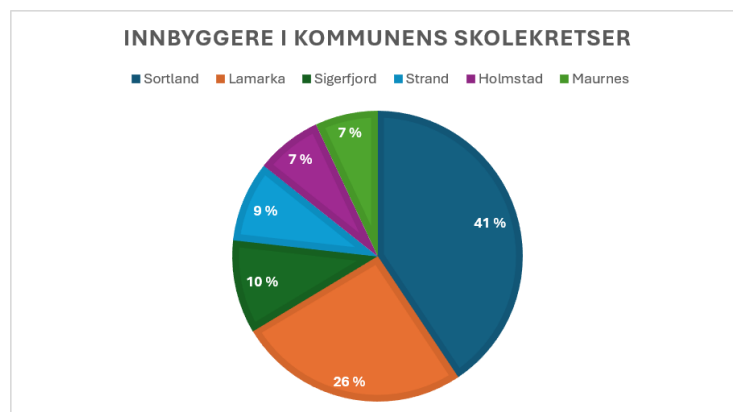
Samlet sett ser en størst vekst av befolkningssammensetning i sentrale deler av Sortland. Det har vært større nedgang ved Holmstad og omegn, mens det har vært vekst på Strand og i Sigerfjord.

Befolkning per skolekrets

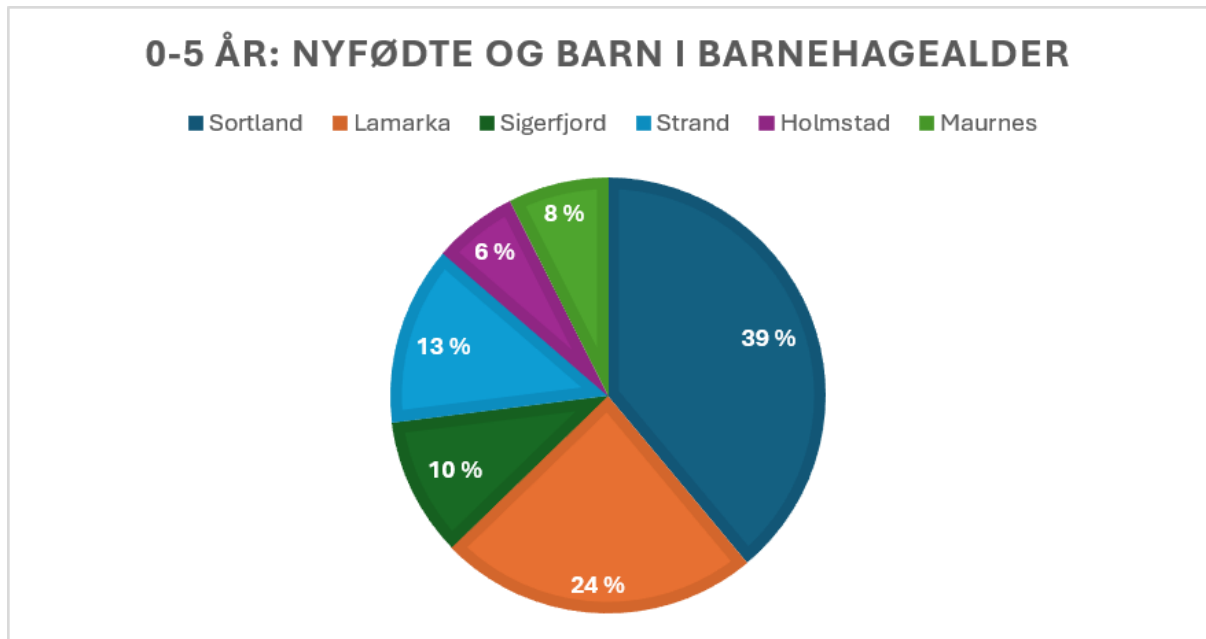
Kartutsnitt med oversikt over kommunens skolekretser.

Fordeling av innbyggere mellom skolekretsene Sortland, Lamarka, Sigerfjord, Strand, Holmstad og Maurnes – alle innbyggere uansett alder.

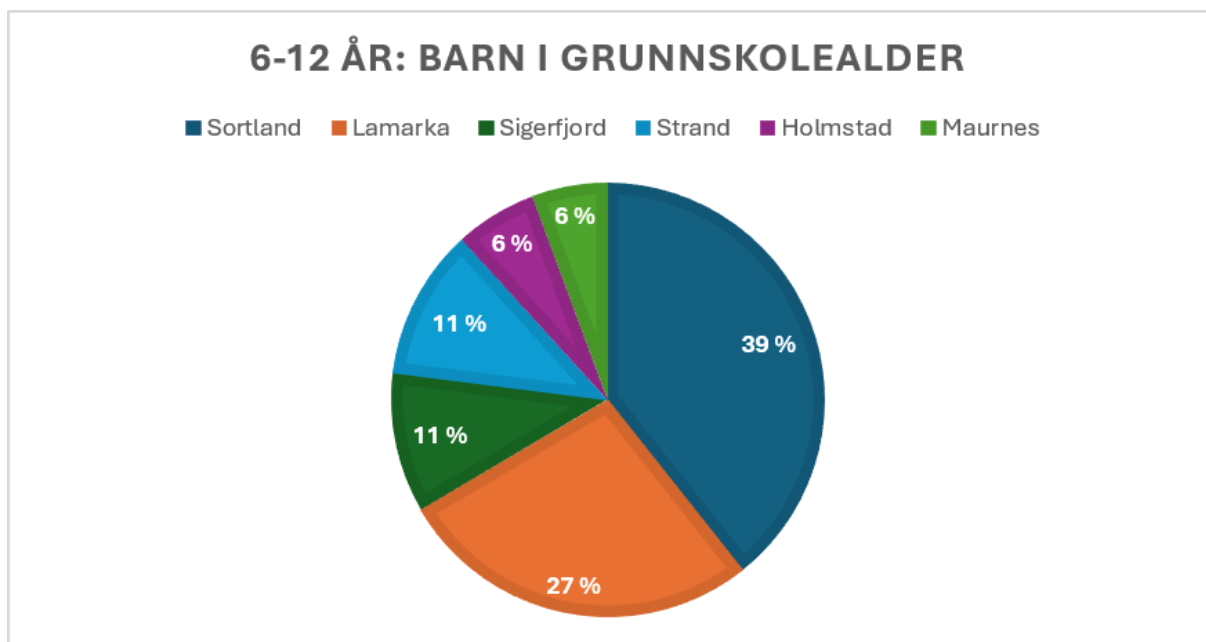
Figuren viser hvor stor andel av kommunens innbyggere uavhengig av alder som bor i de ulike skolekretsene per 2. juli. 2026. En ser at kretsene Sortland og Lamarka er størst, med en andel på til sammen 67 % som utgjør 7144 innbyggere. Det er henholdsvis 10 % og 9 % av innbyggerne som bor i skolekretsene Sigerfjord og Strand, som til sammen utgjør 2071 innbyggere.

Maurnes og Holmstad har begge 7 % av samlet innbyggertall med til sammen 1536 innbyggere. I forhold til planlegging av fremtidens barnehage- og skoletilbud, og pleie og omsorgsbehov vil det være nyttig å også se nærmere på alderssammensetningen i de ulike kretsene;

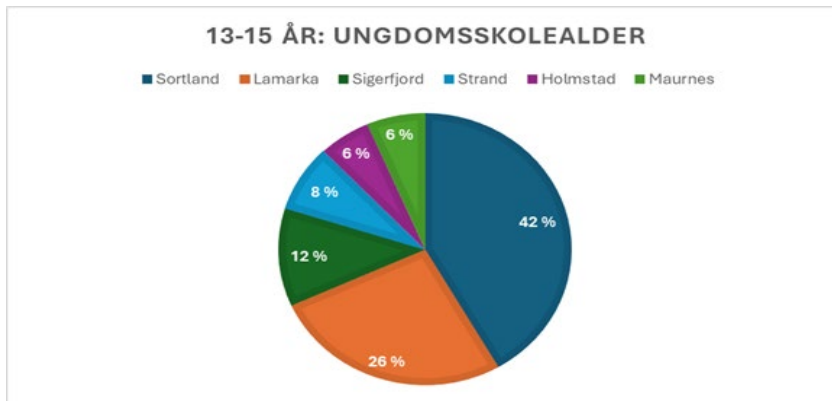
Figur: Andel nyfødte og barn i barnehagealder bosatt i kommunens skolekretser

Av figuren overfor fremkommer det at til sammen 63 prosent av kommunens nyfødte og barn i barnehagealder er bosatt i kretsene Sortland og Lamarka. Bak disse kommer Strand med 13 %, Sigerfjord med 10 %, Maurnes med 8 % og Holmstad med 6 %.

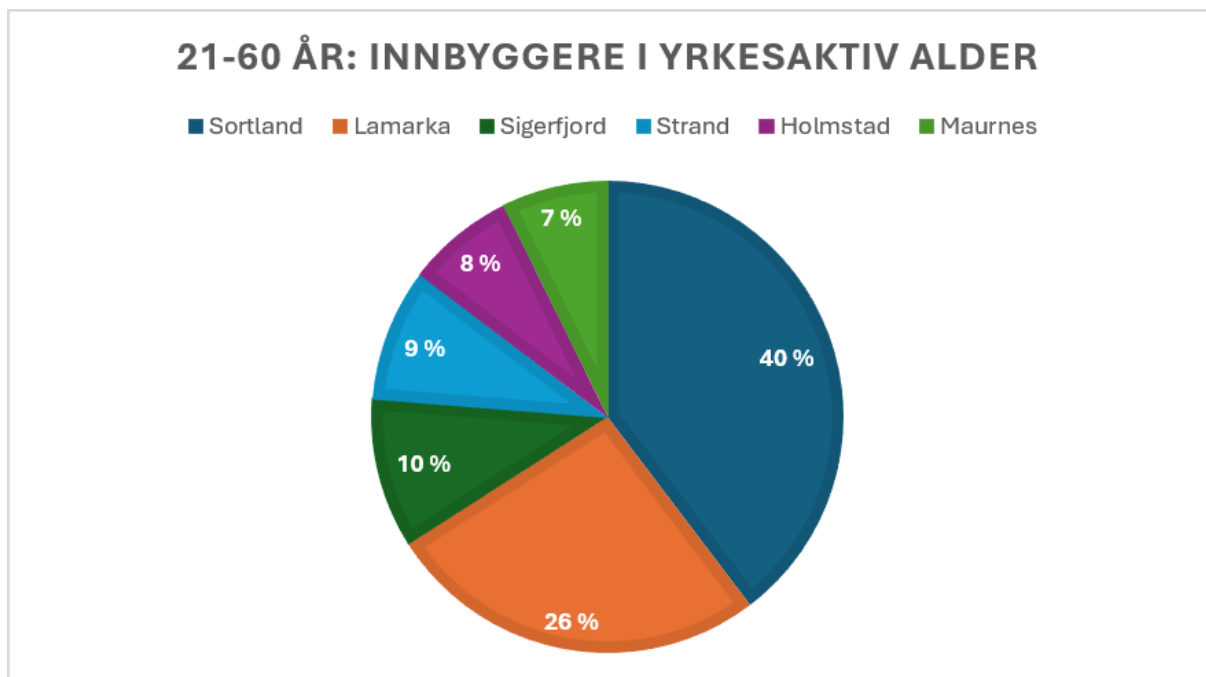
Figur: Andel barn i grunnskolealder i kommunens skolekretser

For barn i grunnskolealder er det til sammen 66 % av innbyggere i grunnskolealder som bor i Sortland og Lamarka skolekrets. Videre er andelen for barn i grunnskolealder lik mellom Sigerfjord og Strand med 11 % hver. For Maurnes og Holmstad er også andelen lik med 6 %.

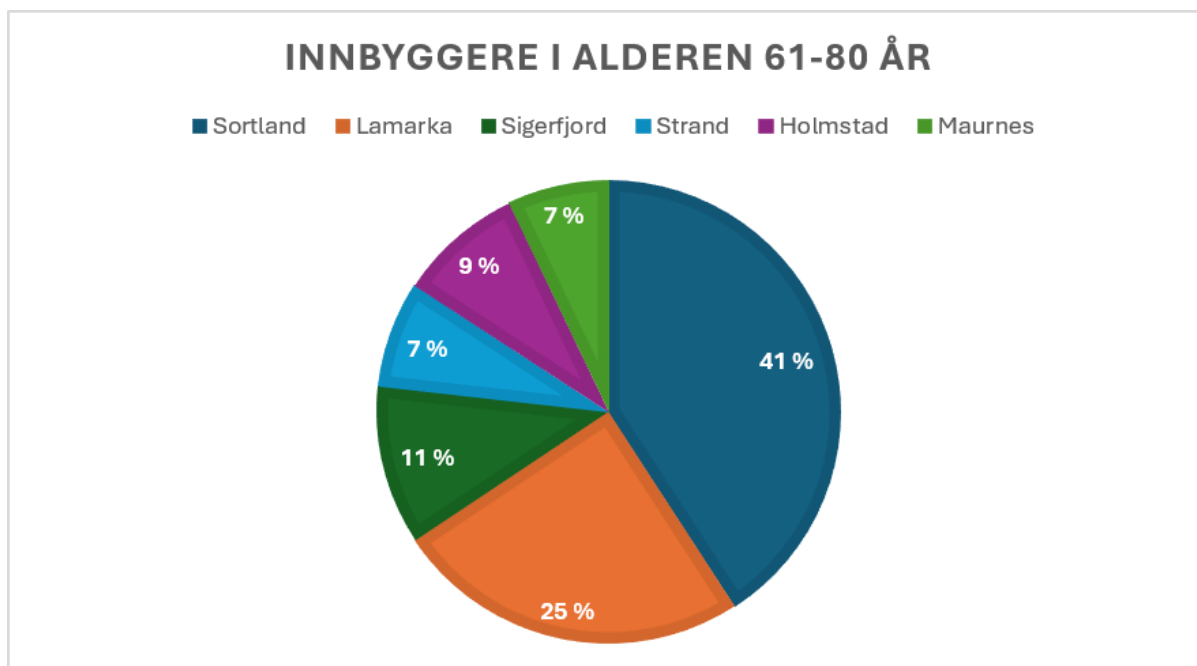
Figur: Andelen ungdom i alderen 13-15 år bosatt i kommunens skolekretser

For ungdom i ungdomsskolealder er andelen bosatt sentralt høyere sammenlignet med andel i grunnskolealder. Samlet andel innbyggere i alderen 13-15 år i Sortland og Lamarka er på 68 %. Sigerfjord har 12 %, mens Strand har 8 % og Maurnes og Holmstad har lik andel med 6 % hver.

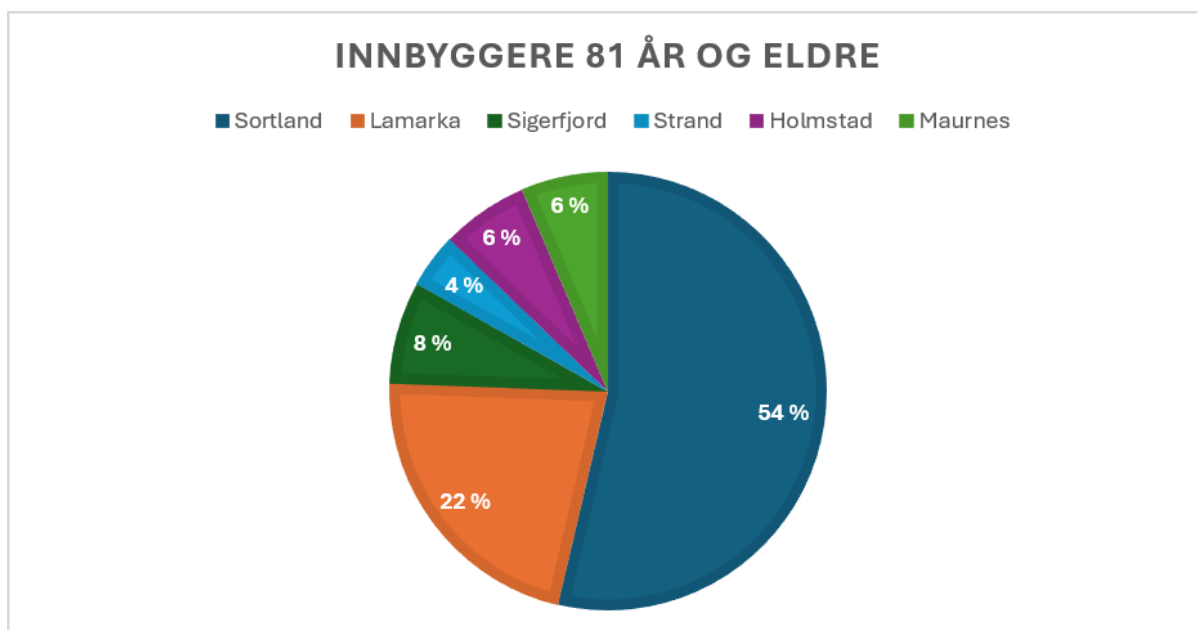
Figur: Andel innbyggere i yrkesaktiv alder i kommunens skolekretser

Andeler er henholdsvis Sortland med 40 %, Lamarka med 26 %, Sigerfjord med 10 %, Strand med 9 %, Holmstad 8 % og Maurnes 7 %.

Figur: Andel innbyggere i alderen 61-80 år i kommunens skolekretser

I den nedre delen av denne gruppen innbyggere er mange fortsatt i arbeid, mens innbyggere i det øvre sjiktet i gruppen vil være pensjonister. En ser av denne gruppen at andel som bor sentralt i kretsen Sortland og Lamarka er totalt 66 %.

Figur: Andel innbyggere i alderen 81 år og eldre

I denne aldergruppen med innbyggere som er 81 år og eldre, ser en tydelige endringer fra de øvrige alderssammensetninger. Her er det en tydelig tendens med sentralisering, hvor hele 54 % av gruppen bor tilhørende Sortland, mens 22 % bor i Lamarka. Disse to til sammen utgjør 76 %. I Sigerfjord og omegn er det 8 %, Strand 4 % og Holmstad og Maurnes med en andel på 6 %.

Sammensetningen i antall eldre som er 81 år og eldre og bosetting viser at etter hvert som innbyggerne i kommunen blir eldre, så søker de mer sentral bosetting. Sykehjem og omsorgsboliger er også sentralt lokalisert som også påvirker denne sentraliseringen.

Demografikostnader

Sortland kommune forventer i tiden fremover økte demografikostnader. Dette som følge av at de antallet i de eldste aldersgruppene øker, samtidig som at utgiftene blant øvrige aldersgrupper av innbyggere i kommunen ikke reduseres tilsvarende.

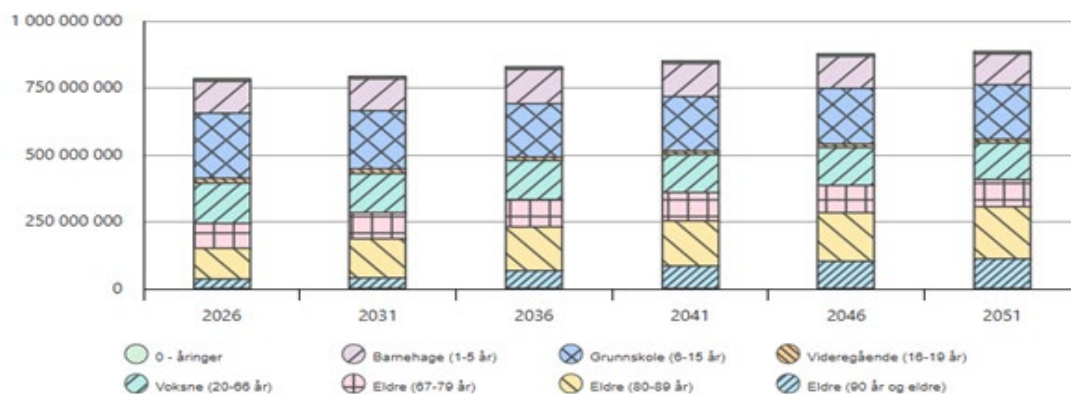
I dette kapittelet presenteres prognoser for kostnadsutviklingen i Sortland kommune som følge av prognosene for demografisk utvikling presentert tidligere. Det skilles da mellom alternativene MMMM og MM00 i befolkningsframskrivingene. Det anbefales å se til alternativet MM00 som referansepunkt, men samtidig arbeide for at utviklingen skal bli bedre enn alternativet tilsier.

Utgiftene som illustreres er brutto kostnader som ikke tar høyde for i hvilken grad Stortinget gjennom kommende budsjetter vil kompensere kommunen for endrede demografiutgifter. Nettopp det er det stor usikkerhet knyttet til. Inntektssystemet til kommunene er basert på befolkningssammensetningen. Utgiftene er basert på prisnivået i 2026, og prognosene baseres på strukturen og utgiftsnivået slik det er nå. Beregning av økonomisk endring som følge av befolkningsutviklingen er basert på TBU sin beregningsmetode.

Mellomalternativet (MMMM)

Figur og tabell: Prognose demografikostnader ved mellomalternativet (MMMM)

Tall i hele kr

	2026	2031	2036	2041	2046	2051	Totalt
0 - åringar	8 622 676	775 072	0	-193 768	-387 536	-387 536	8 428 908
Barnehage (1-5 år)	119 547 252	-555 332	5 275 654	-1 026 766	-4 274 860	-3 803 426	115 162 522
Grunnskole (6-15 år)	246 722 937	-28 163 838	-17 361 270	5 401 284	1 736 127	-3 472 254	204 862 986
Videregående (16-19 år)	15 376 682	-1 259 352	-650 056	-1 978 952	391 000	111 060	11 990 382
Voksne (20-66 år)	150 578 824	-674 553	-3 679 120	-3 619 793	-2 685 554	-1 637 838	138 281 966
Eldre (67-79 år)	95 209 742	1 936 243	3 939 253	6 743 467	-3 538 651	-2 336 845	101 953 209
Eldre (80-89 år)	113 594 616	29 450 456	18 600 288	3 985 776	13 950 216	15 278 808	194 860 160
Eldre (90 år og eldre)	36 439 777	5 535 156	27 675 780	16 144 205	18 450 520	6 457 682	110 703 120
Totalt/ending	786 092 506	7 043 852	33 800 529	25 455 453	23 641 262	10 209 651	886 243 253
Demografiutgifter	786 092 506	793 136 358	826 936 887	852 392 340	876 033 602	886 243 253	886 243 253

Alternativet viser prognosene for brutto kostnadsutvikling dersom befolkningsframskrivingene etter hovedalternativet med middels netto fødselsoverskudd og flytting skulle slå inn. Hovedalternativet er utfordrende å benytte som utgangspunkt for Sortland kommune, da det preges sterkt av de senere års større tilflytting av flyktninger etter krigen i Ukraina brøt ut. Forutsetningen for beregningene av endrede demografiutgifter er basert på dagens kostnadsnivå og tjenestestruktur. Tabellen og figuren overfor viser akkumulerte verdier, som vil si at det viser økning per år fra året 2026.

Utviklingen etter hovedalternativet viser forventede økte demografikostnader per år fra 2026 på 786 MNOK opp til 886 MNOK fremover mot år 2051. Av tabell- og figuroversikt ser en at det er forventet en liten samlet reduksjon i demografiutgifter for nyfødte, på i underkant av 200 TNOK i perioden. For barn i barnehagealder 1-5 år forventes det noe økning fram mot år 2036, men gradvis reduksjon fra 2041 og årene fremover. Samlet forventes det en reduksjon på ca. 4,4 MNOK frem mot år 2051 for innbyggere i denne aldersgruppen.

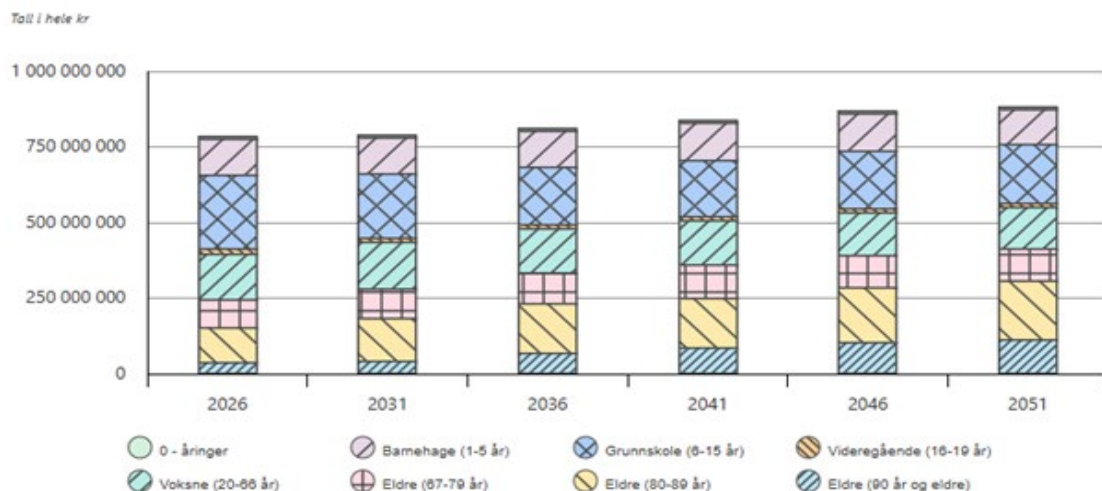
For barn og unge i grunnskolealder 6-15 år, ventes det større endring med reduksjon i de kommende ti årene, før endringen i utviklingen flater mer ut. Samlet sett fra år 2026 og frem mot år 2051 forventes det i prognosene etter hovedalternativet en samlet reduksjon i demografiutgiftene for innbyggere i alderen 6-15 år på 41,86 MNOK. Forventet reduksjon i demografiutgiftene ses i sammenheng med forventet reduksjon i antall innbyggere i aldersgruppen i de kommende årene.

For ungdom i videregående skolealder 16-19 år er det forventet noe reduksjon i demografiutgiftene med totalt 3,386 MNOK gjennom perioden frem mot år 2051.

For voksne i alderen 20-66 år, som typisk ses på som gruppen med innbyggere i yrkesaktiv alder forventes også reduksjon i demografiutgiftene på til sammen ca. 12,3 MNOK fra 2026 frem mot 2051. Dette er i tråd med at det i framskrivningene forventes nedgang i antall innbyggere i gruppen.

Av innbyggere i gruppene med innbyggere over 67 år er det forventet økninger i demografiutgifter i perioden frem mot 2051, som en naturlig konsekvens av forventet økt antall eldre innbyggere i kommunen. For aldersgruppen 67-79 år er økningen mer moderat med totalt 6,7 MNOK fremover mot år 2051. Det er særlig for innbyggere over 80 år at demografiutgiftene ventes å øke kraftig i tiden fremover. De to aldersgruppene innbyggere i alderen 80-89 år, samt innbyggere som er 90 år og eldre har i henhold til prognosene en forventet økning i demografiutgifter samlet på ca. 155,5 MNOK fremover mot år 2051.

Det vil være viktig for Sortland kommune i fremtiden å innarbeide konsekvensene av demografiendringene som ventes i fremtidig planlegging og kommunens kommende økonomiplaner. For kommunen vil det være usikkert i hvilken grad kommende statsbudsjetter kompenserer for kostnadsveksten gjennom økt rammetilskudd.

Ingen flytting (MM00)*Figur og tabell: Prognose demografikostnader ved ingen inn- og utflytting (MM00)*

	2026	2031	2036	2041	2046	2051	Totalt
0 - åring	8 622 676	775 072	290 652	290 652	-484 420	-775 072	8 719 560
Barnehage (1-5 år)	119 547 252	-2 595 878	929 882	4 177 976	264 680	-5 953 842	116 370 070
Grunnskole (6-15 år)	246 722 937	-33 372 219	-24 305 778	-1 157 418	4 050 963	3 086 448	195 024 933
Videregående (16-19 år)	15 376 682	-948 842	-761 116	-2 877 874	-20 380	-139 844	10 628 626
Voksne (20-66 år)	150 578 824	1 800 898	-3 517 292	-3 107 691	-4 088 302	-2 988 540	138 677 897
Eldre (67-79 år)	95 209 742	1 936 243	4 740 457	7 744 972	-3 405 117	-1 802 709	104 423 588
Eldre (80-89 år)	113 594 616	29 229 024	18 600 288	3 985 776	15 278 808	16 607 400	197 295 912
Eldre (90 år og eldre)	36 439 777	5 073 893	26 753 254	17 066 731	18 911 783	6 457 682	110 703 120
Totalt/ending	786 092 506	1 898 191	22 730 347	26 123 124	30 508 015	14 491 523	881 843 706
Demografiutgifter	786 092 506	787 990 697	810 721 044	836 844 168	867 352 183	881 843 706	881 843 706

Dette alternativet viser prognoser for brutto kostnadsutvikling dersom en hensyntar befolkningsframskrivingene med ingen inn- og utflytting i kommunen. I dette alternativet ser en kun på innbyggere som allerede er bosatt i kommunen. Alternativet er verken realistisk eller ønskelig, men illustrerer hvordan utviklingen kan utvikle seg dersom ingen flytter inn eller ut av Sortland kommune.

Befolkningsutviklingen i alternativet med ingen flytting styres da bare etter fødsler og dødsfall i kommunen. Økningene som illustreres er med utgangspunkt i nivået per 2026 og forutsetningene er basert på nåværende gjennomsnittlige kostnadsnivå og tjenestestruktur. Tabell og figur overfor illustrerer akkumulerte verdier, som vil si at årstall viser forventet økning fra 2026, inkludert økninger fra tidligere år.

Utviklingen i scenarioet med ingen flytting viser samlede forventede økte demografiutgifter i perioden, fra nivået i 2026 på 786,092 MNOK, opp mot 881,844 MNOK i år 2051. Dette er en prognostisert økning på til sammen 95,75 MNOK.

Også i dette scenarioet er det forventet tydelig nedgang i demografiutgifter knyttet til innbyggergruppen 6-15 år i grunnskolealder. Særlig i de kommende 10 år frem mot 2036 viser prognosene stor nedgang, med henholdsvis 33,37 MNOK frem mot 2031 og 24,3 MNOK frem mot 2036.

I alternativet med ingen flytting ser en også stor vekst i aldersgruppene med eldre over 67 år. Prognosene viser en økning i demografiutgiftene på ca. 9 MNOK frem mot år 2051 for aldersgruppen 67-

79 år. I aldersgruppen over 80 år forventes det særlig større økning i utgiftsnivå, hvor veksten er betydelig større enn forventede reduserte utgifter i yngre aldersgrupper.

Det finnes flere scenarier for utvikling av demografikostnadene. Dersom Sortland kommune oppnår vekst utover scenario ved hovedalternativet eller alternativet med ingen flytting som er presentert, vil kostnadsprognosene kunne bli annerledes enn begge alternativ som er presentert i analysen.

Prognosene er videre basert på forutsetningen om samme kostnadsnivå og tjenestestruktur som kommunen har nå. Dersom kommunen lykkes i å utforme tjenestene mer kostnadseffektivt, vil kostnadsutviklingen kunne bli lavere enn prognosene anslår.

Demografiutgiftene illustrerer kommunens behov for at tjenestetilbudet kontinuerlig må tilpasset faktisk befolkningsutvikling.

Av befolkningsutviklingen og prognosene i framskrivningene fremgår det at det blir betydelig færre barn i grunnskolealder i tiden fremover, samtidig med at det blir flere eldre og økt behov for tjenester innen pleie og omsorg.

Innenfor legetjenesten vil også en eldre befolkning føre til større belastning, da det vil være økt behov for helsetjenester. Komplekse og sammensatte problemstillinger hos pasienter vil kreve mer av legens tid, og dette vil kreve at kommunen har nok fastleger og effektiv ressursbruk. Økende alder blant innbyggerne på legenes liste vil øke presset, da eldre i gjennomsnitt bruker mer legeressurser. På sikt vil det trolig da være behov for å øke antall stillinger i kommunen.

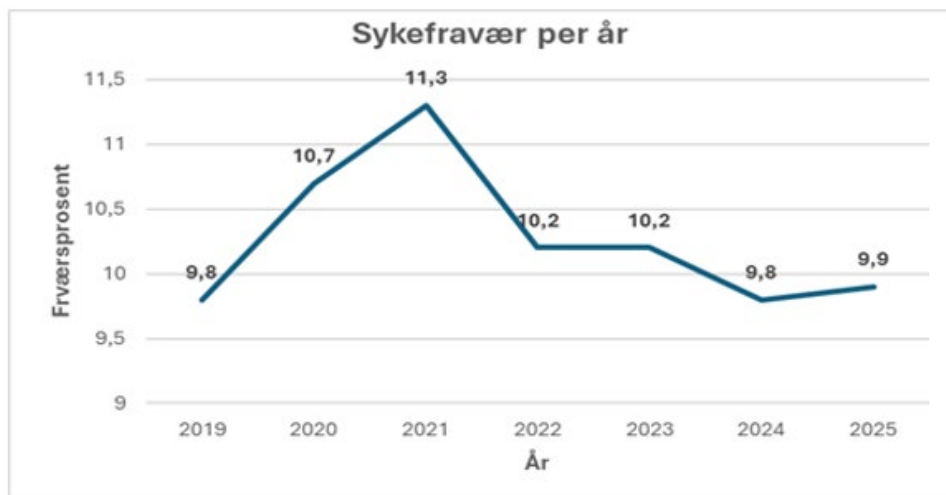
G) Sykefravær og IA - arbeid

Sykefravær

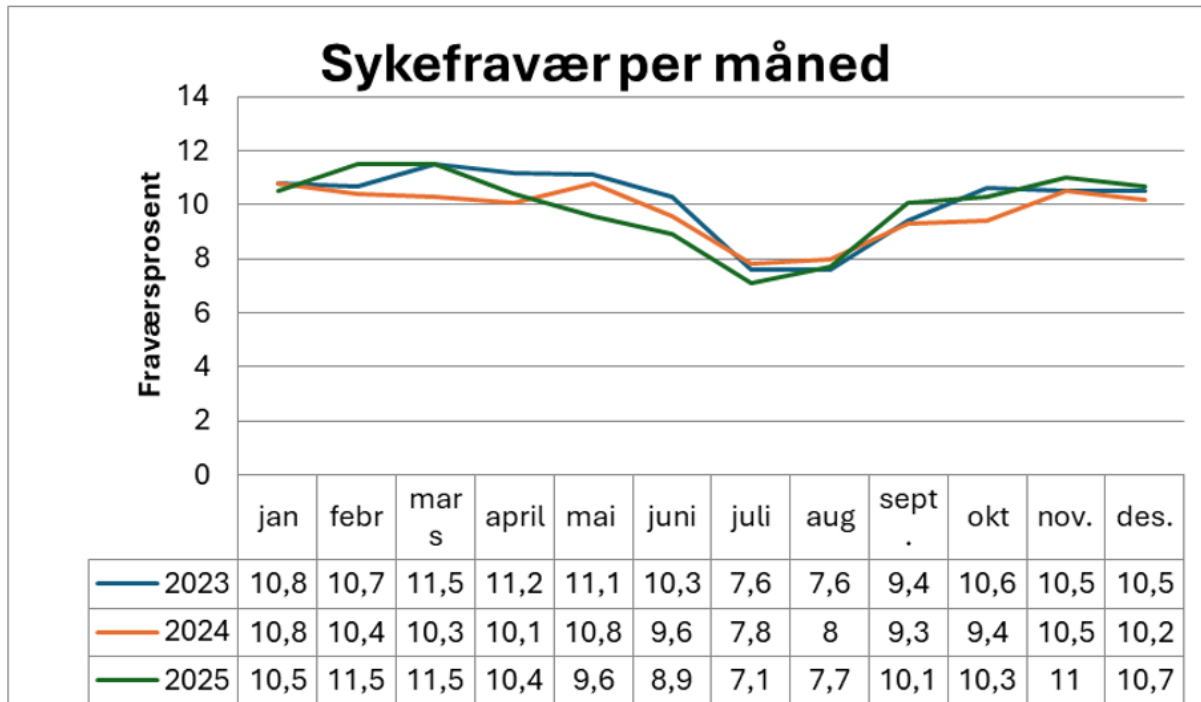
Gode arbeidsmiljø- økt nærvær og redusert sykefravær

Sykefraværssrapporteringen omhandler både egenmeldt og legemeldt fravær for Sortland kommune. Kommunen arbeider målrettet for å få ned sykefraværet, og har et mål om å ha et sykefravær på 8,5 % eller lavere i 2029. For 2022 og 2023 var sykefraværsprosenten på 10,2% i Sortland kommune. I 2024 var sykefraværet 9,8%, mens det i 2025 var 9,9%.

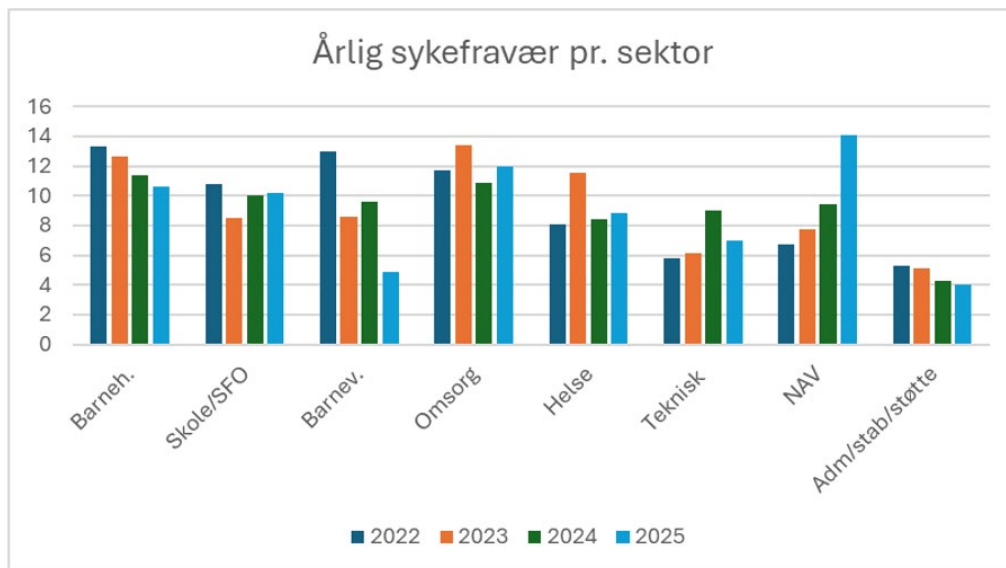
Årlig sykefraværsutvikling fra 2019-2025

Månedlig utvikling 2023-2025:

Årlig fravær per fagområde i perioden 2022- 2025

Sektor	2022	2023	2024	2025
Barneeh.	13,3	12,6	11,4	10,6
Skole/SFO	10,8	8,5	10	10,2
Barnev.	13	8,6	9,6	4,9
Omsorg	11,7	13,4	10,9	12
Helse	8,1	11,5	8,4	8,8
Teknisk	5,8	6,1	9	7
NAV	6,7	7,7	9,4	14,1
Adm/stab/støtte	5,3	5,1	4,3	4

NAV har betydelig økning i fraværet og høyest sykefravær i 4 års perioden. Omsorg, skole/SFO og helse har noe økning i sykefraværet sammenlignet med fjoråret. I 4 års perioden ligger samtlige nest høyest i 4 års perioden. Teknisk har nedadgående fravær og ligger innenfor kommunens måltall på 8.5%. Administrasjonen og barnevernet har det laveste sykefraværet i 4 års perioden. Barnevernet har betydelig nedgang i sykefraværet.

Tiltak

Sortland kommune har høyt fokus på helsefremmende arbeidsplasser og økt jobbnærvær. Sortland kommune har utarbeidet en egen nærværstrategi, vedtatt 30.11.21. Nærværstrategien og arbeidsmiljøarbeidet med definerte satsningsområder blir en del av Sortland kommunes nye arbeidsgiverstrategi.

Nærværsutvalget har fått en ny sammensetning som skal gi en mer helhetlig oversikt internt og eksternt, samt en tettere tilknytting til legemiljøet. Nærværsutvalgets oppgave er å utarbeide en årlig overordnet plan for IA-arbeidet i Sortland kommune. Forslag til IA- handlingsplan sendes ut på høring til organisasjonen og behandles i administrasjonsutvalget. IA- Handlingsplan og HMS årshjulet definerer hvordan organisasjonen skal arbeide gjennom året. HR bistår ledergruppen i prosessarbeid på de ulike HMS aktivitetene. Det arbeides parallelt med forenkling av HMS/arbeidsmiljøarbeidet.

Arbeidsmiljø og partsamarbeid var et av hovedfokusene for 2025. Den viktigste arenaen for dette arbeidet er ute på arbeidsplassene. Alle arbeidsplasser er forskjellige og har ulike arbeidsmiljøutfordringer. Det skal avholdes samarbeidsmøte hver 6. uke ute på enhetene. Samarbeidsmøte er den lokale arenaen for å jobbe med HMS/arbeidsmiljøet. Her gjennomgås arbeidsplassutfordringer, risikovurderinger, avvik, handlingsplan for lokalt HMS arbeid med mere. Revitalisering av samarbeidsmøtene var en del av KLP prosjektet i 2022-2024. Det har vært gjennomført 40-timers kurs for nye verneombud, samt bistand til risikovurdering og opplæring i avvik/avvikssystemet.

NAV arbeidslivssenter er på tilbudssiden i å bistå med arbeidsmiljøarbeid ute på enkeltavdelinger med høyt sykefravær. Høsten 2025 inngikk 11 avdelinger i helse og omsorg en avtale med NAV arbeidslivssenter og spesialisthelsetjenesten om å delta i Helsearbeid -bedriftstiltak. Bedriftstiltaket består av helsefremmede og forebyggende kunnskapsformidling og arbeidsmiljøarbeid. Målet er å øke inkludering, mestring og arbeidsdeltakelse. Tiltaket strekker seg over 3 moduler, samt mellomarbeid og favner 200 av kommunens ansatte.

HR har tett samarbeid med NAV lokal, NAV arbeidslivssenter og ledere, og bistår i oppfølging på avdelinger med høyt sykefravær, samt i enkeltsaker hvor ansatte har lange og gjentakende sykefravær. Herunder utprøving, omplassering, bistand fra eksterne samarbeidspartnere og avklaring av arbeidsmengde /stillingsforhold.

Sortland kommune har også innført tilbud om treparts- samtaler mellom gravide arbeidstakere, ledere og jordmor. Dette for å ivareta arbeidsgivers tilretteleggingsplikt, samt finne arbeidsmuligheter til tross for plager som kan oppstå i et svangerskap. I 2024 var Menopauselegen (lege og forsker), Merethe Kumle invitert inn for å holde foredrag til alle våre ansatte om kvinners liv med hormoner/menopause. I 2025 var dette videreført med at Merethe Kumle delte erfaringer/kunnskap med våre fastleger.

DEL 2 Økonomisk utvikling i planperioden

I denne delen gjennomgås økonomiske nøkkeltall, måltall og driftstiltak for planperioden.

Økonomiske måltall for bærekraftig utvikling i økonomiplanperioden

Kommunestyret vedtok i KS 070/19 Budsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023 følgende handlingsregler:

1. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (0,1 %)

Nøkkeltallet viser hvor mye av kommunens løpende inntekter som gjenstår etter at drifts- og finansutgifter er trukket fra. Resultatet kan brukes til å finansiere investeringer eller avsettes til senere bruk, og viser dermed kommunens økonomiske handlefrihet. Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at netto driftsresultat utgjør 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.

2. Netto langsiktig lånegjeld maksimalt 85 % av brutto driftsinntekter utenom selvkostområder ved utgangen av 2023.

Netto langsiktig lånegjeld omfatter all langsiktig gjeld, eksklusive pensjonsforpliktelser, fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler. Totale utlån inkluderer formidlingslån og ansvarlige lån finansiert med egne midler. Nøkkeltallet omfatter dermed både utlån der mottatte avdrag inntektsføres i investeringsregnskapet, og lån som nedbetales over driftsregnskapet.

3. Egenfinansiering av investeringene minimum 20 % av total finansiering ved utløp av økonomiplanperioden, med følgende utvikling: 2021 10 % og påfølgende år 20 %.

Nøkkeltallet viser hvor stor andel av kommunens investeringer som finansieres uten lån. En høy egenfinansieringsandel begrenser gjeldsveksten og reduserer belastningen på fremtidige driftsbudsjetter. Finansieringskildene kan være statlige tilskudd, merverdiavgiftskompensasjon, salg av fast eiendom, bruk av investeringsfond eller overføring fra drift. Egenfinansieringen beregnes som brutto investeringsutgifter fratrasket bruk av lån. Formidlingslån inngår ikke.

Forslag til nye handlingsregler ble utarbeidet i 2025, men var ikke lagt frem for politisk behandling da budsjett- og økonomiplanen for 2026–2029 ble utarbeidet. Nye måltall forventes lagt frem til politisk behandling i budsjettmøtet 11. desember 2026. Frem til da gjelder måttallene ovenfor.

Økonomisk handlingsrom i Sortland kommune

Disposisjonsfond/ubundne fond

Sortland kommune hadde ved utgangen av regnskapsåret 2025 tømt disposisjonsfondet i sin helhet, og endte med udekket driftsregnskap på 4,946 MNOK. Kommunen har følgelig manglende handlingsrom, og må omstille for å kunne bli bærekraftig med tiden og få mulighet til å foreta avsetninger fremover i tid.

Bundne fond

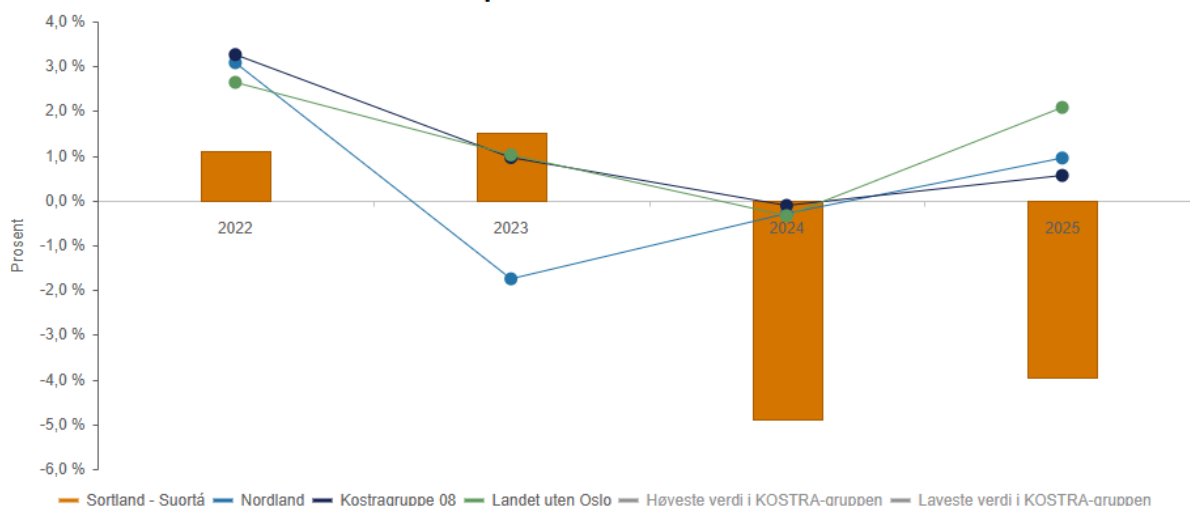
Bundne fond refererer til økonomiske ressurser eller midler som er satt av til spesifikke formål og som ikke kan brukes fritt av kommunen. Disse midlene er øremerket og bundet til bestemte formål i samsvar med lover, regler eller bestemmelser. Bundne fond gir kommunen en økonomisk struktur som sikrer at midlene blir brukt til det de er ment for, og det kan være juridiske eller regnskapsmessige krav knyttet til bruken av disse midlene. Under fremkommer de ulike bundne fondene som kommunen har (med verdi over 500 TNOK), det bemerkes at dette er inngangsverdier til 2026 som legges til grunn - hvor bruk og avsetninger i 2026 vil endre utgående verdier.

Sortland Kommune 2025	IB	Avsetning 2025	Bruk 2025	UB	Tilskuddsgiver
Konto: 251080394 LOS-funksjon for oppfølging	-133 888,50 -	312 349,00	133 888,50	-312 349,00	Buudir
Konto: 251080302 Vannverksfond	-1 446 000,00		1 087 892,00	-358 108,00	
Konto: 251080350 Styrking av helsestasjon og	-853 532,00 -	360 863,00	853 532,00	-360 863,00	Helsedirektoratet
Konto: 251080310 Renovasjonsfond	-406 540,68			-406 540,68	
Konto: 251080256 Voksenopplæringa Norsktisk	0,00 -	497 100,00		-497 100,00	Imdi
Konto: 251080422 Kommunalt næringsfond	-538 655,53 -	20 841,00	35 000,00	-524 496,53	Rest Corona-tilskudd
Konto: 251080832 T2-midler, prosjekt 8032 INT	0,00 -	573 825,00		-573 825,00	IMDi
Konto: 251080353 Oppf.pårørende Rusarbeid p.	0,00 -	600 000,00		-600 000,00	Statsforvalteren i Nordland
Konto: 251080831 T2-midler, prosjekt 8031 INT	-606 795,00 -	656 361,00	606 795,00	-656 361,00	IMDi
Konto: 251080150 Viltfond 2000	-763 615,12 -	177 023,29	133 941,45	-806 696,96	Fellingsavgifter
Konto: 251080338 Sortlandshjelpa UNG	-238 394,00 -	1 015 714,00	238 394,00	-1 015 714,00	Statsforvalteren i Nordland
Konto: 251080190 LOVE-beredskapsfond	-1 854 975,27 -	1 278 575,00	875 427,40	-2 258 122,87	IUA Interkommunalt - ansvar 167000
Konto: 251080421 Eget næringsfond	-4 685 593,57 -	348 179,00	378 500,00	-4 655 272,57	NVE konsesjonsavgift
Sum bundet fond drift	- 18 972 096,03 -	8 352 855,51	9 850 721,16 -	17 474 230,38	
Konto: 253080100 Ubundne investeringsfond	-547 222,75	-	-	-547 222,75	Ubundne investeringsfond
Konto: 253080105 Næringsområder	-4 546 460,00	-	-	-4 546 460,00	Ubundne investeringsfond
Konto: 253080110 Salg Jennestad H.Sted 02	-400 000,00	-	-	-400 000,00	Ubundne investeringsfond
Sum Ubundne investeringsfond	- 5 493 682,75	-	-	5 493 682,75	
Konto: 255080101 Frikjøpsordning parkering	-20 894,43	-	-	-20 894,43	Bundne investeringsfond
Konto: 255080102 Avsetn avdrag etabl.lån	-2 337 008,12 -	2 166 405,44	-	-4 503 413,56	Bundne investeringsfond
Sum Bundne investeringsfond	- 2 357 902,55 -	2 166 405,44	-	4 524 307,99	

Økonomisk utvikling i planperioden

I det videre synliggjør kommunedirektøren tidligere års resultater med bakgrunn i vedtatte måltall/handlingsregler samt noen utvalgte økonomiske nøkkeltall for kommunen.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)

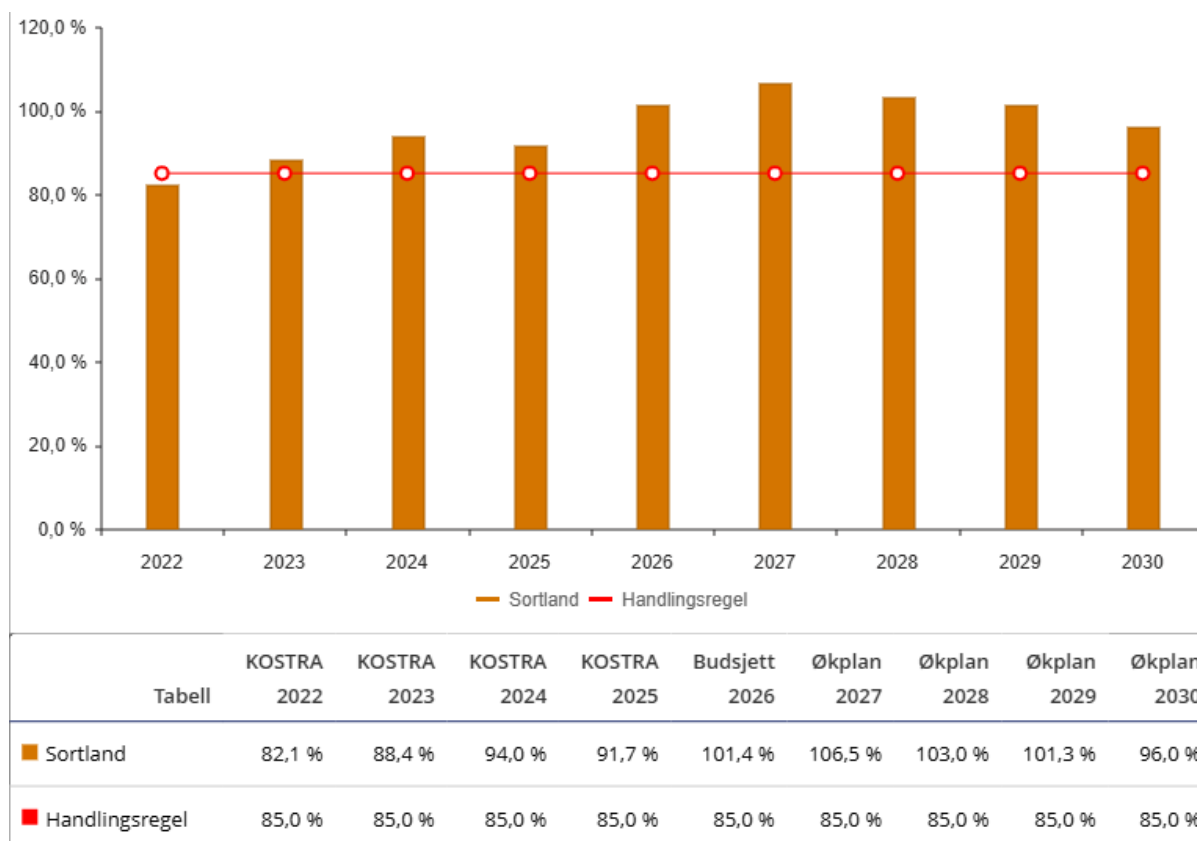

	2022	2023	2024	2025
Sortland - Suortá	1,1 %	1,5 %	-4,9 %	-4,0 %
Nordland	3,1 %	-1,7 %	-0,3 %	1,0 %
Kostragruppe 08	3,3 %	1,0 %	-0,1 %	0,6 %
Landet uten Oslo	2,6 %	1,0 %	-0,3 %	2,1 %

Tabellen viser Sortland kommune sitt resultat for de fire foregående årene sett opp mot andre sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 8), Nordland og landet for øvrig. I årene 2022 og 2023 hadde kommunen positive netto driftsresultat. I 2023 skyldes det positive resultatet kontantemisjon for Vesterålen Energi AS. De to siste regnskapsårene hadde Sortland kommune negative driftsresultat med 4,9 % i 2024 og 4 % i 2025. Fortsatt lik drift fremover, vil føre til videre voksende økonomisk ubalanse og voksende/akkumulerte udekkede resultat.

I arbeidet med budsjett- og økonomiplanen har kommunedirektøren søkt å redusere avstanden til økonomisk balanse, slik at driften kan finansieres av løpende inntekter. Med dagens driftsnivå, tilgjengelige budsjetttrammer, vedvarende høye renter og betydelige lånegjeld er dette ikke mulig. Kommunedirektørens forslag legges derfor frem med ubalanse både i budsjettet for 2027 og i økonomiplanperioden 2027–2030.

I tillegg til driftsresultat er andel lånegjeld et viktig nøkkeltall for kommunen. Nedenfor fremgår tabell med oversikt over utviklingen i lånegjelden de siste fire år, med prognoser for utviklingen i kommunens lånegjeld gjennom kommende økonomiplanperiode:

I tabellen fremkommer samlet lånegjeld inkludert selvkostområdet.

Egenfinansiering av kommunens investeringer

Kommunestyret har vedtatt måltall på at egenfinansiering av investeringene skal være minimum 20 % av total finansiering ved økonomiplanens utløp, med følgende utvikling; 10 % første år og påfølgende år 20 %. Med hensyn til planlagte/ vedtatte investeringer i økonomiplanperioden, kombinert med økte renteutgifter, vil kommunen ikke ha anledning til å nå dette måltallet. Slik det er nå fullfinansierer kommunen sine investeringer med maksimalt låneopptak, og hvor fratrekk for merverdiavgift er den eneste faktoren som reduserer låneopptaket til egne investeringer.

DEL 3 Hovedtallene i budsjettet (sentrale kapitler)

Sentrale kapitler i budsjettet består av skatteinntekter, rammeoverføringer, bruk av- og avsetninger til fond, finansinntekter og utgifter, eiendomsskatt og andre generelle statstilskudd.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Skatt på inntekt og formue	-396 690	-416 311	-432 242	-432 242	-432 242	-432 242
Ordinært rammetilskudd	-453 931	-485 154	-502 869	-502 420	-502 403	-502 423
Skatt på eiendom	-41 030	-43 447	-51 219	-51 219	-51 219	-51 219
Andre direkte eller indirekte skatter	-166	-142	-165	-165	-165	-165
Andre generelle statstilskudd	-11 835	-10 685	-2 950	-2 950	-2 950	-2 950
Havbruksfond	-12 190	-32 800	-15 400	-28 900	-12 100	-37 800
Sum sentrale inntekter	-915 842	-988 539	-1 004 845	-1 017 896	-1 001 079	-1 026 799

Kommentar

Skatt på inntekt og formue og ordinært rammetilskudd

Kommunedirektøren legger KS' prognosemodell til grunn for budsjetteringen av skatteinntekter og ordinært rammetilskudd. Budsjettet for økonomiplanperioden bygger på prognosene per 17. oktober 2026.

På bakgrunn av prognosene er det for 2027 lagt til grunn inntekter på 502,9 MNOK i rammetilskudd, inkludert inntektsutjevning, og 432,2 MNOK i skatteinntekter.

Skatt på eiendom

Maksimalsatsen på 4 ‰ videreføres gjennom hele økonomiplanperioden. For næring videreføres eiendomsskattesatsen uendret på 7 ‰. Eiendomsskattetakstene i kommunen ble sist fastsatt i 2009. Fra og med 2020 er det vedtatt en årlig kontorjustering av takstene på 10 %. Kontorjustering innebærer at eiendomsskattegrunnlaget kan økes med inntil 10 % per år, begrenset oppad til markedsverdi. I kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan er det lagt til grunn en kontorjustering for budsjettåret 2027. Det er ikke forutsatt ytterligere kontorjustering i perioden 2028–2030.

I tillegg til kontorjusteringen har kommunestyret vedtatt et bunnfradrag på 200 TNOK for 2026. Kommunedirektøren foreslår at bunnfradraget fjernes fra og med budsjettåret 2027.

Andre direkte eller indirekte skatter

Posten gjelder konsesjonsavgift til kommunen og er budsjettert med årlige inntekter på 165 TNOK gjennom hele økonomiplanperioden.

Havbruksfondet

Havbruksfondet fordeler kommunesektorens andel av inntektene fra vekst i oppdrettsnæringen og produksjonsavgiften på fisk. Med utgangspunkt i prognoser fra Kontali Analyse har Sortland kommune

lagt til grunn inntekter på 15,4 MNOK fra Havbruksfondet i 2027. Dette er en betydelig nedgang fra 2026, da det i beregningsgrunnlaget ble lagt til grunn inntekter på 32,8 MNOK.

Samlet forventes det inntekter på 94,2 MNOK fra Havbruksfondet i økonomiplanperioden. De prognostiserte inntektene er budsjettet i sin helhet og inngår i finansieringen av den løpende driften.

Driftsutgifter per tjenesteområde (1B)

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Kommunedirektør	40 611	104 363	76 866	60 866	60 866	60 866
Oppvekst	328 361	320 769	383 528	383 028	383 028	383 028
Helse og omsorg	376 832	367 174	374 948	373 098	368 098	368 098
Samfunn	115 428	96 809	132 736	132 686	132 686	132 686
Investeringer	0	0	0	0	0	0
Sentrale poster	43 665	42 909	45 768	34 809	35 509	36 209
Driftsutgifter per tjenesteområde	904 897	932 025	1 013 845	984 486	980 186	980 886

Kommentar

Overfor vises oversikt over driftsutgifter per tjenesteområde. Disse er nærmere kommentert under rammeområdenes egne kapitler i plandokumentet.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Renteinntekter og utbytte	-10 912	-17 398	-17 398	-17 398	-17 398	-17 398
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	79 308	74 496	94 496	94 496	94 496	94 496
Avdrag på lån	53 825	43 000	51 900	51 900	51 900	51 900
Netto finansinntekter/finansutgifter	122 221	100 098	128 998	128 998	128 998	128 998
Finansutgifter i tjenesteområdene	-685	5	-6 995	-8 095	-7 395	-6 695
Totale finansutgifter	121 537	100 103	122 003	120 903	121 603	122 303
Motpost avskrivninger	-52 179	-52 256	-53 042	-53 042	-53 042	-53 042

Kommentar

Renteinntekter og utbytte

I budsjettet for 2027 er det lagt til grunn om lag 17,4 MNOK i renteinntekter og utbytte. Av dette utgjør budsjettet utbytte 7,2 MNOK, mens de resterende 10,1 MNOK gjelder renteinntekter.

Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter

Renteutgiftene i budsjettet for 2027 er beregnet med utgangspunkt i kommunens eksisterende lånegjeld og planlagte låneopptak. Beregningene bygger på tre måneders NIBOR med et marginpåslag på 0,6 prosentpoeng. Kommunalbankens porteføljesimulering per oktober 2026 er lagt til grunn, og det er forutsatt at nye lån tas opp i samsvar med bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd.

Opprinnelig budsjett for 2026 viser renteutgifter på ca. 74,5 MNOK. Som følge av høyere renteutgifter og økt lånegjeld er det i budsjettet for 2027 lagt til grunn en økning på 20 MNOK. Samlede renteutgifter i 2027 er beregnet til 94,5 MNOK, slik det fremgår av tabellen ovenfor. I linjen Finansutgifter i

tjenesteområdet kommer besparelsen på 7,0 MNOK som følge av å utsette bygging av flerbrukshall. Siden dette er kommunedirektørens forslag kommer dette til fratrekk i tabellen og 1A skjema.

Avdrag på lån

Kommuneloven fastsetter hvordan kommunens årlige minimumsavdrag skal beregnes. Avdragene skal minst tilsvare kommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom lånegjelden og kommunens avskrivbare anleggsmidler. Det er vanskelig å beregne minimumsavdraget nøyaktig før regnskapsåret er avsluttet. I budsjettet for 2027 har kommunedirektøren stipulert avdragsutgiftene til 51,9 MNOK, basert på eksisterende lånegjeld og planlagte investeringer i perioden.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Til ubundne avsetninger	0	8 944	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-46 099	-3 150	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-9 851	-1 856	-1 499	-1 499	-1 499	-1 499
Overføring til investering	0	0	3 150	3 150	3 150	3 150
Netto avsetninger	-55 950	3 938	1 651	1 651	1 651	1 651
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	7 953	155	10 402	543	543	543
Totale avsetninger	-47 597	7 243	12 053	2 194	2 194	2 194

Kommentar

I økonomiplanperioden 2027–2030 er det årlig budsjettert med en overføring på 3,15 MNOK fra drift til investering for å finansiere kommunens egenkapitalinnskudd i KLP. Ettersom disposisjonsfondet er tomt, kan innskuddet ikke finansieres ved bruk av ubundne fondsmidler slik som tidligere. Beløpet må derfor dekkes fullt ut av kommunens løpende driftsinntekter i hvert av årene i planperioden. Overføringen reduserer kommunens økonomiske handlingsrom og svekker netto driftsresultat tilsvarende.

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Budsjett 2026	Økonomiplan			
		2027	2028	2029	2030
Oppsummering sentrale poster					
Sum generelle driftsinntekter	-988 397	-1 004 680	-1 017 731	-1 000 914	-1 026 634
Avskrivninger	53 560	53 042	53 042	53 042	53 042
Netto finansutgifter	100 103	122 003	120 903	121 603	122 303
Motpost avskrivninger	-52 256	-53 042	-53 042	-53 042	-53 042
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	7 243	12 053	2 194	2 194	2 194
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-879 747	-870 624	-894 634	-877 117	-902 137
Sum fordelt tjenesteområdene	879 747	958 816	940 416	935 416	935 416
Merforbruk/mindreforbruk	0	88 192	45 782	58 299	33 279

Satsingsområder

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens styringsdokument og skal peile ut retninger for utviklingen i Sortland kommune frem mot år 2035. Kommunedelplanen består av en samfunnsdel med tilhørende langsiktig arealstrategi.

Samfunnsdelen består av 5 hovedmål for utviklingen av kommunen som samfunn og organisasjon:

1. Sortland er pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen.
2. I Sortland skal alle ha mulighet til å mestre, trives og lære – hele livet.
3. Sortlandsamfunnet er raust, sunt og helsefremmende.
4. Sortlandsamfunnet er være miljøvennlig og klimarobust.
5. Sortland kommune er handlekraftig og innovativ.

Måloppnåelse krever at oppgaver og utfordringer løses i samarbeid mellom kommunen, innbyggere, frivillige, lag og foreninger og næringslivet. Sortland må som kommuneplanens samfunnsdel sier; Samarbeide "Ilag om fremtidas Sortland".

Rammeområdenes hovedmål i sitt utviklingsarbeid bygger på samfunnsdelens hovedmål og delmål. Rammeområdenes mål er videre spesifisert under sine respektive kapitler i økonomiplanen.

Visjon

Ilag om fremtidas Sortland - bærekraftig, raus og attraktiv.

Visjonsbeskrivelse

Samfunnsdelen skal gi klar retning for hvordan Sortland kan møte fremtidens utfordringer og muligheter. Mål og strategier skal styrke Sortland som et attraktivt sted å bo, jobbe og investere i. Planen setter innbyggerne og frivillig sektor i sentrum som viktige ressurser for lokalsamfunnet.

Visjonen angir kvaliteter som skal kjennetegne og prege Sortlandsamfunnet:

Hovedmål for kommunen

- 1. Pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen

Sortland er pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen. Dette målet bidrar til flere av FNs bærekraftsmål og dekker både den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraftig utvikling.

I arbeidet med hovedmålet vektlegges:

Trygghet og beredskap

Målet er å utvikle inkluderende, bærekraftige og levende lokalsamfunn. For å oppnå dette må lokalsamfunnene være trygge og oversiktlige, slik at alle innbyggere får en sikker og stabil hverdag. Trygghet og beredskap er derfor avgjørende for at Sortland skal være en bærekraftig og attraktiv kommune.

Bo- og næringsattraktivitet

Sortland er et sunt og trygt sted å bo. Befolkningstallet i Sortland er stabilt og det er i hovedsak innvandring som sikrer den positive utviklingen per i dag. Mot 2050 forventes en svak nedgang.

Næringsutvikling og digitalisering

For å legge til rette for utvikling av næringslivet må vi ha effektiv infrastruktur og hensiktsmessige arealer tilgjengelig. I tillegg er tilgang på arbeidskraft og kompetanse forutsetninger for næringsutvikling.

Regionsenter og levende sentrum

Sortland er regionsenter i Vesterålen og et geografisk knutepunkt for handel, kultur og kompetanse. Et levende sentrum er avgjørende for at kommunen skal være attraktiv for både innbyggere og besøkende. Gjennom fortsatt samarbeid med aktørene i sentrum kan Sortland styrke sentrumskjernen og skape et aktivt og inkluderende møtepunkt for alle.

- 2. Mestring, trivsel og læring - hele livet

I Sortland skal alle ha mulighet til å mestre, trives og lære – hele livet. Målet bidrar til flere av FNs bærekraftsmål på tvers av sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Like muligheter for alle barn og unge

Nøkkelen til all utvikling ligger i utdanning. Det gjelder både for samfunnet og for den enkelte. For at vi skal lære og utvikle oss, må flere forutsetninger være på plass. Opplevelsen av god livskvalitet, mestring og trivsel er avgjørende faktorer. Dette gjelder for alle innbyggere i Sortland – enten man er 9 eller 90 år.

Utdanningsmuligheter og kompetansebehov

Både privat og offentlig sektor i Vesterålen peker på store udekte kompetansebehov både i dag og i fremtiden. Muligheten for å ta fagutdanning og høyere utdanning er avgjørende for næringslivet, for Sortland-samfunnet og for at den enkelte skal oppleve utvikling og mestring i eget liv.

Utenforskap og sosiale utfordringer

Sortland har en økende andel barn i familier som mottar sosialhjelp, og en høyere andel voksne (20–66 år) mottar stønad til livsopphold sammenlignet med landsgjennomsnittet. Økningen i bekymringsmeldinger til barnevernet, særlig knyttet til vold, overgrep og rus, viser behovet for tidlig innsats og gode støttesystemer for sårbare barn og unge.

Seniorkraften, eldrestøtte og aldersvennlighet

Seniorkraften er en verdifull ressurs i møte med en aldrende befolkning og kan bidra til gode oppvekstvilkår for barn og unge. Sortland skal være et aldersvennlig samfunn med trygge tjenester og møteplasser som gir tilhørighet og mulighet til å bo hjemme lengst mulig.

- **3. Raust, sunt og helsefremmende samfunn**

Sortlandssamfunnet skal være raust, sunt og helsefremmende. Målet dekker både sosial, økonomisk og institusjonell bærekraft.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Sortland skal være et trygt sted å bo og leve. Innbyggerne skal føle seg trygge og ivaretatt – både i hverdagen og i møte med kriser og uforutsette hendelser. Effektiv beredskap og samfunnssikkerhet er en grunnleggende forutsetning for sosial og institusjonell bærekraft. Vi skal sikre robuste systemer og gode rutiner for krisehåndtering, og gjennom et tett samarbeid med nødetater, frivillige og lokalt næringsliv skal vi stå godt rustet til å håndtere kriser.

Inkludering, fellesskap og folkehelse

Sortland skal være et godt sted å bo og leve for alle, uavhengig av alder, bakgrunn eller livssituasjon. Det gode livet skapes i familien, på jobb og skole, og i inkluderende fellesskap lokalt.

Utenforskap, ensomhet og frivillighet

Kommunen har utfordringer knyttet til ensomhet blant ungdom og en aldrende befolkning som krever tilrettelagte tjenester og infrastruktur. Sortland kommune anerkjenner at mobbing er en folkehelseutfordring. Dette gjelder i skoler og barnehager, men også på andre sosiale arenaer. Derfor må det jobbes kontinuerlig og helhetlig for å utvikle et inkluderende oppvekstmiljø.

Et mangfoldig Sortland

Et raust samfunn er et samfunn der mangfold ses på som en styrke. Sortland skal være et inkluderende samfunn der alle føler seg verdsatt og respektert, uavhengig av etnisitet, religion, seksuell legning eller funksjonsnivå. Vi skal jobbe aktivt for at ingen utelates og prioritere de mest sårbare gruppene.

Barn og unge

Barn og unges interesser, behov og oppvekstmiljø skal ivaretas på alle samfunnsområder. Det er viktig at samfunnsaktørene spiller på samme lag for å gi ungdom trygghet, positive opplevelser og tilhørighet – både som ballast for voksenlivet og som en sterk referanse til hjemstedet.

Variert og mangfoldig boligtilbud

Sortland kommune skal tilby et variert boligtilbud som svarer på endrede behov og etterspørsel. Flere bor alene, og husholdningene blir mindre. Det er derfor behov for flere mindre boliger og bo-konsepter som fremmer fellesskap og sosial bærekraft.

- **4. Miljøvennlig og klimarobust samfunn**

Målet om at Sortlandsamfunnet er miljøvennlig og klimarobust bidrar direkte til flere av FNs bærekraftsmål.

Ta vare på naturen og tilpasse oss klimaendringene

For å ta vare på naturen vi lever av og i, må vi ivareta mange og ulike hensyn: Vi må ta vare på naturen og økosystemene i den, bevare friluftslivsområder, og samtidig tilpasse oss klimaendringene.

Reduksjon av klimagassutslipp

Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til å redusere klimagassutslipp med minst 55 prosent innen 2030 sammenliknet med nivået i 1990. Sortland kommune har som mål å redusere de samlede klimautslippene med 60 prosent innen 2030. Foreløpige tall fra SSB viser at klimagassutslippene i Sortland gikk ned med 3,2 prosent det siste året. Til sammenlikning hadde Nordland fylke en nedgang på 7,6 prosent i samme periode.

Mer klimarobust gjennom beredskap og planlegging

For å bli et mer robust samfunn i møte med klimaendringer, er god planlegging og beredskap avgjørende. Høsten 2024 startet Sortland kommune arbeid med en ny helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). Analysen skal kartlegge hvilke trusler som kan ramme kommunen, for eksempel naturkatastrofer som flom, skred og ekstremvær.

Helhetlige og fleksible løsninger for transport og bygg

Sortland kommune skal legge til rette for fortetting i vekstområder og utvikle helhetlige mobilitetsløsninger mellom sentrum og bygdene. Det skal være enkelt og attraktivt å velge miljøvennlige transportalternativer som gange, sykkel og kollektivtransport, noe som vil bidra til at kommunen får lavere utslipp og et mer bærekraftig lokalsamfunn.

Smart teknologi og digitalisering

For å bli et mer miljøvennlig og klimarobust samfunn skal Sortland ta i bruk smart teknologi og digitale løsninger som reduserer utslipp, effektiviserer tjenestetilbudet og styrker samfunnets motstandsdyktighet mot klimaendringer. Teknologi gir oss muligheten til å forvalte ressurser mer effektivt, redusere energiforbruk og bedre tilpasse oss konsekvensene av et endret klima.

Bevaring av naturmangfold og økosystemer

Bevaring av naturmangfold og økosystemer er en viktig del av Sortlands miljøstrategi. Kommunen skal jobbe systematisk for å sikre naturmangfold både på land og i sjø. Dette inkluderer å kartlegge sårbare naturtyper og habitater, sikre viktige gyte- og oppvekstområder for fisk og bevare friluftslivsområder. Sortland kommune skal også ta vare på karbonrike områder, som torvmyrer og våtmarker, fordi disse er viktige for karbonlagring og beskyttelse mot flom.

Klimaendringer og fremtidige utfordringer

Forskere peker på at kommunen vil oppleve økt havnivå, økt nedbør, høyere temperaturer og flere ekstremværhendelser i årene som kommer. Dette vil påvirke både infrastruktur og bosetting, næringer som fiske, jordbruk og handel, og helse og trivsel i befolkningen. Kommunen vil møte disse utfordringene gjennom god beredskap og klimatilpasning i planlegging og drift.

- **5. Handlekraftig og innovativ kommuneorganisasjon**

Sortland kommune er handlekraftig og innovativ. Dette målet bidrar til alle FNs bærekraftsmål og dekker både den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraftig utvikling, inkludert fattigdomsbekjempelse, økonomisk vekst, og miljøvern.

Medarbeidere og organisasjon

Sortland kommune som organisasjon skal bidra i arbeidet med å realisere målene i samfunnsdelen. For å oppnå dette må kommuneorganisasjonen aktivt involvere interessenter, utvikle seg i takt med samfunnet og sørge for å rekruttere og beholde rett kompetanse.

Økonomisk handleevne

Kommunens økonomiske handleevne er utfordret på grunn av høyere kostnader til tjenesteproduksjonen, kombinert med økende lånegjeld og høyere rente og inflasjon. Til tross for et

godt økonomisk resultat i 2023, viser kommunens økonomiske analyser at det er lite som tyder på at Sortland kommune kan videreføre dagens nivå på tjenesteproduksjonen over tid. Bruk av teknologi og digitale løsninger kan bidra til å redusere kostnader og sikre en mer bærekraftig økonomi over tid.

Omstilling og utfordringer

Som mange kommuner i Norge, vil også Sortland stå overfor utfordringer knyttet til demografiske endringer og bosettingsmønstre blant innbyggerne. Dette påvirker tjenestenivået, tjenesteproduksjonen og krever omstilling. Kommuneorganisasjonen må derfor tilpasse seg endrede rammebetingelser og prioritere tydeligere hvilke oppgaver som skal løses.

Effektivitet i tjenesteproduksjonen

For å øke effektiviteten vil kommunen satse på å implementere smarte teknologiske løsninger i tjenesteproduksjonen. Dette inkluderer:

- bruk av digitale søknadsprosesser og automatisering for raskere saksbehandling.
- utvikling av selvbetjeningsløsninger som gir innbyggerne bedre tilgang til kommunale tjenester.
- økt bruk av velferdsteknologi i helse- og omsorgstjenestene for å styrke tidlig innsats og forebygging.

Innbyggerdialog og tillit

Innbyggerne i Norge har høy tillit til hverandre sammenlignet med andre land, men tilliten til offentlige institusjoner har falt siden 2021. Det gjelder særlig tilliten til regjeringen, nyhetsmediene og de politiske partiene. Muligheten til medvirkning oppleves som lav blant innbyggerne. Dette gjelder særlig påvirkning av beslutninger som berører eget nærmiljø.

Bærekraft, klima og miljø

Klimaendringer påvirker flere ansvarsområder i kommunesektoren og krever samarbeid på tvers. Sortland kommune skal bidra til å redusere klimautslipp, bygge klimaregnskap og klimabudsjett, og stille høye krav til egne byggeprosjekter, anskaffelser og samarbeidspartnere.

DEL 4 Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	-6 396	57 217	57 215	57 215	57 215	57 215
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 476	14 032	21 085	5 085	5 085	5 085
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	31 922	35 839	4 685	4 685	4 685	4 685
Overføringsutgifter	22 960	13 166	10 042	10 042	10 042	10 042
Finansutgifter	-8 242	-8 979	-8 979	-8 979	-8 979	-8 979
Sum Driftsutgifter	56 719	111 274	84 048	68 048	68 048	68 048
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-4 459	-4 385	-4 915	-4 915	-4 915	-4 915
Refusjoner	-11 249	-2 526	-2 267	-2 267	-2 267	-2 267
Overføringsinntekter	-166	-142	-165	-165	-165	-165
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-497	-688	-688	-688	-688	-688
Sum Driftsinntekter	-16 371	-7 741	-8 035	-8 035	-8 035	-8 035
Sum	40 348	103 533	76 013	60 013	60 013	60 013

Beskrivelse av dagens virksomhet

Sektor kommunedirektør består av stab og støttefunksjoner, herunder økonomi og virksomhetsstyring, IT, organisasjon og samskaping, næring og strategi, overføring/tilskudd til Kirkelig fellesråd og felles kapitler v/kommunedirektøren som omhandler pensjon og felles avsatt lønnspott. Innkjøpsrådgiver er i forbindelse med omorganisering flyttet fra sektor samfunn til kommunedirektør. I tillegg ligger også politiske overføringer og «tjenester» under sektor kommunedirektør. Politiske overføringer omhandler blant annet dekning av utgifter til kontrollutvalg, møtegodtgjørelser og øvrige godtgjørelser til folkevalgte.

I sektoren er det budsjettert med 38,05 årsverk for året 2027, herunder ordfører og varaordfører (samlet 1,3 årsverk), samt tillitsvalgte og verneombud.

Utfordringer og strategi

For kommende budsjett- og økonomiplanperiode 2027-2030, vil det bli særdeles krevende budsjettmessig. Kommunen har de siste tre årene brukt av disposisjonsfond for å saldere merforbruk i driften. De senere årene har det vært gjennomgående signaler i rapporteringer og årsmelding at økonomien ikke er bærekraftig og at det er behov for å foreta vesentlige strukturelle grep for omstille med mål om bærekraftig kommuneøkonomi. Ved endelig avleggelse av regnskapet i 2025, var disposisjonsfondet tømt og en stod igjen med udekkede driftsregnskap både for kommunen og Kulturfabrikken Sortland. Til sammen utgjør disse 9,859 MNOK, som er vedtatt skal dekkes inn i budsjettet for 2027.

Oppbrukt disposisjonsfond, inndekking av tidligere udekket driftsregnskap, økte lønns- og pensjonsutgifter, kombinert med høy lånegjeld og høyt rentenivå fører til at kommunen fremover har ytterligere økte driftsutgifter, utover økte inntekter som gis til kommunen i nasjonalbudsjettet for 2027. Forannevnte forhold gjør omstillingsprosessen særlig utfordrende og kommunen har ikke lengre handlingsrom.

Hvis kommunen meldes inn i ROBEK, vil Sortland kommune være pliktig til å vedta en forpliktende plan for innsparinger og tiltak i driften. Dette vil være krevende og kommunen vil være avhengig av å gjøre prioriteringer for innsparing og redusere i tjenestetilbud for å kunne få til en mer bærekraftig drift. I tillegg er kommunen avhengig av å tilpasse dimensjoneringen av kommunens tjenester til innbyggerne i takt med demografiutviklingen.

Kommunedirektøren forventer at tiltakene i organisasjonen innfris innenfor de forutsetningene som dette dokumentet bygger på. Rammeområdet har fokus på å være en pådriver for at hele organisasjonen ivaretar en felles forståelse og oppnåelse av driftstiltakene som er lagt til grunn i økonomiplanen.

Hovedmål

- **Bygge kultur for læring, nytenkning og innovasjon i organisasjonen**

Hvordan gjør vi det:

- Revisjon av kommunens arbeidsgiverstrategi
- Utarbeide årlige handlingsplaner til arbeidsgiverstrategien
- Vektlegge kompetanseutvikling innen innovasjon og nytenking
- Sortland kommune skal jobbe etter en målsetning om å ha minst 2,5 lærlinger per tusen innbyggere

- **Innføring av virksomhetsstyring**

Kommunedirektøren hadde som ambisjon å innføre virksomhetsstyringsmodulen i Framsikt i løpet av 2025/2026. Prosessen ble startet opp og arbeidet med implementering stoppet opp våren 2026. Det forventes at virksomhetsstyringsmodulen blir implementert i 2027.

- **Kommunedirektøren skal sikre administrative rutiner for internkontroll og rapportering i tråd med kommunelovens bestemmelser**

Hvordan gjør vi det:

- I planperioden skal det utarbeides en overordnet plan for risikobasert internkontroll og rutiner for gjennomføring og rapportering fra sektorene.

- Mål om å være attraktiv, inkluderende, tillitsskapende og åpen i all kommunikasjon

Hvordan gjør vi det:

- Enhetlig i all kommunikasjon internt og eksternt
- Sikre åpenhet, samarbeid og innbyggerdialog
- Styrke og utvikle informasjonen og kommunikasjonen internt og eksternt
- Jobbe kunnskapsbasert og dele erfaringer med innbyggere og samarbeidspartnere
- Kommunens kommunikasjonstrategi implementeres i planperioden
- Informasjon skal være lett tilgjengelig og bygge på prinsippene til "klart språk"

- Strategisk arbeid i et langsiktig perspektiv for å sikre rekruttering av riktig kompetanse til kommunen

Hvordan gjør vi det:

- Overordnet kompetanseplan revideres og utvikles i planperioden til overordnet strategisk kompetanseplan i tråd med utfordringsbildet for rekruttering og kompetansemobilisering.
- Det utarbeides strategiske kompetanseplaner på hvert tjenesteområde
- Sortland kommune skal jobbe etter en målsetting om ha minst 2,5 lærlinger per tusen innbyggere.

- Ta i bruk digitale løsninger i tjenestene for å gi innbyggerne økt mestring i egen hverdag

Hvordan gjør vi det:

- Utarbeide sektorvise tiltaksplaner for digitalisering
- Sortland kommune skal samarbeide med de øvrige kommunene i regionen på aktuelle digitaliseringsprosjekt
- Implementere digitale løsninger som kan bidra til økt kvalitet og mer effektiv drift av kommunale tjenester

- Ta vare på arbeidstakerne gjennom systematisk arbeid for nærvær og helsefremmende arbeidsmiljø

Hvordan gjør vi det:

- Kommunen skal i planperioden arbeide mot et mål om å redusere sykefraværet til 8,5 % i planperioden.
- Inkluderende arbeidsplass preget av åpenhet
- Nærværstrategi for Sortland kommune med definerte satsningsområder for nærvær
- Årlige handlingsplaner for IA-arbeidet
- Gjennomføre aktiviteter som bidrar til lederutvikling
- Implementere HMS-årshjul og handlingsplaner i alle enheter

Sammendrag budsjett

Kommunedirektørens detaljbudsjett for 2027 er på 72,749 MNOK. Til sammenligning var budsjetttrammen for 2026 vedtatt av kommunestyret i desember 2025 på 103,533 MNOK. Foregående år, lå tilskudd til drift av Kulturfabrikken Sortland KF under sektor kommunedirektør. Fra 1. mars 2026, ble foretaket flyttet inn i den kommunale driften under sektor Samfunn, enhet kultur og idrett, og budsjetttrammen for tilskudd til drift er følgelig flyttet.

Kutt i tiltak / reduserte ytelser

Kutt demokratistøtte

Som innsparingstiltak foreslås det å kutte demokratistøtten. Forskriften om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder endres deretter.

Tiltaket er lagt inn med en forventet innsparing på 871 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Kutt i gratis hall for barn og unge, Blåbyhallen

Det foreslås kutt i støtte til gratis halleie for barn og unge. Dette utgjør 1,7 MNOK per år i økonomiplanperioden.

Kutt politisk disposisjonskonto

Reduksjon politisk disposisjonskonto, 35 TNOK

Redusert budsjett politiske råd

Redusert budsjett for ungdomsrådet (100 TNOK), eldrerådet (20 TNOK) og rådet for personer med funksjonsnedsettelse (10 TNOK).

Nye tiltak

Retaksering av skattetakster på alle boliger, fritidsboliger og næringsbygg

Sortland kommune hadde retaksering av eiendomsskattetakstene sist i år 2010.

Det følger av eiendomsskattelovens § 8 A-3 om verdsettelse at det skal være taksering i kommunen hvert tiende år. Etter at gjeldende skattetakster passerte ti år, har kommunen de senere år foretatt kontorjustering i henhold til eiendomsskattelovens bestemmelser.

Takstene er nå godt over ti år, og det foreslås derfor å gjennomføre en fullstendig retaksering av alle kommunens boliger, fritidsboliger og næringsbygg.

Det er usikkerhet knyttet til hva samlet utgift for gjennomføring av retaksering vil være. Dette gjelder for både anslått utgift for utførelse av retakseringen, og kommende økte inntekter med nye takster. Hvis anskaffelsen besluttet, gjennomføres anbudskonkurranse som vil gi endelig svar på pris for gjennomføring. Ved gjennomføring av retaksering i driftsåret 2027, hvor gjeldende satser får virkning fra 1. januar 2028, forutsettes det at utgiften til gjennomføring i 2027 kompenseres av økte eiendomsskatteinntekter i regnskapsåret 2028.

Som nevnt i avsnittet overfor er det usikkerhet knyttet til både utgift til gjennomføring og økte inntekter etter nye takster er gjeldende. Angitt utgift og inntekt vil bli forandret, men er i tiltaket lagt inn som veiledende med 6 MNOK i utgift for retaksering i år 2027, og økt årlig inntekt på 10 MNOK fra år 2028-2030.

Budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030

Ønskede tiltak (ikke med i økonomiplanen)

Beløp i 1000

	Prioritet	Endringskode	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Tjenestekjøpsavtale/ støtte til Sortland byforening	1	Engangstiltak	400	0	0	0
Sum			400	0	0	0

Tjenestekjøpsavtale/ støtte til Sortland byforening

Ønsket tiltak utgjør 400 TNOK i år 2027.

Stab

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	2 734	582	714	714	714	714
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 107	778	478	478	478	478
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	218	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	1 362	1 915	201	201	201	201
Finansutgifter	2	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	6 422	3 276	1 393	1 393	1 393	1 393
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-22	-30	-30	-30	-30	-30
Refusjoner	-450	-100	-100	-100	-100	-100
Sum Driftsinntekter	-472	-130	-130	-130	-130	-130
Sum	5 951	3 146	1 263	1 263	1 263	1 263

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet stab består av 1,1 årsverk, og utgjør kommunedirektør og 0,1 årsverk for barnehagemyndighet.

Økonomi og virksomhetsstyring

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	8 535	8 369	12 474	12 474	12 474	12 474
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 490	3 270	8 781	-7 219	-7 219	-7 219
Overføringsutgifter	333	400	400	400	400	400
Sum Driftsutgifter	10 358	12 038	21 655	5 655	5 655	5 655
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-894	-120	-650	-650	-650	-650
Refusjoner	-647	-1 020	-620	-620	-620	-620
Sum Driftsinntekter	-1 540	-1 140	-1 270	-1 270	-1 270	-1 270
Sum	8 817	10 898	20 385	4 385	4 385	4 385

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet økonomi og virksomhetsstyring omfatter kommunens sentrale økonomifunksjoner, samt lønnsavdeling og innkjøpsrådgiver. Enheten har totalt 12,7 årsverk.

Økonomi og virksomhetsstyring har overordnet ansvar for økonomi og finans, utøver konsernfunksjoner innen økonomiområdet og har faglig ansvar for den overordnede budsjettprosessen herunder analyser og utredninger, årsregnskap og finansforvaltning. Enheten har ansvar for løpende oppfølging og rapportering, og forvalter relevante reglement innen fagområdet.

Organisasjon og samskaping

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	30 088	28 159	26 399	26 399	26 399	26 399
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	12 378	9 481	11 419	11 419	11 419	11 419
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 947	2 959	3 158	3 158	3 158	3 158
Overføringsutgifter	11 280	1 968	241	241	241	241
Finansutgifter	17	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	56 711	42 568	41 216	41 216	41 216	41 216
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-380	-415	-315	-315	-315	-315
Refusjoner	-9 949	-1 357	-1 482	-1 482	-1 482	-1 482
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-24	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-10 352	-1 772	-1 797	-1 797	-1 797	-1 797
Sum	46 359	40 796	39 419	39 419	39 419	39 419

Beskrivelse av dagens virksomhet

Området organisasjon og samskaping består av avdelingene kommunikasjon og service, HR og IKT. Organisasjon og samskaping er tillagt ansvar for det overordnede internkontrollsystemet, arbeidsmiljøutvalg og saksbehandling til Administrasjonsutvalget.

Kommunalsjefområdet har videre ansvar etter avtaleverkets forhandlingshjemler og forbereder orienteringer og drøftinger på kommunedirektørnivå.

Kommunalsjef har ansvar for koordinering av kommunens digitaliseringsarbeid, samt ansvar for det kommunens regionale kompetanseutviklingsarbeid.

Avdeling Kommunikasjon og service er kommunens førstelinjetjeneste og har overordnet ansvar for kommunens kommunikasjonsstrategi og publikumsservice. Avdelingen bistår med publisering av digital informasjon og veiledning til innbyggerne på tvers av fagområder i hele kommunen.

Gjennom sentraliserte oppgaver innen post, arkiv og sentralbord er kommunikasjon og service også tilrettelegger for den interne kommunale virksomheten. Avdelingens oppgaver utføres i hovedsak på vegne av de ulike sektorene. I tillegg er ansvaret for politisk sekretariat og bevilingsordningene etter serverings- og alkoholloven tillagt avdelingen.

HR-avdelingen har ansvar for kommunens arbeidsgiver- og personalpolitikk samt opplæring, rådgiving og veiledning til ledere og ansatte på fagområdet. Avdelingen har videre ansvar for saksutredning til arbeidsmiljøutvalg og administrasjonsutvalg, samt overordnet ansvar for HMS, IA/nærværarbeid, strategisk kompetanseutvikling og bistår ledere med rekrutteringsprosesser, omstillinger, konfliktsaker, sykefraværssaker og AKAN-saker.

IKT-avdelingen har ansvar for drift og utvikling av kommunens digitale infrastruktur og fagsystemer.

Næring og strategi

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	2 754	3 269	2 361	2 361	2 361	2 361
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	285	117	117	117	117	117
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 857	2 427	1 527	1 527	1 527	1 527
Overføringsutgifter	1 723	666	666	666	666	666
Sum Driftsutgifter	6 619	6 479	4 671	4 671	4 671	4 671
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-24	-20	-20	-20	-20	-20
Refusjoner	-150	-16	-16	-16	-16	-16
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-95	-610	-610	-610	-610	-610
Sum Driftsinntekter	-269	-646	-646	-646	-646	-646
Sum	6 349	5 834	4 025	4 025	4 025	4 025

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet næring og strategi består av to årsverk som sammen arbeider med utvikling og tilrettelegging for næringslivet. Enheten har flere pågående prosjekter og arbeidsoppgaver de arbeider med, og de mest sentrale forklares i korte trekk i det videre:

- **Vestmarka næringsområde N02**
Søknadsprosess for fradeling av tomter for salg
Salgskontrakter for salg til aktuelle aktører i området
- **Holmen Næringsområde**
Salgsprosess for salg av arealer i Holmen til næringsaktør
Utarbeide salgskontrakter
- **Salgsprospekter i sentrum Sortland kommune**
Utarbeidet salgsprospekter for salg av Norturaeiendommer
Utarbeidet salgsprospekt for salg av «Bankplassen»
Forestår megler i dialog med interessenter
- **Sortland kommunes næringsfond**
Behandler og forestår veiledning for søknadsbedrifter som ønsker støtte fra kommunens næringsfond
- **Sortland kommune/Sortland havn**
Samarbeider tett med Sortland havn i etablering av nytt havne og næringsområde ved Skjånes
Samarbeider med Sortland havn i prosess rundt salg av arealer, for videre utvikling av Kystvaktens aktiviteter på Sortland.
- **Sortland Vgs avdeling Kleiva**
Samarbeider med fagmiljøene innenfor grønn næring om samlokalisering ved Sortland Vgs avdeling Kleiva
- **Sortland Byforening**
Samarbeider med Sortland Byforening om arrangementer i Sortland. Eksempelvis byfesten, Sortland by 30 års-jubileum, Kystvakten 50 års-jubileum, Julegatefest med tenning av julegata. Behandling av søknader om tilskudd til aktuelle aktiviteter
- **Etablering av nytt Tinghus på Sortland**
I samarbeid med Domstolsadministrasjon arbeides det med etablering av nytt tinghus på Sortland. Forestår Domstolsadministrasjon med dialog med aktuelle utbyggere.

Felles kapitler v/ kommunedirektør

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	-50 508	16 837	15 268	15 268	15 268	15 268
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	216	385	290	290	290	290
Overføringsutgifter	432	34	50	50	50	50
Finansutgifter	-8 262	-8 979	-8 979	-8 979	-8 979	-8 979
Sum Driftsutgifter	-58 121	8 277	6 629	6 629	6 629	6 629
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-3 139	-3 800	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Refusjoner	-54	-34	-50	-50	-50	-50
Overføringsinntekter	-166	-142	-165	-165	-165	-165
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-378	-78	-78	-78	-78	-78
Sum Driftsinntekter	-3 738	-4 054	-4 193	-4 193	-4 193	-4 193
Sum	-61 858	4 223	2 436	2 436	2 436	2 436

Beskrivelse av dagens virksomhet

Felles kapitler v/kommunedirektør utgjør felles inntekter og utgifter for kommunen, herunder konsesjonskraft, produksjonsavgift vindkraft, avsetning til og bruk felles lønnsnett, samt felles pensjonsutgifter for organisasjonen.

Kirkelig fellesråd

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Overføringsutgifter	7 830	8 184	8 484	8 484	8 484	8 484
Sum Driftsutgifter	7 830	8 184	8 484	8 484	8 484	8 484
Sum	7 830	8 184	8 484	8 484	8 484	8 484

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tilskuddet til Den Norske kirke (DNK) er hjemlet i Lov om tros- og livssynsammfunn § 14 og i Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd § 3. Medlemstallet for DNK i Sortland kommune er ca. 8 000 og Sortland kommune er prostesete for Vesterålen. Prostesete driftes som en integrert del av Sortland kirkekontor.

Kommunens tilskudd til kirkens virksomhet lokalt går til bygging, drift og vedlikehold av kirkebygg, til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser/kirkegårder og til lovpålagt bemanning og drift av kirkekontor og prostesete. Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd. I Sortland er det inngått tjenesteytingsavtaler for merkantile tjenester, samt for drift og vedlikehold av gravplasser.

Tilskudd for 2027 fordeler seg som følger:

- Kr 6.293.512 i tilskudd/overføring til drift og vedlikehold av kirkebygg og lovpålagt bemanning og drift av kirkekontor og prostesete i 2026.
- Kr 2.020.948 gjelder tjenesteytingsavtale for drift og vedlikehold av gravplasser.
- Kr 170.000 til tjenesteytingsavtale for merkantile tjenester.

Oppvekst

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	381 567	348 952	364 394	363 894	363 894	363 894
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	52 373	47 385	48 284	48 284	48 284	48 284
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	129 581	131 165	150 621	150 621	150 621	150 621
Overføringsutgifter	55 967	41 797	35 956	35 956	35 956	35 956
Finansutgifter	3 914	405	155	155	155	155
Sum Driftsutgifter	623 400	569 704	599 410	598 910	598 910	598 910
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-8 765	-8 413	-8 748	-8 748	-8 748	-8 748
Refusjoner	-151 652	-146 413	-143 490	-143 490	-143 490	-143 490
Overføringsinntekter	-134 489	-93 410	-63 444	-63 444	-63 444	-63 444
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-5 038	-1 734	-600	-600	-600	-600
Sum Driftsinntekter	-299 944	-249 969	-216 281	-216 281	-216 281	-216 281
Sum	323 457	319 735	383 128	382 628	382 628	382 628

Beskrivelse av dagens virksomhet

Oppvekstområdet dekker grunnskole, voksenopplæring, barnehager, NAV integrering og sosial, samt vertskommune for det regionale samarbeidet i Vesterålen barnevern. Disse fagområdene representerer et stort område av kommunens tjenesteproduksjon og virksomhet, med stor grad av kompleksitet.

Utfordringer og strategi

Kommunedelplan for kvalitet i barnehage og skole styrer fortsatt det meste av satsninger innenfor skole og barnehage. I løpet av 2026 bygger mye av aktivitetene i denne planen på gjennomføring og oppfølging av kvaliteten i barnehager og skoler. Planen skal sikre at alle skoler og barnehager arbeider målrettet for å nå felles mål om god inkludering, trygt og godt barnehage- og skolemiljø, og muligheter for at hvert barn og elev skal nå sitt potensiale. For å sikre helhetlig og kvalitativ utvikling i fagområdene barnehage og skole vil systematisk oppfølging, forventningsavklaring og støtte til enhetene være viktige momenter. I 2026 er arbeidet med å utvikle en ny kommunedelplan for Oppvekst startet. Dette arbeidet vil bli viet mye tid og ressurser i også året som kommer.

I 2026 startet arbeidet med å utrede en ny skole- og barnehagestruktur. Dette arbeidet vil bli løpende tatt opp i Formannskapet, og vil dermed ha en viktig politisk forankring. Slutføringen av arbeidet og endelig politisk behandling søkes lagt til juni 2027.

Sortland kommune har i perioden 2022 – 2026 mottatt opp mot 760 flyktninger, de fleste ukrainske. Dette gjør Sortland kommune til en av de kommunene i Norge etter folketall, som har tatt imot flest flyktninger. Dette har vært utfordrende for mange tjenester i kommunen, men gjennom god samhandling, planlegging og gjennomføring mellom tjenester, frivilligheten og privat engasjement, har kommunen lyktes godt i sitt mottaksarbeid. Det private næringsliv har vært aktive på banen i forbindelse med å rekruttere en god del av de ankomne flyktningene inn på sine arbeidsplasser. Samtidig ser vi at til tross for et godt arbeid med å fase ut flyktninger til arbeid, er det fortsatt en stor andel som etter endt introduksjonsprogram, er avhengig av sosial økonomisk støtte og bidrag til

boutgifter. Dette er blitt en betydelig økonomisk utfordring for kommunen. For å kunne ivareta flyktningene på en best mulig måte og samtidig klare kommunens forpliktelser økonomisk, blir det i kommunedirektørens budsjettforslag foreslått mottak av 20 nye flyktninger i 2027.

Sortland kommune er vertskommune for Vesterålen barnevern. Etter at barnevernsreformen ble innført i 2022, har kommunen blitt utfordret til å arbeide aktivt og målrettet med forebygging i møte med sårbare barn, unge og familier. For å oppfylle forventningene i reformen har Sortland kommune utviklet og vedtatt en Forebyggende plan for barn og unge, etablert gode strukturer og forpliktelser fra tjenester i Laget rundt barnet og eleven. Dette er nå et godt etablert arbeid som involverer flere viktige tjenester. Som en del av tiltaksvalgene Forebyggende plan viser til, er det etablert Sortlandshjelpa Ung. Dette ble etablert i oktober 2024, og har etter et år hatt over 100 saker til oppfølging. Sortlandshjelpa Ung er blitt en viktig tjeneste for barn, unge og deres familier. Det vurderes at opprettholdelse av Sortlandshjelpa Ung er en prioritert oppgave.

Som i kommunen for øvrig har det vært store utfordringer med å rekruttere rett kompetanse i ulike tjenester i Oppvekstfeltet. Dette gjør det utfordrende å opprettholde den kvaliteten vi ønsker i våre tjenester. Det har vært og er store utfordringer med å rekruttere både kort- og langtidsvikarer. Dette skyldes i all hovedsak svært lav arbeidsledighet.

Hovedmål

- Barn og elever skal møte høye og realistiske forventninger i en mestringsorientert læringskultur. Barn og elever skal utfra egne forutsetninger utvikle seg i et inkluderende læringsmiljø

Hvordan gjør vi det?

- Vi utvikler systemer som sikrer at samarbeid og ansvarsfordeling i laget rundt barnet fungere.
- Vi skal utvikle prosedyrer og systemer der involvering av hjemmet ligger som en naturlig del av arbeidet.
- Vi skal utvikle og ta i bruk verktøy og systemer som for å kunne avdekke og sette inn tiltak på rett nivå så tidlig som mulig.
- Vi skal gi barn og elever en praktisk, variert og relevant undervisning i skolen, og barna en barnehagehverdag med varierte aktiviteter.
- Vi skal ha tidlig fokus på høyt fravær og tydelige arbeidsverktøy for å forebygge at barn/elever ikke ønsker å gå i barnehage/på skolen.
- Vi skal legge til rette for at ansatte får utvikle sin kompetanse.
- Vi skal samarbeide langsiktig og målrettet med universitets- og høyskolesektoren.

- Barn og elever skal møte trygge og tydelige voksne som bygger sterke relasjoner gjennom utøvelse av god læringsledelse. Barn og elever skal oppleve anerkjennelse i et inkluderende fellesskap gjennom hele oppveksten

Hvordan gjør vi det?

- Vi skal jobbe systematisk og målrettet med å skape et godt lek- og læringsmiljø for alle.
- Vi skal bruke målrettede og evidensbaserte verktøy og metoder for å forhindre mobbing, avdekke mobbing og sette i gang tiltak dersom mobbing skjer.
- Vi skal utvikle og ta i bruk systemer som sikrer at samarbeid og ansvarsfordeling i laget rundt barnet fungerer.
- Vi skal utvikle prosedyrer og systemer der involvering av hjemmet ligger som en naturlig del av arbeidet.

- Vi skal legge til rette for at ansatte får utvikle sin kompetanse.
 - Vi skal samarbeide langsiktig og målrettet med universitets- og høyskolesektoren.
 - Vi skal utvikle god systematikk og rutiner for overgang mellom barnehage – skole, mellom hovedtrinnene og mellom skolene.
- Trygge og engasjerte barn og elever som mestrer livene sine og bidrar i fellesskapet. Nysgjerrige og kompetente barn som er rustet for fremtiden.
Barn og elever skal møte barnehage- og skolemiljø som gir et solid grunnlag for sunn og god fysisk og psykisk helse.

Hvordan gjør vi det?

- Vi skal invitere fagområder som inngår i «Laget rundt barnet», til å utarbeide konkrete forslag til hvordan samhandling kan gjøres til beste for barn og unge.
- Vi skal i samarbeid med «Laget rundt barnet» utvikle systemer som sikrer at arbeid og ansvarsfordeling fungerer.
- Vi skal samarbeide tverrfaglig og flerfaglig, der vi har barn og unges livsmestring i sentrum.
- Vi skal utvikle systemer der vi vurderer, samarbeider, tar en spørrende tilnærming og er endringsvillig.
- Vi skal bruke arbeidsmåter som fremmer nysgjerrighet, kreativt, innovasjon og problemstilling.
- Vi skal legge til rette for at ansatte får utvikle sin kompetanse.
- Vi skal samarbeide langsiktig og målrettet med universitets- og høyskolesektoren.
- Vi skal formidle kunnskap og trygghet om at nytenkning og handling, kan påvirke og bremse klimaendringene.

Sammendrag budsjett

Sortland kommune er inne i en tid med betydelige omstillingskrav, blant annet grunnet de store demografiske endringene i kommunen og en generelt krevende kommuneøkonomi. Det blir forholdsmessig færre barn og unge parallelt med flere eldre. Oppvekst vil bli sterkt berørt av dette i økonomiplanen og den kommende 10 års perioden. For året 2027 er det budsjettet med 385,68 årsverk i sektoren.

Totalt sett har rammeområde oppvekst en økning i budsjett for 2027 på 54,28 MNOK sammenlignet med opprinnelig budsjett 2026. Økningen representerer i hovedsak bortfall av inntekter ved Integreringstjenesten, økt budsjettering for NAV økonomisk sosialhjelp, samt økte lønnsutgifter som følge av lønnsoppgjør. Vi vurderer alle enheters drift, hvor en kort vil oppsummere hovedtrekk av endringene per enhet nedenfor:

Utdanning

For enhet utdanning er budsjettet for 2027 økt med ca.12,43 MNOK sammenlignet med foregående år. Økningen i budsjett tilskrives lønn med lønnsoppgjør på 6,87 MNOK, utgifter økes med 43 TNOK, inntekter forventes redusert 3,83 MNOK da det er færre gjesteelever enn budsjettet.

Barnehage

For barnehage er det i 2027 en økning av budsjett sett opp mot 2026 på ca. 14 MNOK. Det er økning i lønnsbudsjett med ca. 2,5 MNOK. Videre er det nytt lovverk for private barnehager fra 01.01.2027, noe som vil medføre en merkostnad på ca. 14,5 MNOK opp mot opprinnelig budsjett 2026. Drifts- og kapitaltilskuddet utgår, og inn kommer grunntilskudd som beregnes av kommunens selvkost for kommunale barnehager, pensjonstilskudd som beregnes av den private barnehagens pensjonsgivende inntekt (fastsatt til 11 %), samt et eiendomstilskudd som fastsettes av regjeringen som en fast sats per

barn i den private barnehagen. I tillegg kan private barnehager søke om dekning av pensjonsutgifter ut over de 11 % etter dokumenterte utgifter. Taket for økte pensjonsutgifter dekkes inntil 16 %.

NAV

For NAV er det for 2027 forventet flere endringer i drift og budsjett sett opp mot budsjettåret 2026.

Integreringstjenesten vil per 01.01.2027 trekkes ut av NAV og innordnes under Oppvekst som en ny enhet sammen med Voksenopplæringen. Budsjettene antas samordnet fra budsjettåret 2028.

Integreringstilskudd fra IMDI vil samlet sett reduseres tilsvarende antall bosetninger av flyktninger i året. Budsjett for 2027 er basert på 20 nye bosetninger, justert mot tidligere bosetninger og utflyttinger. Forventede inntekter i Integreringstjenesten er i 2027 ca. 56 MNOK, som utgjør en reduksjon på ca. 27 MNOK sammenlignet med budsjett 2026.

NAV individoppfølging har et budsjett for bidrag til boutgifter på 14 MNOK i 2027, en nedgang på 2 MNOK sammenlignet med budsjett 2026. Bidrag til livsopphold er budsjettet til 11,5 MNOK for 2027, en økning på 0,5 MNOK sett mot budsjett 2026. Bidrag til øvrige formål har en økning på 0,27 MNOK til 0,83 MNOK i 2027.

Vesterålen barnevern

Sortland kommune er vertskommune for Vesterålen Barnevern. Utgiftene til driften fordeles kommunene og det gjøres avregning mot årets slutt slik at inntekter og utgifter til drift balanseres. Samlet budsjett for Vesterålen barnevern har en svak økning med ca. 2,8 MNOK i 2027, sammenlignet med budsjett i 2026. Denne økningen fordeles kommunene ut fra andel på drift, samt tiltak for barn. Det vil, fra og med 2027, være en endring på hvilket ansvar de ansatte lønnes slik at KOSTRA veilederen etterfølges.

For Sortland kommune er det reduserte utgifter til Vesterålen barnevern for 2027 med ca. 2,46 MNOK og utgiftene fordeler seg slik;

Sortland kommune	2026	2027
244	12 060 948	15 531 137
251	6 127 866	1 042 922
252	18 974 607	18 126 010
Sum	37 163 421	34 700 069

Funksjon 244: Daglige drift av Vesterålen barnevern. Ansatte overført fra 251 og 252 øker lønnsutgiftene i driften.

Funksjon 251: Tiltak for barn i hjemmet. Ansatte er trukket ut av 251, samtidig som det er reduksjon i antall tiltak i hjemmet.

Funksjon 252: Tiltak for barn utenfor hjemmet. Ansatte er trukket ut av 252, samtidig som det er høy aktivitet på fosterhjem og frikjøp fosterhjem.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bemanningsendring i SFO

Det foreslås å redusere voksentettheten i SFO. I dag er beregningen 15 barn per voksen. Det foreslås å endre dette til 20 barn per voksen. Tiltaket er tenkt iverksatt fra skoleåret 2027/2028, og vil utgjøre en omtrentlig basparelse på 1 MNOK per år i planperioden.

Reduksjon i økonomisk sosialhjelp (NAV)

Gjennom flere år har det vært betydelige økninger i individrettede tiltak, som sosial stønad og bostøtte. Mye av dette har vært knyttet til svært høy bosetning av flyktninger. Det forventes at denne ressursbruken reduseres i årene som kommer. Gjennom ulike prosjekter for å redusere utenforskap og kvalifiseringsprogram, forventes det effekt. Tiltaket for innsparing er anslått til 3 MNOK per år i planperioden.

Økning av foreldrebetaling i SFO

Det foreslås å øke prisen for SFO-plass med kr. 200,- for halv plass og kr. 300,- for full plass. Dette tiltaket vil ha virkning fra skoleåret 2027/2028.

Tiltaket er lagt inn med en forventet økt inntekt på ca. 150 TNOK per år i planperioden.

Nye tiltak

Avvikling Sommer-SFO

Sommer-SFO i juli måned avvikles. Avviklingen av sommer-SFO vil gi en besparelse på ca. 150 TNOK per år i planperioden.

Avvikling tilskudd Villa Hjertego'

Støtte til leie og strøm til Frivilligsentralen knyttet til Villa Hjertego opphører. Tiltaket vil gi en besparelse på ca. 250 TNOK per år i planperioden.

Generell nedjustert aktivitet

Gjennom året skal det søkes å redusere ulike aktiviteter, utviklingsarbeid og innkjøp innenfor oppvekstområdet med kr. 500 000 per år i planperioden.

Kostpenger barnehager økes

Kostpengene per barnehageplass økes med kr. 50,- per måned.

Tiltaket vil gi enhet barnehage økte inntekter med ca. 200 TNOK per år i planperioden.

Kostpenger i SFO økes

Kostpenger i SFO økes med kr. 50,- per måned. Tiltaket er ventet å gi økte inntekter med ca. 200 TNOK per år i planperioden.

Newton-rommet, samarbeidet med Nfk avvikles

Vurdere mulighetene for å avslutte samarbeidet med NFK om Newtonrommet i løpet av 2027. Tiltaket er lagt inn med en forventet besparelse på 500 TNOK per år i årene 2028-2030.

Personell- og driftsreduksjon

Både gjennom et redusert elevtall i økonomiplanperioden og behovet for å ta ned driftsnivået, søkes det å redusere både på bemannings- og driftsnivå. Dette vil være aktuelt hvert år i økonomiplanperioden. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 5 MNOK per år i planperioden.

Sammenslåing ferie-SFO

Ferieukene i skoleåret, juleferie, vinterferie, påskeferie, og siste uka etter skoleslutt skal SFO-ene søkes og samlokaliseres. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 500 TNOK per år i planperioden.

Sommerstengt barnehage, 3 uker

De kommunale barnehagene holder stengt i uke 28, 29 og 30, noe som reduserer bruken av ferievikarer. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 500 TNOK per år i planperioden.

Ønskede tiltak *(ikke med i økonomiplanen)*

Beløp i 1000

	Prioritet	Endringskode	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Barnehage personell- og driftsreduksjon	1	Nye tiltak - Drift	0	0	-3 000	-3 000
Fortsatt drift kantine ungdomsskolen	1	Nye tiltak - Drift	650	650	650	650
Sum			650	650	-2 350	-2 350

Barnehage personell- og driftsreduksjon

Det foreslås å redusere drifts- og personellressurser i de kommunale barnehagene i 2029 og 2030, som følge av endringer i etterspørsel og strukturtilpasninger.

Tiltaket er lagt inn med en forventet besparelse på 3 MNOK i årene 2029 og 2030.

Fortsatt drift kantine ungdomsskolen

Samarbeid med Sortland arbeidssenter om drift av kantine ved Sortland ungdomsskole.

Tiltaket utgjør en årlig utgift på 650 TNOK som ikke tidligere var budsjettet.

Utdanning

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	197 642	182 046	188 527	188 027	188 027	188 027
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	21 468	20 686	20 176	20 176	20 176	20 176
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	13 986	10 626	10 869	10 869	10 869	10 869
Overføringsutgifter	3 205	2 109	2 168	2 168	2 168	2 168
Finansutgifter	1 393	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	237 694	215 467	221 741	221 241	221 241	221 241
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-3 640	-3 915	-3 999	-3 999	-3 999	-3 999
Refusjoner	-34 258	-32 930	-26 728	-26 728	-26 728	-26 728
Overføringsinntekter	-8 591	-4 662	-7 284	-7 284	-7 284	-7 284
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 109	-1 034	-400	-400	-400	-400
Sum Driftsinntekter	-48 598	-42 540	-38 412	-38 412	-38 412	-38 412
Sum	189 096	172 927	183 329	182 829	182 829	182 829

Beskrivelse av dagens virksomhet

Alle barn og elever i barnehager og skoler i Sortland kommune skal oppleve et trygt, tilrettelagt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer læring, dannelse, trivsel og god helse – dette gjelder både det fysiske og sosiale miljøet (Kommunedelplan for kvalitet i barnehager og skoler 2021 – 2025, KIBS). Dette er vår felles visjon for barn og unge i Sortland, og skal være ledetråd for arbeidet som utøves hver eneste dag av våre ansatte.

For skolene i Sortland kommune, er fokusområdene i 2026/2027 knyttet til god håndtering av ufrivillig skolefravær, motarbeide vold og trusler mot elever og ansatte, kvalifisert tilnærming til og bruk av KI, og kompetansebygging rundt høyfrekvente vansker knyttet til lesing og skriving. Det tverrfaglige og sektorielle arbeidet gjennom «Laget rundt barnet» videreføres og styrkes i henhold til BTI samhandlingsmodell (Bedre Tverrfaglig Innsats). For å imøtekomme særskilte kompetansekrav i skolen, vil det også i året som kommer være behov for å ha lærere på videre- og etterutdanning.

I 2026 har skolene fortsatt hatt utfordringer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, samt å få tak i vikarer. I enkelte perioder har det derfor vært utfordrende og vanskelig å gi den tette og daglige oppfølging for både enkeltelever og grupper.

I oppfølgingen av Sortland kommunes trafikksikkerhetsplan vedtatt av Kommunestyret, har det vært gjennomført et viktig og godt arbeid gjennom opprettelse av hjertesoner rundt alle skolene tilhørende Sortland kommune. I dette arbeidet har skolenes FAU-er og elevråd stått sentralt. Hjertesone er et prosjekt som i hovedsak skal være elev- og foreldrestyrt. Dette er et prosjekt som tar tid, og vi ser for oss at hjertesonene vil være ferdig i løpet av våren 2027.

Barnehage

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	75 050	67 299	68 865	68 865	68 865	68 865
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	3 473	3 504	3 608	3 608	3 608	3 608
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	62 469	62 260	76 760	76 760	76 760	76 760
Overføringsutgifter	789	1 779	1 361	1 361	1 361	1 361
Finansutgifter	112	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	141 894	134 842	150 595	150 595	150 595	150 595
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-5 125	-4 498	-4 749	-4 749	-4 749	-4 749
Refusjoner	-10 263	-7 584	-7 664	-7 664	-7 664	-7 664
Overføringsinntekter	-2 216	-109	-159	-159	-159	-159
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-219	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-17 823	-12 191	-12 572	-12 572	-12 572	-12 572
Sum	124 071	122 652	138 023	138 023	138 023	138 023

Beskrivelse av dagens virksomhet

Barnetallet i Sortland kommune har vært og er synkende. Sortland kommune som barnehageeier har en desentralisert struktur for barnehage. I løpet av et par år har to private barnehager blitt lagt ned i Sortland sentrum. I tillegg er en mindre avdeling i en kommunal sentrumsbarnehage blitt stengt ned. I løpet av 2026 forventes det at det fødes 100 barn. Ser vi dette opp mot avgangskullet i 10. klasse våren 2027 som er 139 elever, ser vi at i årene som kommer vil barnetallet fortsette å synke. Dette vil spesielt gjelde for skole.

Gjennom 2026 har utfordringene med å rekruttere pedagoger til barnehagene forsterket seg. Dette er en trend vi også ser nasjonalt. Av den grunn søker barnehagene årlig om dispensasjon fra pedagognorm og utdanningskrav. Også for barnehagene er sykefravær og problemer med å skaffe vikarer et vedvarende problem. De minste barnehagene med usentral beliggenhet har de største utfordringene.

Sortland kommune har nå i en femårsperiode hatt et lavterskeltilbud i barnehageområdet som tilbyr veiledning og skal bistå barnehagene i forarbeidet før henvisning til PP-tjenesten. Målet med lavterskeltilbudet er tidlig innsats, utvikle barnehagene og styrke kompetansen nært barna, samt utnytte den samlede kompetansen i systemet bedre. Lavterskelteamet består av spesialpedagogisk rådgiver og logoped. Hittil i 2026 ser vi at antall barn som får spesialpedagogisk hjelp eller særskilt tilrettelegging har flatet ut, etter en nedgang. Samtidig konstateres det at de barna som får støtte og særskilt tilrettelegging har oftere stort hjelpebehov med alvorlige og varige diagnoser. I 2026 har 17 barn i barnehagene fått hjelp gjennom veiledning og støtte via lavterskeltilbudet.

I Kommunedelplan for barnehage og skole fremgår tiltak som skal imøtekomme kompetansebehov hos ansatte. For 2026/2027 vil fokusområdene være knyttet til språk, kommunikasjon og samspill, som er de vanskene som barnehagene oftest melder til PP-tjenesten, fortsatt være prioriterte tiltak. Kompetansetiltakene gis med fortsatt støtte i partnerskapet med OsloMet. For å imøtekomme disse fokusområdene, herunder særskilt kompetansebehov i barnehagene, er det ønskelig at flere barnehagelærere tar videreutdanning i spesialpedagogikk og at assistenter søker mulighet for kompetanse fra fagskolene.

Som for skole, videreføres det tverrfaglige og sektorielle arbeidet gjennom «Laget rundt barnet» i henhold til BTI samhandlingsmodell.

Barnevern

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	33 888	37 163	34 700	34 700	34 700	34 700
Sum Driftsutgifter	33 888	37 163	34 700	34 700	34 700	34 700
Sum	33 888	37 163	34 700	34 700	34 700	34 700

Beskrivelse av dagens virksomhet

Utgifter Barnevern er Sortland kommunes andel av utgiftene til Vesterålen Barnevern, nærmere beskrevet i eget avsnitt. Disse utgiftene blir fakturert fra Vesterålen Barnevern til Sortland kommune.

NAV

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	54 916	44 917	49 188	49 188	49 188	49 188
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	8 283	7 346	7 682	7 682	7 682	7 682
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	244	700	286	286	286	286
Overføringsutgifter	41 548	25 307	28 680	28 680	28 680	28 680
Finansutgifter	2 407	400	150	150	150	150
Sum Driftsutgifter	107 397	78 670	85 986	85 986	85 986	85 986
Driftsinntekter						
Refusjoner	-4 690	-2 337	-2 710	-2 710	-2 710	-2 710
Overføringsinntekter	-123 681	-88 639	-56 000	-56 000	-56 000	-56 000
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 624	-700	-200	-200	-200	-200
Sum Driftsinntekter	-130 995	-91 676	-58 910	-58 910	-58 910	-58 910
Sum	-23 598	-13 007	27 076	27 076	27 076	27 076

Beskrivelse av dagens virksomhet

NAV sosial

Vi ser at sosialhjelpstilfeller som forsørger barn under 18 år, har økt. Antall langtidsmottakere av sosialhjelp har økt mye.

Innvandrere som kommer til Sortland og starter på introduksjonsprogrammet, mottar introduksjonslønn når programmet starter opp. Vi ser at det er flere som har behov for supplering med økonomisk

sosialhjelp fra dag en. En av årsakene til det, er høye boutgifter. Dette gjelder spesielt for barnefamilier. Dette har vært en langsiktig trend, og er lik nasjonal utvikling.

NAV Sortland har ansatt en prosjektkoordinator på kvalifiseringsprogram for Flyktninger (KVPF). Den ansatte jobber individuelt med Ukrainske flyktninger som er ferdig på intro, og ikke har kommet seg i arbeid. I programmet er det fokus på arbeidsretting i kombinasjon med norskopplæring. Det er et prosjekt som gir gode resultater i overgang til arbeid, og som blir videreført, utvidet og forsterket i 2027.

Når det gjelder økonomisk sosialhjelp for livsopphold, har det vært en stabilisering i utgiftsnivået. Overgang til arbeid, retur av flyktninger og et betydelig redusert mottak av flyktninger er noen av årsakene. Når det gjelder utgifter til å bo, er den også stabilisert. Ser vi frem til 2027, har vi kalkulert med en nedgang. Dette pga. at kommunen skal ta imot færre flyktninger, fortsette god overgang til arbeid og noen flytter eller returnerer til sitt hjemland.

Sortland kommune har utfordringer med å finne botilbud for alle. Det betyr at midlertidig botilbud blir brukt i for stor grad, som igjen betyr ekstra utgifter for kommunen. Det er i tillegg behov for å ha tilgang til hardbruksboliger. Kommunen har utfordringer med å skaffe kvalifiserte boenheter for de med lav boevne. Et målrettet arbeid med å utvikle en boligsosial plan vil være viktig i det videre arbeidet.

For å hjelpe flere ut i aktivitet og arbeid, og hindre utenforskap, er det fortsatt behov for å styrke samarbeid mellom kommunale tjenester og NAV. Det gjøres best med å inngå forpliktende avtaler. I 2027 vil dette arbeidet få forsterket fokus.

NAV må fortsette og prioritere ungdom som står utenfor aktivitet, utdanning eller arbeid. NAV Sortland kan vise til gode resultat på overgang til arbeid.

NAV Integrering

Integreringstjenesten har gjennom 2026 videreført en stabil drift, men skalert ned i omfang i takt med lavere bosetting. Organiseringen direkte under kommunalsjef oppvekst videreføres, og vurderes fortsatt som den mest hensiktsmessige løsningen for å sikre sterk administrativ forankring og god samhandling på tvers av kommunens tjenester. I det videre skal Integreringstjenesten sammenslås med Voksenopplæringa. Dette vil gi sterke og positive synergier i arbeidet med å kvalifisere flyktninger ut i arbeid.

Bosettingsmålet for 2026 ble justert ned fra 65 til 20 personer av kommunen. For 2027 er det estimert 20 bosatte flyktninger i budsjettet. Totalt vil Sortland kommune ha bosatt om lag 770 personer i perioden 2022–2026. Tjenesten har i 2026 hatt høy måloppnåelse i introduksjonsprogrammet.

Resepsjonen, som i 2025 ble flyttet til nye lokaler i Kulturfabrikken, videreføres som en sentral funksjon i tjenesten. Den gir rask veiledning og koordinering til rett instans, og avlaster Integreringstjenesten, NAV individ og øvrige tjenester. I takt med lavere bosetting åpnes resepsjonen gradvis opp for en utvidet målgruppe, blant annet flerspråklige elever ved voksenopplæringen og bosatte flyktninger utenfor introduksjonsprogrammet, samt familiegjennforente.

Arbeidet med Helhetlig integrerings- og inkluderingsplan for Sortland kommune videreføres i samarbeid med øvrige kommunale tjenester og vil være sentral i utviklingen av framtidig integreringsarbeid i kommunen.

Vesterålen barnevern

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028	Økonomiplan 2029	Økonomiplan 2030
Driftsutgifter						
Lønn	53 959	54 691	57 813	57 813	57 813	57 813
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	19 149	15 849	16 818	16 818	16 818	16 818
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	18 994	20 415	28 005	28 005	28 005	28 005
Overføringsutgifter	10 424	12 602	3 747	3 747	3 747	3 747
Finansutgifter	1	5	5	5	5	5
Sum Driftsutgifter	102 527	103 562	106 388	106 388	106 388	106 388
Driftsinntekter						
Refusjoner	-102 441	-103 562	-106 388	-106 388	-106 388	-106 388
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-86	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-102 527	-103 562	-106 388	-106 388	-106 388	-106 388
Sum	0	0	0	0	0	0

Beskrivelse av dagens virksomhet

Sortland kommune er vertskommune for Vesterålen barnevern, og fakturerer alle sine tjenester til de øvrige samarbeidskommunene i sin helhet.

Vesterålen barnevern benytter fagsystemene Visma Flyt Barnevern og Visma Sikker Sak i all saksbehandling, også det som er knyttet til lønn og økonomi. Målet er å sikre høy sikkerhet og gode, effektive løsninger.

Vesterålen barnevern har over tid levert gode resultater, og tjenesten vurderes som en kompetent og godt drevet tjeneste. Vesterålen barnevern jobber aktivt med å legge til rette for løsninger i egen familie og nettverk, både overfor barn som har behov for støttetiltak og barn som har behov for å flytte ut av hjemmet. Forskning viser at det å benytte barnets nettverk, sikrer at det i større grad går bra med barn og unge som trenger tiltak fra barnevernet.

I budsjettet for 2026 var det tatt hensyn til at 23 barn hadde tiltak utenfor hjemmet. Når vi nærmer oss slutten på 2026, er det totalt 29 barn som har tiltak utenfor hjemmet.

Vesterålen barnevern vil i årene framover fortsatt ha stort søkelys på evidensbaserte tiltak og kompetanseutvikling hos ansatte i tråd med oppvekstreformen, lover og forskrifter.

Helse og omsorg

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	395 974	393 219	401 725	399 875	394 875	394 875
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	40 121	34 348	37 952	37 952	37 952	37 952
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	39 156	23 044	22 460	22 460	22 460	22 460
Overføringsutgifter	13 165	9 490	9 483	9 483	9 483	9 483
Finansutgifter	2 665	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	491 080	460 102	471 621	469 771	464 771	464 771
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-29 746	-27 159	-30 380	-30 380	-30 380	-30 380
Refusjoner	-86 752	-64 369	-66 293	-66 293	-66 293	-66 293
Overføringsinntekter	2 250	-1 400	-0	-0	-0	-0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 142	-134	-134	-134	-134	-134
Sum Driftsinntekter	-116 391	-93 062	-96 807	-96 807	-96 807	-96 807
Sum	374 689	367 040	374 814	372 964	367 964	367 964

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helse og omsorg omfatter tjenester innen helsefeltet, herunder legetjenester, helsestasjon, Sortlandshjelpa, psykisk helse og rus, samt omsorgstjenester som sykehjem, hjemmetjenester, miljøtjenester og øvrige helse- og omsorgstilbud. Helse og omsorg er kommunens største sektor og sysselsetter om lag 390 årsverk.

Sektoren står overfor betydelige utfordringer knyttet til både økonomi, demografisk utvikling og tilgang på kvalifisert personell. Antallet eldre øker, samtidig som flere innbyggere har behov for omfattende helse- og omsorgstjenester. Parallelt blir tilgangen på arbeidskraft stadig mer utfordrende. Det er derfor ikke mulig å videreføre dagens tjenestestruktur og driftsnivå uten omstilling og prioritering av ressursene.

Gjennom 2026 har sektoren arbeidet målrettet med omorganisering og utvikling av tjenestene for å sikre riktig hjelp på riktig nivå og bedre ressursutnyttelse. Det er gjennomført omfattende arbeid med gjennomgang av tjenestetildeling, utvikling av tjenestetrapp og boligtrapp, samt vurdering av framtidig organisering og dimensjonering av tjenestene. Særlig har det vært fokus på institusjons- og hjemmetjenestene samt videreutvikling av Frisklivssentralen og forebyggende tjenester.

Omstillingsarbeidet har preget året og vil fortsette i 2027. Sektoren har begrensede utviklingsressurser, og omorganiseringen gjennomføres i stor grad parallelt med ordinær drift. Dette medfører at endringsarbeidet må gjennomføres trinnvis over tid og fordeles mellom ulike tjenesteområder. Arbeidet er nødvendig for å sikre bærekraftige tjenester som kan møte framtidige behov innenfor tilgjengelige økonomiske og personellmessige rammer.

Sammenligningstall viser at helse- og omsorgstjenestene i Sortland fortsatt drives med relativt lave kostnader og gjennomgående god kvalitet. Samtidig viser utviklingen at det er nødvendig å styrke innsatsen innen forebygging, velferdsteknologi, digitalisering og egenmestring for å redusere framtidig

behov for omfattende tjenester. Det vil også være nødvendig å tilpasse omsorgsnivået i større grad slik at flere mottar tjenester i eget hjem fremfor i institusjon når dette er faglig forsvarlig.

Sektoren har gjennom året arbeidet målrettet for å redusere kostnader knyttet til innleie og overtid. Det er oppnådd reduksjon i bruk av bemanningsbyrå, særlig innen legetjenesten, og overtidsbruken er redusert sammenlignet med tidligere år. Det vil imidlertid fortsatt være behov for noe innleie ved akutt fravær og situasjoner hvor nødvendig kompetanse ikke kan dekkes gjennom egne ansatte.

Aktivitetsnivået i tjenestene er fortsatt høyt. Antall personer som mottar helsehjelp i hjemmet har økt fra 254 brukere i 2025 til 266 brukere per oktober 2026. Samtidig ser sektoren fortsatt en økning i antall søknader om helse- og omsorgstjenester, flere brukere med sammensatte og omfattende behov og et vedvarende press fra utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten. Etter åpning av Fagerlundtunet sykehjem har utskrivningsklare pasienter ikke vært ei utfordring til tross for pågangen.

Sykefravær, rekrutteringsutfordringer og mangel på kvalifisert arbeidskraft påvirker fortsatt tjenestene. Flere fagområder opplever vanskeligheter med å rekruttere og beholde personell, noe som medfører økt sårbarhet i driften. Behovet for samlokalisering av tjenester, effektiv bruk av kompetanse og økt tverrfaglig samarbeid vil derfor være viktige satsingsområder også i årene som kommer.

Det er videre et vedvarende behov for å styrke det forebyggende arbeidet innen psykisk helse, rus og oppvekst. Tidlig innsats, foreldreveiledning og godt samarbeid mellom kommunale tjenester vil være sentrale virkemidler for å møte framtidige utfordringer og bidra til at flere kan mestre hverdagen med mindre behov for omfattende helse- og omsorgstjenester.

I 2027 vil sektoren videreføre arbeidet med omstilling, tjenesteutvikling og effektivisering for å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester som ivaretar innbyggernes behov innenfor de økonomiske og personellmessige rammene kommunen har til rådighet.

Utfordringer og strategi

Helse- og omsorgssektoren står overfor betydelige utfordringer knyttet til demografisk utvikling, begrenset tilgang på arbeidskraft og en krevende økonomisk situasjon. Kunnskapsgrunnlaget for helse og omsorg viser at behovet for tjenester vil øke i årene som kommer, samtidig som tilgangen på kvalifisert personell blir stadig mer utfordrende. Dagens tjenesteprofil vil derfor ikke være bærekraftig dersom framtidens behov skal møtes gjennom økt bemanning og kapasitetsutvidelser alene.

Gjennom 2026 har sektoren arbeidet målrettet med utvikling av en helhetlig tjenestetrapp og boligtrapp som grunnlag for riktigere tjenestetildeling, bedre ressursutnyttelse og en mer bærekraftig tjenesteutvikling. Arbeidet har hatt som mål å sikre at innbyggerne mottar tjenester på riktig nivå til riktig tid, samtidig som tilgjengelige ressurser benyttes mest mulig effektivt.

Budsjettet for 2027 er i hovedsak konsekvensjustert ut fra dagens drift. Det er lagt til grunn at etablering av Frisklivssentral og tverrfaglig vurderingsteam skal gjennomføres innenfor eksisterende økonomiske rammer gjennom omdisponering og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Dette understøtter målsettingen om å styrke forebygging, mestring og tidlig innsats for å redusere behovet for mer omfattende tjenester på et senere tidspunkt.

Strategien for 2027 bygger på anbefalingene i kunnskapsgrunnlaget for helse og omsorg. Det er lagt opp til å gjennomføre nødvendige endringer innenfor de økonomiske og personellmessige rammene kommunen har tilgjengelig. Hovedfokuset vil være å utnytte og omdisponere eksisterende ressurser fremfor å tilføre nye.

Et sentralt grep i utviklingen av kommunens omsorgstrapp er etablering av heldøgns bemannede omsorgsboliger som et omsorgsnivå mellom hjemmetjenester og sykehjem. Gjennom omdisponering av enkelte sykehjemsplasser skal brukere med behov for heldøgns bistand og tilsyn, men uten omfattende medisinske eller pleiefaglige behov, kunne motta tjenester på et mer hensiktsmessig omsorgsnivå. Dette bidrar til at sykehjemsplasser kan forbeholdes brukere med de største og mest komplekse helseutfordringene. Tiltaket er både et viktig ledd i arbeidet med å tilpasse tjenestene til framtidige behov og et bidrag til bedre kapasitetsutnyttelse, mer effektiv ressursbruk og en bærekraftig utvikling av helse- og omsorgstjenestene.

Arbeidet med omstilling og dimensjonering av tjenestene vil fortsette i 2027. Områdene innenfor Sortlandshjelpa, psykisk helsetjeneste, helsestasjonstjenesten og legetjenesten skal gjennomgå med sikte på å vurdere framtidig organisering, oppgaveløsning og riktig dimensjonering av tjenestene. Formålet er å sikre at ressursene er tilpasset befolkningens behov og at tjenestene organiseres på en mest mulig effektiv og bærekraftig måte.

I løpet av 2027 skal kommunedelplan for helse og omsorg ferdigstilles og vedtas. Planen vil danne det overordnede strategiske grunnlaget for videre utvikling av sektoren. Det skal også utarbeides Plan for boligsosiale forhold, integrering og inkludering, som må ses i sammenheng med boligtrappen og kommunens langsiktige arbeid med å utvikle tilstrekkelig og differensiert boligkapasitet for ulike brukergrupper. I omstillingsarbeidet ser vi at temaplan for habilitering og rehabilitering bør utarbeides.

Sektoren vil videreføre arbeidet med forebygging, velferdsteknologi, hverdagsmestring, samlokalisering og effektiv bruk av kompetanse på tvers av tjenesteområder. Dette er nødvendige grep for å kunne møte framtidens behov innenfor de ressursene kommunen har til rådighet, samtidig som forsvarlige tjenester og god kvalitet opprettholdes.

Som en del av arbeidet med framtidig tjeneste- og boligstruktur arbeides det videre med utvikling av boligprosjektet i Buveien (tidligere Håløygtunet). Prosjektet skal bidra til samlokalisering av flere brukergrupper og tjenestebaser, noe som forventes å gi en mer bærekraftig og effektiv drift gjennom bedre ressursutnyttelse, redusert sårbarhet og styrkede fagmiljøer. Prosjektet er et viktig element i kommunens langsiktige arbeid med å tilpasse tjenestene til framtidige demografiske og økonomiske utfordringer.

Hovedmål

- Barn og unge opplever mestring, tilhørighet og like muligheter til å delta. Kommunen forebygger utenforskap gjennom tidlig innsats og systematisk, tverrfaglig samarbeid

Hvordan gjør vi det:

- Æ e mæ
- Utvikle tverrfaglig habiliteringskompetanse
- Samordne frivillige og kommunale ressurser
- Fysisk tilrettelegging ved universell utforming og bruk av hjelpemidler
- Sortlandshjelpa ung
- Skole-LOS
- Laget rundt barnet

- Etablere helsehus med hensikt å samlokalisere relevante aktører som jobber med friskelementet i helsen vår

Hvordan gjør vi det:

- Forebyggende hjemmebesøk/helsestasjon for eldre
- Frisklivstilbud

Utvikle og formalisere samarbeidet med frivilligheten

- Gjennom planlegging og utforming av aktiviteter og tjenester fremme fellesskap, inkludering og deltagelse for alle aldersgrupper

Hvordan gjør vi det:

- Kontinuerlig fokus på kompetanse, motivasjon, holdning og egnethet.
- Sørge for trygge og gode rammer rundt personer med demens.
- Bruke dementeamet som ressurs for hele rammeområde helse og omsorg.
- Dagtilbud hvor brukere har et godt og forsvarlig aktivitets- og tjenestetilbud
- Styrke pårørendearbeid.
- Folkehelse for eksempel gjennom generasjonsleker
- Demenskor
- Treningsgrupper som Sterk og stødig

- Innbyggere og brukere får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. Tverrfaglig samarbeid skal sikre sammenheng i oppfølgingen og tydelig ansvar mellom tjenestene

Hvordan gjør vi det:

- Sammenheng i tjenester
- Økt satsning på forebyggende tiltak og informasjon
- Bedre helhetlige koordinerte tjenester og samarbeid
- Utvikling av kompetanse - rullering av kompetanseplan, sykepleieteam
- Effektiv bruk av tilgjengelige ressurser, for eksempel sykepleieteam.
- Utarbeide plan for habilitering og rehabilitering
- Fokus på friskhetsperspektivet
- Danne møtepunkter via en bedre organisering av helse og omsorg
- Utvikle ny kommunikasjonsplattform, for eksempel gjennomnytt pasientjournalssystem Aidn
- Ta den utarbeidede pårørendeavtalen systematisk i bruk. Implementeringen skal styrke forventningsavklaring, samarbeid, informasjon og støtte til pårørende.
- Interkommunalt samarbeid med tanke på løsning av komplekse oppgaver

- Utvikle et samlet og tilgjengelig forebyggende tilbud som styrker helse og mestring. Helsehus og samlokalisering av relevante aktører vurderes som virkemidler for bedre samarbeid og sammenheng i tilbudet.
 - Helsestasjon for eldre og/eller tverrfaglig vurderingsteam
 - Frisklivstilbud
 - Utvikle og formalisere samarbeidet med frivilligheten, vurdere frivilligkoordinator
- **Legge til rette for at alle som vil kan delta i arbeids-, fritids- og samfunnsliv**
Hvordan gjør vi det:
Det er en målsetning at stadig flere skal ha mulighet til å kunne gå eller sykle til barnehage, skole, arbeid eller fritidsaktiviteter, og at dette skal bli det mest naturlige valget å ta.

Etablere flere muligheter innenfor språkpraksis, arbeidstrening, sommerjobb for ungdom og aktiv bruk av tilrettelagte arbeidsplasser. Som for eksempel prosjekt «Fra utenforskap til felleskap»
 - **Legge til rette for en mangfoldig frivillig sektor og anvende ressursene i seniorstyrken**
Hvordan gjør vi det:
Utvikle faste samarbeidsformer med frivilligheten og styrke pårørendesamarbeidet. Behovet for en frivilligkoordinator vurderes som del av arbeidet med tydelig ansvar og koordinering. Frivillig innsats supplerer tjenestene og erstatter ikke kommunens ansvar for nødvendige og forsvarlige tjenester.
 - **Planlegge alle offentlige rom ut fra krav til universell utforming**
Arbeid med universell utforming i offentlig rom for å styrke kommunens satsningsområder; “Et aldersvennlig Sortland” og “Bo trygt hjemme”.
 - **Planlegge boligareal med krav til gode kvaliteter med nærhet til hverdagsfunksjoner som barnehager og skoler, rekreasjonsområder, trygge trafikkforhold og lignende**
Hvordan gjør vi det:
 - Fokus på at brukere i miljøtjenesten har et optimalt tilrettelagt botilbud/boligstruktur ved god organisering og ressursutnyttelse.
 - Legge til rette for at flere brukergrupper har botilbud.
 - Boveiledning - tidlig i boligtrappa
 - **Prioritere forebygging og tidlig innsats som bidrar til økt selvhjulpenhet og mestring i egen hverdag**
Hvordan gjør vi det:
 - Satsning på dagtilbud og aktivitetstilbud
 - Personsentrert omsorg er gjennomgående “Hva er viktig for deg”?
 - Helsetjenester som supplement til egen funksjon/egen tilrettelegging
 - Pasienter i hjemmetjenesten følges systematisk opp på ernæring
 - Satsning på hverdagsmestring - fokus på ressurser hos bruker
 - Styrke botilbud til utsatte grupper i arbeid med boligpolitisk/boligsosial plan
 - Øke bruken av digital hjemmeoppfølging og velferdsteknologi der det gir bedre mestring, trygghet, kvalitet eller ressursbruk. Digitalt førstevalg vurderes ut fra den enkeltes behov, forutsetninger og faglig forsvarlighet
 - Videreutvikle tjenestetrappen og boligtrappen med flere differensierte tilbud. Omsorg+, HDO og forsterket behandlende avdeling
 - Etablere heldøgns bemannede omsorgsboliger (HDO) ved omdisponering av eksisterende sykehjemsplasser for personer med behov for heldøgns tjenester

- Ta i bruk digitale løsninger og velferdsteknologi i tjenestene for å gi innbyggere økt selvhjulpenhet og mestring i egen hverdag

Hvordan gjør vi det:

- Gi innbyggerne mulighet til å mestre egne liv gjennom den «trygge boligen» og lignende veiledningstiltak for eksempel visningsrom for velferdsteknologi veiledningstiltak.
- Ta i bruk ny teknologi der den gir bedre opplevd kvalitet i tjenestene. Følge opp erfaringer fra brukere og pårørende og vurdere virkninger for mestring, trygghet og ressursbruk.
- Fremme aktivitetstilbud som fører til en bedre helse og aktive liv som for eksempel opprettelse av frisklivsentrall og frivilligsamarbeid.

- Tjenestene i helse og omsorg er samordnet og effektivt organisert. Organisering, kompetanse, oppgavedeling og teknologi utvikles i sammenheng for å sikre kvalitet, tilgjengelighet og bærekraftig ressursbruk

Hvordan gjør vi det:

- Utvikling og rekruttering av arbeidskraft gjennom kvalifikasjonsprogrammer, nyorganisering eller lignende.
- Skaffe nye samhandlingsløsninger som kjernejournal, nytt journalsystem og velferdsteknologiske løsninger.
- Styrke befolkningen til økt mestring og ivaretagelse av egen helse.
- Tilpasse organiseringen slik at sammenheng i tjenestene blir enklere.

- Vektlegge universell utforming i all planlegging

Hvordan gjør vi det:

- Fokus på universell utforming vil bidra positivt i arbeidet med kommunens satsningsområder; et aldersvennlig Sortland, aktivitet og fellesskap og «Bo trygt hjemme».

Sammendrag budsjett

Budsjettet for 2027 er utarbeidet med utgangspunkt i sektorens utfordringsbilde knyttet til demografisk utvikling, økende tjenestebehov, begrenset tilgang på kvalifisert arbeidskraft og strammere økonomiske rammer. Budsjettet er i hovedsak konsekvensjustert ut fra dagens drift, og det er lagt til grunn at nødvendige omstillings- og utviklingstiltak i størst mulig grad skal gjennomføres gjennom omdisponering og bedre utnyttelse av eksisterende ressurser.

Sektoren har gjennom 2026 arbeidet målrettet med utvikling av tjenestetrapp og boligtrapp for å sikre riktig tjeneste på riktig nivå og en mer bærekraftig ressursutnyttelse. Dette arbeidet videreføres i 2027 og danner grunnlaget for flere av de foreslåtte tiltakene i budsjettet.

Det legges opp til etablering av Frisklivssentral og eldreteam innenfor eksisterende rammer, med mål om å styrke forebygging, egenmestring og tidlig innsats. Samtidig videreføres arbeidet med effektivisering, reduksjon av overtid og begrensnings av innleie fra bemanningsbyrå der dette er mulig uten at det går på bekostning av forsvarlig drift.

Som en del av omstillingen foreslås det å omgjøre enkelte sykehjemsplasser til heldøgns bemannede omsorgsboliger. Tiltaket skal bidra til at flere mottar tjenester på riktig omsorgsnivå, samtidig som sykehjemsplasser prioriteres til personer med de mest omfattende medisinske og pleiefaglige behovene. Dette er i tråd med anbefalingene i kunnskapsgrunnlaget og kommunens arbeid med å utvikle en mer differensiert omsorgstrapp.

Det er videre lagt til grunn at sektoren skal fortsette arbeidet med gjennomgang og dimensjonering av tjenestene. I 2027 vil særlig Sortlandshjelpe, psykisk helsetjeneste, helsestasjonstjenesten og legetjenesten bli gjennomgått for å vurdere framtidig organisering, kapasitet og ressursbruk.

Kommunedelplan for helse og omsorg skal ferdigstilles og vedtas i løpet av 2027. Det skal også utarbeides boligsosial plan, som må ses i nær sammenheng med kommunens boligtrapp og framtidige behov for differensierte bo- og tjenestetilbud.

Videre arbeides det med utvikling av boligprosjektet i Buveien (tidligere Håløygatunet), hvor målet er samlokalisering av flere brukergrupper og tjenestebaser. Dette forventes å gi mer effektiv drift, bedre ressursutnyttelse og sterkere fagmiljøer.

Samlet sett legger budsjettet for 2027 opp til en videreføring av arbeidet med omstilling, tjenesteutvikling og effektiv ressursbruk. Målet er å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester som kan møte framtidens behov innenfor de økonomiske og personellmessige rammene kommunen har til rådighet.

Helse- og omsorgssektoren overskrider budsjettrammen i 2027 som følge av flere forhold. Det er beregnet en kostnadsøkning på 3,1 MNOK knyttet til nytt PA-prosjekt i Miljøtjenesten. Videre opphører refusjonsordningen for barnebolig med ekstern kommune, noe som medfører at Sortland kommune må dekke hele kostnaden i 2027. Merutgiften er beregnet til om lag 4,4 MNOK. Interkommunal legevakt er styrket etter tilsyn fra Statsforvalter og utgjør om lag 1,05 MNOK i utgiftsøkning. I tillegg bidrar generell prisvekst til økte driftskostnader og økte kostnader til arbeidstøy, lisenser og nytt beredskapslager. Sektoren har også reduserte inntekter som følge av at trygghetsalarm er gjort til et betalingsfritt tilbud, som utgjør ca. 790 TNOK.

Nye tiltak

Avvikling av feriestøtteordning - Miljøtjenesten

Kommunens ordning med feriestøtte til personer med utviklingshemming avvikles. Ordningen har gitt mulighet til å søke om økonomisk tilskudd til ferie- og fritidsreiser, men er ikke knyttet til lovpålagte helse- og omsorgstjenester. Avviklingen gir en reduksjon i kommunens driftsutgifter med 50 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Konsekvens: Brukere som tidligere har mottatt feriestøtte, vil ikke lenger kunne søke om kommunalt tilskudd til ferieformål. Dette kan medføre at enkelte brukere får reduserte muligheter til å gjennomføre ferie- og fritidsreiser. Lovpålagte helse- og omsorgstjenester berøres ikke av tiltaket.

Omgjøring av sykehjemsplass til heldøgns bemannet omsorgsbolig.

Begrunnelse: Tilpasning av omsorgstilbudet til framtidige behov gjennom økt bruk av heldøgnsbemannede omsorgsboliger fremfor institusjonsplasser. Tiltaket legger til rette for en mer fleksibel ressursutnyttelse og et tjenestetilbud bedre tilpasset brukernes behov. Omgjøringen forventes å gi en årlig besparelse på 1 MNOK i 2027, og 2 MNOK per år i planperioden fra 2028-2030.

Omgjøring av sykehjemsplasser til heldøgnsbemannede omsorgsboliger vil redusere behovet for bemanning og medføre en nedgang i antall årsverk. Beboerne vil ikke lenger betale vederlag for institusjonsopphold, men i stedet dekke utgifter til husleie, mat, strøm og eventuelle fellesutgifter. Endringen gir beboerne større grad av selvstendighet og rettigheter knyttet til egen bolig, samtidig som nødvendige helse- og omsorgstjenester fortsatt ytes etter individuelle vedtak. Tiltaket forventes å gi en årlig besparelse på 1 MNOK i 2027, og 2 MNOK i årene 2028-2030.

Samlokalisering Miljøtjenesten

Etablere samlokalisert botilbud for brukere i miljøtjenesten gjennom bygging av nye omsorgsboliger. Samlokaliseringen skal legge til rette for en mer bærekraftig tjenesteorganisering, styrke fagmiljøet og sikre bedre utnyttelse av tilgjengelige personellressurser.

Konsekvenser:

Tiltaket forutsetter investering i nybygg av omsorgsboliger før gevinstene kan realiseres. Ved samlokalisering forventes det reduserte driftskostnader gjennom mer effektiv utnyttelse av nattressurser, redusert behov for overtid og vikarbruk samt bedre disponering av fagkompetanse på tvers av tjenestemottakere. Tiltaket vil bidra til å redusere sårbarhet knyttet til rekruttering og fravær, samtidig som det legger til rette for et mer robust og framtidsrettet tjenestetilbud. På sikt forventes samlokaliseringen å gi økonomiske gevinster og styrket kvalitet i tjenestene.

Tiltaket forutsetter at prosjektet realiseres gjennom ekstern utbygging og en finansieringsmodell basert på langsiktig leie med opsjon på framtidig eierskap. Modellen reduserer kommunens investeringsbehov i etableringsfasen, samtidig som nødvendig boligkapasitet kan etableres innenfor planlagt tidsramme.

Estimerte effekttiltak har kun tatt høyde for reduksjon i nattbemanning. Det er muligheter for at prosjektet kan gi ytterligere økonomiske- og ressursbesparende effekter ved en nøyere gjennomgang av drift.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 5 MNOK i år 2029 og 2030.

Støtte til brukerorganisasjoner

Det foreslås å utvikle kommunal støtte til bruker- og interesseorganisasjoner innen psykisk helse- og rusfeltet. Ordningen har siden 2007 gitt økonomisk støtte til organisasjoner som arbeider med bruker- og pårørendestøtte, informasjon, nettverksbygging og interessepolitisk arbeid.

Tiltaket innebærer en reduksjon i kommunens driftsutgifter med 50 TNOK per år i økonomiplanperioden. Kommunens lovpålagte tjenester innen psykisk helse og rus påvirkes ikke av endringen, men organisasjonene vil i større grad være avhengige av egen finansiering og eksterne tilskuddsordninger for å opprettholde aktivitetsnivået. Helsedirektoratet har flere tilskuddsordninger rettet mot brukerorganisasjoner og psykisk helse og rus.

Konsekvens: Avvikling av tilskuddsordningen kan redusere aktivitetsomfanget hos enkelte bruker- og pårørendeorganisasjoner som bidrar med viktige møteplasser, støtteordninger og erfaringskompetanse innen psykisk helse- og rusfeltet. Samtidig prioriteres kommunens tilgjengelige ressurser til lovpålagte tjenester og oppgaver.

Tilpasning av nattbemanning

Reduksjon av nattbemanningen i institusjonstjenesten med 2,5 årsverk. Gjennom omorganisering av natttjenesten og økt bruk av velferdsteknologiske løsninger vurderes det som forsvarlig å disponere og fordele gjenværende nattbemanning på tvers av institusjonens avdelinger. Tiltaket innebærer en mer effektiv utnyttelse av bemanningsressursene og tilpasning til dagens brukerbehov. Tiltaket er lagt inn med en forventet besparelse på 1,65 MNOK i 2027 og 2,5 MNOK i årene 2028-2030.

Konsekvenser:

Tiltaket vil medføre redusert bemanning på natt og mindre kapasitet til å håndtere flere samtidige

hendelser. Tjenesten vil bli mer avhengig av god organisering, kompetanse og bruk av velferdsteknologi, herunder digitale tilsyn og varslingsløsninger. Dette kan bidra til å opprettholde kvalitet og trygghet for beboerne til tross for redusert bemanning. Tiltaket forventes å gi en varig reduksjon i bemanningskostnadene tilsvarende 2,5 årsverk

Transport VTA

Revurdere transportordninger for deltakere i varig tilrettelagt arbeid med mål om økt bruk av kollektivtransport der dette er hensiktsmessig. Tiltaket kan redusere kommunens transportkostnader, og er lagt inn med en årlig besparelse på 150 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Vedtak om transport til og fra Varig tilrettelagt arbeid (VTA) skal saksbehandles av Tjenestekontoret. Dette sikrer at behovet vurderes individuelt og faglig i tråd med gjeldende lovverk, brukerens funksjonsnivå og øvrige tjenestetilbud. Tildeling av transport skal baseres på en konkret vurdering av den enkeltes behov, slik at tjenesten gis til personer som har et nødvendig og dokumentert behov for transport som del av et forsvarlig tjenestetilbud

Ønskede tiltak *(ikke med i økonomiplanen)*

Beløp i 1000

	Prioritet	Endringskode	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Utbyggingsplan for Heldøgns bemannede omsorgsboliger (HDO) og sykehjem fram mot 2050.	1	Engangstiltak	1 000	0	0	0
Utsette bygging av 8 omsorgsboliger i SF Alle 16	1	Nye tiltak - Drift	0	10 164	10 164	10 164
Sum			1 000	10 164	10 164	10 164

Utbyggingsplan for Heldøgns bemannede omsorgsboliger (HDO) og sykehjem fram mot 2050.

Det skal utarbeides en utbyggingsplan for Heldøgns bemannede omsorgsboliger (HDO) og sykehjem fram mot 2050, med utgangspunkt i Agenda Kaupangs kunnskapsgrunnlag og oppdaterte behovsvurderinger. Planen skal konkretisere hvor mange nye plasser som må etableres, når de må være klare til bruk, og hvor de bør lokaliseres. Muligheten for å dekke behovet gjennom ombygging eller utvidelse av eksisterende bygg skal vurderes opp mot nybygg. Planen legges fram til politisk behandling med anslag for investerings- og driftskostnader.

Utsette bygging av 8 omsorgsboliger i SF Alle 16

Utsette bygging av åtte omsorgsboliger i Søndre Frydenlund og avvente videre utvikling knyttet til framtidig samlokalisering av miljøtjenesten. Vedvarende rekrutteringsutfordringer gjør det krevende å bemanne nye botilbud på en faglig forsvarlig og bærekraftig måte. Samlokalisering vurderes å kunne gi bedre ressursutnyttelse, styrke fagmiljøene og redusere sårbarheten i tjenesten.

Det er allerede innarbeidet 3,1 mill. kroner i driftsbudsjettet fra 2027. Disse midlene er knyttet til eksisterende tjenestedrift og kan ikke tas ut av økonomiplanen ved utsatt bygging. Ved en realisering av prosjektet er den samlede årlige driftskostnaden beregnet til 13,3 mill. kroner, noe som innebærer en tilleggskostnad på om lag 10,2 mill. kroner utover allerede innarbeidede driftsmidler. Utsettelse av prosjektet innebærer derfor at denne framtidige merkostnaden ikke påløper i planperioden.

Stab Helse og omsorg

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	17 206	11 938	16 192	16 192	16 192	16 192
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 636	2 148	2 546	2 546	2 546	2 546
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	7 451	150	-0	-0	-0	-0
Overføringsutgifter	356	69	69	69	69	69
Sum Driftsutgifter	26 649	14 305	18 807	18 807	18 807	18 807
Driftsinntekter						
Refusjoner	-5 938	-864	-2 694	-2 694	-2 694	-2 694
Overføringsinntekter	1 452	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-85	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-4 571	-864	-2 694	-2 694	-2 694	-2 694
Sum	22 078	13 441	16 113	16 113	16 113	16 113

Beskrivelse av dagens virksomhet

Det er i 2026 gjennomført organisatoriske endringer innen helse og omsorg for å styrke den strategiske ledelsen og legge til rette for mer helhetlig styring av tjenesteområdet. Antall enheter er redusert fra åtte til fire.

Legetjenesten, helsestasjonstjenesten, Sortlandshjelpa og folkehelsearbeidet er samlet i enhet Helse. Tjenestekontoret er organisatorisk plassert i kommunalsjefens stab for å styrke den samlede styringen av tjenestetildeling, myndighetsutøvelse og ressursprioritering.

Videre er stillingen som enhetsleder for tidligere utviklingsavdeling omgjort til rådgiver for kvalitet og utvikling i kommunalsjefens stab. Dette skal bidra til økt kapasitet innen kvalitetsforbedring, utviklingsarbeid, planlegging og gjennomføring av omstillingsprosesser.

Endringene skal understøtte en mer strategisk sammensetning av ledergruppen, tydeligere styringslinjer og bedre forutsetninger for å møte framtidige utfordringer knyttet til demografi, kompetansebehov og økonomisk bærekraft.

Helse

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	92 922	91 722	96 569	96 569	96 569	96 569
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	10 558	9 032	10 365	10 365	10 365	10 365
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	20 142	15 250	15 256	15 256	15 256	15 256
Overføringsutgifter	1 991	641	680	680	680	680
Finansutgifter	2 462	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	128 075	116 646	122 870	122 870	122 870	122 870
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-7 900	-6 360	-6 956	-6 956	-6 956	-6 956
Refusjoner	-29 324	-20 503	-24 288	-24 288	-24 288	-24 288
Overføringsinntekter	-2 615	-1 400	-0	-0	-0	-0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 349	-134	-134	-134	-134	-134
Sum Driftsinntekter	-41 188	-28 397	-31 378	-31 378	-31 378	-31 378
Sum	86 887	88 249	91 492	91 492	91 492	91 492

Fellesfunksjoner

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	1 984	2 260	1 568	1 568	1 568	1 568
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	316	247	115	115	115	115
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 852	5 472	5 452	5 452	5 452	5 452
Overføringsutgifter	6 083	6 120	6 110	6 110	6 110	6 110
Finansutgifter	54	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	14 290	14 098	13 244	13 244	13 244	13 244
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-780	-770	-900	-900	-900	-900
Refusjoner	-3 925	-3 731	-3 766	-3 766	-3 766	-3 766
Overføringsinntekter	-80	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-637	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-5 423	-4 501	-4 666	-4 666	-4 666	-4 666
Sum	8 868	9 597	8 577	8 577	8 577	8 577

Beskrivelse av dagens virksomhet

Under dette ansvaret har man plassert ulike utgifter som lærlinger, driftstilskudd til fysioterapeuter, krisesenter og fellesprosjekter som omhandler store deler av sektoren.

Hjemmetjenesten

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	64 574	60 839	61 488	61 488	61 488	61 488
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 180	3 914	4 906	4 906	4 906	4 906
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	619	472	47	47	47	47
Overføringsutgifter	1 143	504	504	504	504	504
Finansutgifter	124	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	72 639	65 729	66 945	66 945	66 945	66 945
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-846	-870	-420	-420	-420	-420
Refusjoner	-6 131	-4 219	-4 219	-4 219	-4 219	-4 219
Overføringsinntekter	-244	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-46	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-7 267	-5 089	-4 639	-4 639	-4 639	-4 639
Sum	65 373	60 640	62 306	62 306	62 306	62 306

Beskrivelse av dagens virksomhet

Hjemmetjenesten er en sentral del av kommunens helse- og omsorgstilbud og skal bidra til at innbyggerne kan bo trygt og mestre hverdagen i eget hjem så lenge som mulig. Tjenesten opplever en økende andel brukere med sammensatte og omfattende bistandsbehov, samtidig som demografisk utvikling og tilgang på arbeidskraft skaper utfordringer for framtidig tjenesteproduksjon.

I 2026 har tjenesten arbeidet målrettet med gjennomgang av tjenesteutøvelse, ressursbruk og oppgaveportefølje. Det har vært fokus på riktig tjenestenivå, gjennomgang av oppgaver som ikke er lovpålagte, samt systematisk vurdering av om tjenester kan løses gjennom mestring, rehabilitering, velferdsteknologi eller andre alternative tiltak. Arbeidet er gjennomført i tråd med foreslått tjenestetrapp og målsettingen om rett hjelp på rett nivå. Hjemmetjenesten må i tiden fremover arbeide mer målrettet med utgangspunkt i vedtak og definerte mål for den enkelte bruker. Dette vil bidra til riktigere prioritering av ressurser, økt fokus på mestring og mer bærekraftige tjenester.

Det har vært særlig fokus på økt bruk av velferdsteknologi, hverdagsmestring og forebyggende arbeid for å styrke brukernes evne til å mestre egen hverdag og redusere behovet for mer omfattende tjenester. Dette er sentrale tiltak for å realisere målet om at flere skal kunne bo trygt hjemme lenger.

Som en del av omstillingsarbeidet er det omdisponert ressurser til etablering av Frisklivssentralen innenfor eksisterende rammer. Dette skal bidra til å styrke kommunens forebyggende innsats og redusere framtidig behov for helse- og omsorgstjenester.

Hjemmetjenesten har også arbeidet målrettet med å redusere overtidsbruken gjennom bedre planlegging, ressursstyring og utnyttelse av tilgjengelig kompetanse. Arbeidet har gitt resultater, men det vil fortsatt være behov for systematisk oppfølging i 2027 for å sikre en bærekraftig drift og redusere sårbarheten ved fravær og rekrutteringsutfordringer.

Det har også vært arbeidet med å teste ut sykepleierteam som skal bidra til å sikre nødvendig sykepleiefaglig kompetanse på tvers av enhetene. Formålet er å styrke fagmiljøet, legge til rette for mer effektiv ressursutnyttelse og sikre riktig kompetanse der behovene oppstår. Dette arbeidet vil videreføres og etableres i 2027 som en del av utviklingen mot en mer robust og bærekraftig tjenesteorganisering.

I 2027 vil hjemmetjenesten videreføre arbeidet med tjenesteutvikling, forebygging, hverdagsmestring og velferdsteknologi. Tjenesten vil ha en sentral rolle i utviklingen av kommunens omsorgstrapp og den strategiske dreiningen mot mer forebyggende, mestringsorienterte og hjemmebaserte tjenester, i tråd med anbefalingene i kunnskapsgrunnlaget for helse og omsorg.

Institusjon

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	126 296	137 386	130 359	128 509	128 509	128 509
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	17 443	15 329	16 451	16 451	16 451	16 451
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 668	1 514	1 520	1 520	1 520	1 520
Overføringsutgifter	3 207	1 868	1 868	1 868	1 868	1 868
Finansutgifter	10	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	151 624	156 098	150 198	148 348	148 348	148 348
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-20 220	-19 159	-22 104	-22 104	-22 104	-22 104
Refusjoner	-14 133	-13 645	-12 435	-12 435	-12 435	-12 435
Overføringsinntekter	-2	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-25	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-34 381	-32 804	-34 539	-34 539	-34 539	-34 539
Sum	117 244	123 294	115 659	113 809	113 809	113 809

Beskrivelse av dagens virksomhet

Institusjonstjenesten omfatter driften av Lamarktunet bo- og rehabiliteringssenter, Fagerlundtunet bo- og aktivitetssenter og Sjøgata bofellesskap. Etter åpningen av Fagerlundtunet er kommunens institusjonskapasitet styrket, samtidig som tjenesten fortsatt opplever økende kompleksitet i brukergruppen. Pasientene som mottar sykehjemstjenester har gjennomgående omfattende helseutfordringer og behov for avansert medisinsk oppfølging, noe som stiller høye krav til kompetanse, bemanning og tverrfaglig samarbeid.

Gjennom 2026 har tjenesten arbeidet med organisasjonsutvikling, tjenestetrapp og framtidig omsorgsstruktur. Kunnskapsgrunnlaget for helse og omsorg peker på behovet for en mer differensiert omsorgstrapp, der flere brukere mottar tjenester på lavere omsorgsnivå enn institusjon når dette er faglig forsvarlig. Som en del av dette arbeidet legges det opp til å omgjøre 12 sykehjemsplasser til heldøgns bemannede omsorgsboliger. Målet er å sikre at brukerne mottar tjenester på riktig omsorgsnivå, samtidig som sykehjemsplasser prioriteres til personer med de mest omfattende medisinske og pleiefaglige behovene. Tiltaket skal bidra til bedre kapasitetsutnyttelse, mer bærekraftig ressursbruk og redusert framtidig kostnadsvekst.

Tjenesten har fortsatt utfordringer knyttet til bruk av overtid og innleie. For å sikre faglig forsvarlig drift innenfor tilgjengelige ressurser arbeides det med etablering av et sykepleierteam som skal bidra med sykepleiefaglig kompetanse på tvers av tjenesteområdene. Tiltaket forventes å styrke fagmiljøet, redusere sårbarhet ved fravær og bidra til mindre bruk av overtid og innleie.

I 2027 vil institusjonstjenesten videreføre arbeidet med kompetanseutvikling, kvalitetsforbedring, rekruttering og utvikling av framtidige bo- og tjenestetilbud. Tjenesten vil være en sentral del av arbeidet med å tilpasse helse- og omsorgstilbudet til framtidige demografiske, økonomiske og personellmessige utfordringer.

Miljøtjenesten

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	92 992	89 073	95 550	95 550	90 550	90 550
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	3 987	3 678	3 569	3 569	3 569	3 569
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	424	186	186	186	186	186
Overføringsutgifter	384	288	252	252	252	252
Finansutgifter	15	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	97 802	93 225	99 557	99 557	94 557	94 557
Driftsinntekter						
Refusjoner	-27 300	-21 406	-18 890	-18 890	-18 890	-18 890
Overføringsinntekter	3 738	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-23 562	-21 406	-18 890	-18 890	-18 890	-18 890
Sum	74 240	71 819	80 666	80 666	75 666	75 666

Beskrivelse av dagens virksomhet

Miljøtjenesten i helse og omsorg gir tjenester til mennesker med varig nedsatte fysiske og/eller kognitive funksjonsvansker, særlig personer med psykisk utviklingshemming.

Miljøarbeidertjenesten består av flere boliger både i bofellesskap og frittliggende boliger, personlig assistent tiltak, avlastning til foreldre med særlig tyngende omsorgsoppgaver, aktivitetssenter og barneboliger.

Miljøtjenesten står i 2026 overfor økende utfordringer knyttet til rekruttering av kvalifisert personell, høyt sykefravær og betydelig bruk av overtid. Dette påvirker tjenestens drift og understreker behovet for organisatoriske tiltak som kan bidra til økt robusthet og mer effektiv ressursutnyttelse.

Det arbeides videre med utredning av samlokalisering av miljøtjenesten gjennom prosjekt Buveien. Samlokalisering vurderes som et viktig tiltak for å sikre en bærekraftig tjenesteutvikling, styrke fagmiljøene og redusere sårbarheten i tjenesten. I påvente av en endelig avklaring av prosjektet er det igangsatt arbeid med å se på muligheten for å kunne sambruke personellressurser og kompetanse på tvers av eksisterende boliger uten fysisk samlokalisering.

Arbeidet videreføres i 2027 og har som mål å oppnå bedre ressursutnyttelse, redusert bruk av overtid og innleie, samt styrket kvalitet og kontinuitet i tjenestene innenfor vedtatte økonomiske rammer.

Samfunn

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	93 514	82 658	112 784	112 784	112 784	112 784
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	84 215	78 965	82 707	82 657	82 657	82 657
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	9 814	9 648	11 854	11 854	11 854	11 854
Overføringsutgifter	19 785	13 701	15 429	15 429	15 429	15 429
Finansutgifter	16 595	18 200	18 071	18 071	18 071	18 071
Sum Driftsutgifter	223 923	203 173	240 845	240 795	240 795	240 795
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-57 470	-72 217	-85 135	-85 135	-85 135	-85 135
Refusjoner	-48 171	-32 215	-20 356	-20 356	-20 356	-20 356
Overføringsinntekter	-2 773	-1 932	-2 618	-2 618	-2 618	-2 618
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 387	0	-277	-277	-277	-277
Sum Driftsinntekter	-110 802	-106 364	-108 386	-108 386	-108 386	-108 386
Sum	113 121	96 809	132 459	132 409	132 409	132 409

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområdet Samfunn har i løpet av 2026 gjennomført organisatoriske endringer, og består i dag av enhetene Infrastruktur, Forvaltning, Eiendom, Brann og redning samt Kultur og idrett.

Kommunalområdet har i tillegg administrativ ressurs som ivaretar økonomistyring. De organisatoriske endringene skal bidra til tydeligere ansvarsfordeling, bedre samhandling og styring på tvers av enheter og mer helhetlig ressursutnyttelse.

Samfunn har ansvar for et bredt spekter av kommunale tjenester som berører innbyggere, næringsliv og samfunnsutviklingen i Sortland kommune. Flere av tjenester er samfunnskritiske og har stor betydning for innbyggernes sikkerhet, helse og livskvalitet. Kommunalområdet har en sentral rolle i å legge til rette for næringsutvikling, et godt lokalsamfunn og en bærekraftig utvikling av Sortland kommune.

Kommunalområdet forvalter betydelige kommunale verdier og har ansvar for drift, vedlikehold og utvikling av viktig infrastruktur og bygningsmasse. Et økende vedlikeholdsetterslep, omfattende investeringsbehov og strammere økonomiske rammer stiller store krav til prioritering, effektiv drift og langsiktig planlegging.

Kommunalområdet ivaretar også kommunens forvaltningsmyndighet på områder som plan- og byggesaker, kart og oppmåling, matrikkel, landbruk, miljø og naturforvaltning. Dette innebærer å behandle søknader, fatte vedtak og føre tilsyn i tråd med gjeldende regelverk og delegert myndighet. Arbeidet skal sikre rettssikkerhet, likebehandling og forutsigbarhet for innbyggere og næringsliv, og bidra til en bærekraftig areal- og samfunnsutvikling.

Samfunn har kompetanse innenfor sine sentrale fagområder, men opplever samtidig utfordringer knyttet til kapasitet, rekruttering og gjennomføring av lovpålagte oppgaver. Dette gjelder særlig fagområder med høy saksmengde, spesialiserte kompetansekrav og omfattende prosjektaktivitet.

I økonomiplanperioden 2027–2030 vil det være nødvendig å videreutvikle organisasjonen med vekt på effektivisering, digitalisering, bedre ressursutnyttelse og tydelig prioritering av oppgaver. Målet er å sikre forsvarlig tjenesteproduksjon, god økonomisk kontroll og nødvendig kapasitet til å ivareta kommunens lovpålagte oppgaver og langsiktige utviklingsbehov.

Bemanning: Det er i 2027 tilført 26,39 nye årsverk som et resultat av etableringen av enheten Kultur og idrett. Totalt er det budsjettert med 138,56 årsverk for driftsåret 2027.

Utfordringer og strategi

Sortland kommune står foran en svært krevende økonomisk periode. Disposisjonsfondet er oppbrukt, og dette innebærer et vesentlig redusert økonomisk handlingsrom og stiller økte krav til god økonomistyring, løpende prioriteringer og omstilling i hele organisasjonen.

For kommunalområdet Samfunn innebærer situasjonen at nødvendige driftsoppgaver, vedlikehold og utvikling av kommunale tjenester må ivaretas innenfor stadig strammere økonomiske rammer. Samtidig øker kravene til kvalitet, beredskap, dokumentasjon og etterlevelse av lover og forskrifter. Det vil bli svært utfordrende å balansere forventningene til kommunens tjenesteleveranser med de økonomiske forutsetninger som foreligger.

Vedlikeholdsetterslep på kommunale bygg, veier og teknisk infrastruktur er sterkt økende. Manglende økonomisk handlingsrom til nødvendig vedlikehold og fornyelse øker risikoen for driftsavbrudd, høyere fremtidige kostnader og ytterligere verdiforringelse av kommunale eiendeler. Det vil være nødvendig med mer langsiktig og systematisk tilnærming til eiendomsforvaltning og vedlikehold.

Sortland kommune står samtidig klar til oppstart på byggingen av ny flerbrukshall. Prosjektet vil medføre betydelige fremtidige økonomiske forpliktelser gjennom renter og avdrag, i tillegg til økte kostnader til drift, energi, renhold og vedlikehold. Disse kostnadene må innarbeides og finansieres innenfor kommunens samlede økonomiske rammer. Dette vil ytterligere forsterke behovet for økonomiske prioriteringer og strukturelle tiltak som sikrer en bærekraftig drift i årene fremover. Kommunedirektøren foreslår å utsette byggingen av ny flerbrukshall ut økonomiplanperioden.

Kommunalområdet opplever også utfordringer knyttet til kapasitet og rekruttering av nødvendig fagkompetanse. Flere fagområder er sårbare ved fravær og ledige stillinger, samtidig som kompleksiteten i oppgavene og kravene til saksbehandling og tjenesteproduksjon øker. Begrenset kapasitet vil påvirke fremdriften i både lovpålagte oppgaver, utviklingsarbeid og investeringsprosjekter.

Strategien for økonomiplanperioden 2027–2030 vil være å sikre en mer bærekraftig ressursbruk gjennom tydelige prioriteringer, effektivisering og omstilling. Dette innebærer å gjennomgå tjenestenivå, organisering, arbeidsprosesser og ressursbruk med sikte på å redusere kostnader og samtidig ivareta forsvarlig drift og lovpålagte oppgaver. Digitalisering, bedre samordning mellom enhetene og økt utnyttelse av eksisterende kompetanse vil være sentrale virkemidler.

Det vil samtidig være nødvendig med tydelige politiske avklaringer og forståelse om hvilke oppgaver, tjenester og investeringer kommunen skal prioritere, redusere eller eventuelt avvike. Kommunalområdet må i større grad konsentrere ressursene om samfunnskritiske tjenester, lovpålagte oppgaver og tiltak som bidrar til langsiktig økonomisk bærekraft.

Hovedutfordringen i økonomiplanperioden blir å opprettholde forsvarlige tjenester og nødvendig utvikling av Sortland kommune, samtidig som driftsnivået må tilpasses en vesentlig strammere økonomisk situasjon.

Kommunalområdet skal bidra til en bærekraftig utvikling av Sortland kommune gjennom helhetlig areal- og samfunnsplanlegging, effektiv ressursforvaltning og tilrettelegging for næringsutvikling, kultur og et attraktivt lokalsamfunn.

Revisjon av kommuneplanens arealdel og byplanen vil være en sentral prioritering i 2027, med mål om ferdigstilling i 2028. Planene skal legge grunnlaget for langsiktig arealutvikling, boligbygging, næringsutvikling, sentrumsutvikling og ivaretagelse av natur- og landbruksområder.

Kommunens krevende økonomiske situasjon forutsetter samtidig tydelige prioriteringer, effektiv drift og god utnyttelse av eksisterende ressurser og infrastruktur.

Særlig prioritering i 2027 – Revisjon av arealplan og byplan

Revideringen av kommuneplanens arealdel og byplanen vil være en av de mest sentrale utviklingsoppgaver i 2027. Arbeidet skal etter planen ferdigstilles i 2028 og vil få stor betydning for kommunens utvikling i årene fremover.

Planene skal gi et oppdatert og helhetlig grunnlag for hvordan kommunens arealer skal disponeres, med særlig vekt på boligbygging, næringsutvikling, sentrumsutvikling, samferdsel, kommunal infrastruktur og ivaretagelse av natur- og landbruksområder.

Planarbeidet vil derfor være et sentralt virkemiddel for å skape forutsigbarhet for innbyggere, næringsliv og utbyggere, samtidig som kommunen sikrer bedre sammenheng mellom arealutvikling, investeringsbehov og langsiktig økonomisk bærekraft.

Hovedmål

- **Legge til rette for boligbygging og næringsutvikling**

Hvordan gjør vi det:

- Sikre attraktive og byggeklare bolig- og næringsarealer gjennom arealplanlegging, effektiv utnyttelse av eksisterende infrastruktur og samarbeid med private utbyggere.
- Videreutvikle havne- og næringsarealer, herunder tilrettelegging for Forsvarets og Kystvaktens areal- og infrastrukturbehov.
- Styrke Sortlands attraktivitet for næringsetableringer, regional verdiskaping og offentlige arbeidsplasser.

- **Sikre effektiv og forutsigbar myndighetsutøvelse**

Hvordan gjør vi det:

- Redusere restanser og sikre overholdelse av lovpålagte saksbehandlingsfrister innen byggesak og øvrig forvaltning.
- Effektivisere saksbehandlingen gjennom tydelige rutiner, bedre internkontroll, oppdaterte styringsdokumenter og digitalisering
- Styrke samhandlingen mellom plan, byggesak, eiendomsforvaltning og infrastruktur for mer helhetlige og forutsigbare prosesser.

- **Sikre forsvarlig drift og bærekraftig forvaltning av kommunal infrastruktur og eiendom**

Hvordan gjør vi det:

- Prioritere samfunnskritiske tjenester og nødvendig vedlikehold, oppgradering og fornyelse av vann, avløp, vei og kommunale bygg.

- Effektivisere eiendomsforvaltningen gjennom bedre arealutnyttelse, energieffektivisering, reduserte driftskostnader og avhending av overflødige eiendommer.
- Vurdere nye investeringer opp mot kommunens økonomiske bæreevne og fremtidige kostnader til drift, vedlikehold, renter og avdrag.
- **Sikre helhetlig og fremtidsrettet areal- og samfunnsutvikling**
Hvordan gjør vi det:
 - Prioritere revisjon av kommuneplanens arealdel og byplanen, med mål om ferdigstilling i 2028.
 - Sikre arealer for boligbygging, næringsutvikling og infrastruktur, samtidig som naturmangfold, landbruk, klima og samfunnssikkerhet ivaretas.
 - Styrke medvirkning og samarbeid med innbyggere, næringsliv og regionale myndigheter i planprosessene.
- **Sikre økonomisk bærekraft, effektiv ressursbruk og gjennomføringsevne**
Hvordan gjør vi det:
 - Tilpasse drift og tjenesteproduksjon til kommunens økonomiske rammer gjennom omstilling, effektivisering og tydelige prioriteringer.
 - Gjennomgå organisering, oppgaver og ressursbruk for å redusere kostnader og sikre bedre samordning og utnyttelse av kompetanse.
 - Prioritere lovpålagte og samfunnskritiske oppgaver og sikre nødvendige politiske avklaringer om tjenestenivå, investeringer og ressursbruk.
- **Styrke samfunnssikkerhet, beredskap og klimatilpasning**
Hvordan gjør vi det:
 - Integrere klima, naturfare, naturmangfold og samfunnssikkerhet i kommunal planlegging og utviklingsprosjekter.
 - Tilpasse kommunal infrastruktur til ekstremvær, flom, stormflo og overvann, og sikre forsvarlig vannforsyning og avløpshåndtering.
 - Videreutvikle kommunens beredskapsarbeid og samordningen mellom kommunale tjenester og eksterne beredskapsaktører.
- **Videreutvikle Sortland sentrum som et attraktivt regionalt handels- og servicesenter**
Hvordan gjør vi det:
 - Legge til rette for fortetting, fleksibel arealbruk, boliger, næringsarealer og attraktive møteplasser gjennom revisjonen av byplanen.
 - Arbeide for bedre trafikkavvikling, trafiksikkerhet, kollektivløsninger og fremkommelighet, særlig langs Vesterålskata og i sentrum.
 - Videreutvikle samarbeidet med Byforeningen og andre aktører om attraktive byrom, havnepromenade og sentrumsutvikling.
- **Videreutvikle Sortland som "Den blå kulturbyen" og styrke kultur, idrett og frivillighet**
Hvordan gjør vi det:
 - Styrke Sortland som regionalt kultur- og aktivitetssenter gjennom samarbeid med kulturinstitusjoner, frivilligheten og næringslivet.
 - Sikre et variert kultur-, idretts- og fritidstilbud og effektiv drift av kommunale kulturbygg og idrettsanlegg innenfor økonomiske rammer.
 - Følge opp utbyggingen av ny flerbrukshall med vekt på økonomistyring, fremtidige driftskostnader og god utnyttelse av anlegget.

Sammendrag budsjett

Budsjettforslaget for 2027 viser en samlet ramme på 139,7 MNOK. Dette er før foreslåtte innsparingstiltak er innarbeidet.

Sammenlignet med 2026 er det gjort organisatoriske og budsjettmessige endringer som må tas hensyn til:

- 18,0 MNOK er knyttet til den nye enheten Kultur og idrett (Kulturfabrikken), som nå inngår i kommunalområdet Samfunn.
- 13,1 MNOK gjelder bortfall av interne kjøp og salg mellom enheten Eiendom og tidligere Kulturfabrikken kommunale foretak.

Når disse endringene tas hensyn til, blir det sammenlignbare budsjettforslaget for 2027 på 108,6 MNOK.

Til sammenligning var budsjettforslaget for 2026 på 102,25 MNOK før kommunestyrets behandling i desember 2025. Etter kommunestyrets vedtak ble budsjetttrammen redusert til 96,8 MNOK.

Det sammenlignbare budsjettforslaget for 2027 innebærer dermed en økning på 11,8 MNOK sammenlignet med vedtatt budsjett for 2026. Dette er før foreslåtte innsparingstiltak er innarbeidet.

Engangstiltak

Brann og redning: Brannbekledning

Brannbekledningen som brukes i innsats er nå av varierende kvalitet. På grunn av innkjøpsstopp i 2025 ble det ikke kjøpt inn ny bekledning. Brann og redning skal i tillegg ansette inntil 3 nye reserver. Det er behov for 14 nye sett. Tiltaket har en driftsutgift på 350 TNOK i år 2027.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Adm. Samfunn: Ledig stilling gebyrer/fakturering holdes vakant

50% stilling som skal ivareta avgifter/fakturering og vannmåler rutiner holdes vakant. Tiltaket har en besparelse på 380 TNOK per år i planperioden.

Eiendom: bergvarme Rådhus 1 og 2

Det installeres varmepumper for å erstatte fjernvarmen på R 1&2 B. Eiendom C. D. En årlig besparelse på ca. 75% av rådhusenes kostnader til oppvarming (for 2025) total brutto besparelse 600 TNOK. Fordrer investering anslått til 4,0 MNOK., netto besparelse hvis nedbetaling 20 år, 300 TNOK.

Samme effekt kan forventes andre plasser som Kulturfabrikken, Sortlandshallen og Lamarktunet/Fagerlundtunet.

Eiendom: Kostnader til fortsatt investering flerbrukshall

Kostnader til fortsatt investering flerbrukshall. Effekt på driften av å investere i flerbrukshall og legge ut for kostnader før tilskudd og spillemidler blir utbetalt.

Det blir også økning i driftskostnader når flerbrukshallen står ferdig i løpet av 2028.

2027: 0 – 2028: 2,0 MNOK – 2029: 4,0 MNOK – 2030: 4,0 MNOK

Eiendom: reduksjon budsjett vedlikehold

Redusere vedlikehold bygninger til et absolutt minimum. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 600 TNOK per år i planperioden.

Eiendom: reduksjon klimasats kommunale bygg

Redusere innsats kommunale bygninger. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 300 TNOK i år 2027.

Eiendom: redusere budsjett vedlikehold skoler

Tiltak må ses i sammenheng med pågående utredning skolestruktur. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 500 TNOK per år i planperioden.

Eiendom: to ledige stillinger Sortlandshallen fjernes

Renholder og billettør, tilsammen 61% stilling. Her er etablert vask med robot, samt et nytt elektronisk billett system.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 450 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Eiendom: Øke billettpriser Sortlandshallen

Øke billettprisene i Sortlandshallen - idrettshall og svømmehall. Forslag til prisliste vedlegges økonomiplandokumentet.

Tiltaket er lagt inn med en forventet økt inntekt på 250 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Forvaltning: Indeksregulering gebyrer

Oversikt gebyrer vedlegges i økonomiplandokumentet.

Tiltaket er lagt inn med en forventet økt inntekt på 250 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Forvaltning: Inntil et årsverk tas ut

Enhetsleder vurderer samlet drift i forhold til behov. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 760 TNOK per år i planperioden.

Infrastruktur: Avslutte brøyting private veier

Brøyting av private veier koster kommunen årlig ca. 159.000,-. Beboere lang private veier må overta vinterdrift av deres private vei.

Infrastruktur: Avslutte drift av gatelys langs fylkesvei.

Kommunen drifter mange gatelys langs fylkesvei. Disse lysene ønsker ikke NFK og overta med begrunnelse om at det ikke er krav til lys på disse strekningene.

Her er bare tatt med strømkostnader for lysene, i tillegg kommer drift og vedlikehold, som det bare blir mer og mer av. Dette pga. at det er gamle lys med svært energikrevende glødepærer (ikke LED) og at stolpene (tre) nærmer seg sin levetid flere steder. Det blir store kostnader bare med bytte av stolper. Gatelys langs fylkesveiene ble i sin tid etablert av velforeninger, kommunen overtok disse etter hvert. På noen strekninger har SVV/NFK overtatt lys fra kommunen, da det etter deres håndbøker er krav til lys på disse strekningene. De som kommunen sitter igjen med er lys NFK ikke ønsker å overta siden det ikke er krav til lyssetting av disse strekningene.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 292 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Infrastruktur: Avslutte drift av gateløys private veier.

Strømutgifter til gateløys langs private veier koster årlig ca. 140.000,-. I tillegg kommer drift og vedlikehold av gateløys (ikke med i regnestykket) som består av gamle energikrevende glødepærer og gamle trestolper. Beboere langs private veier må overta drift, vedlikehold og strømutgifter for gateløys om de ønskes beholdt.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 141 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Infrastruktur: redusere driftskostnader forprosjekter

Redusere driftskostnader forprosjekter - ingen bruk av ekstern bistand. Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 200 TNOK per år i planperioden.

Kultur og idrett: Kulturfabrikken, fabrikkdrift: Sammenslåing av stillinger

Stilling som kurs&konf ansvarlig slås sammen med daglig leder kafedrift. Stillingen er ubesatt idag.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 350 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Kultur og Idrett: Kulturfabrikken, kafedrift: sammenslåing av stillinger

Stilling som kurs & konferanseansvarlig slås sammen med daglig leder. Stillingen er ubesatt i dag, se ansvar 325100.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 330 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Kultur og idrett: ungdomsklubber. Redusere tilbud.

Ikke drift ved fravær, redusere UKM, ung kultur møtes. Drift reduseres - stenge ungdomsfabrikk tirsdag og torsdag, ungdomsklubb fredag og lørdag.

Tiltaket er lagt inn med en årlig besparelse i økonomiplanperioden på 580 TNOK.

Kultur og Idrett: Økt tilskudd til Vesterålen Friluftsråd

Vesterålen friluftsråd ber om økt tilskudd til drift. Vedtatt i representantskapet.

Tiltaket utgjør økte driftutgifter på 346 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Kutt i tiltak / reduserte ytelser

Eiendom: Reversering åpen hall

Reversering av åpen hall. Tiltaket er lagt inn med en forventet årlig besparelse på 100 TNOK i økonomiplanperioden.

Kultur og Idrett: Reversering Gerdas hus tilskudd

Reversering av tilskudd til Gerdas hus. Tiltaket har en besparelse på 200 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Nye tiltak

Eiendom: Redusere indirekte støtte/subsidiering lag og foreninger

Sortland kommune har over år betalt for driftsutgifter tilhørende flere lag og foreninger. Her har i tillegg vært direkte "subsidiering" i form av gratis husleie, gratis brøyting, gratis vann, fri disponering av idrettsanlegg osv.

Direkte driftsutgifter belastet Sortland kommune sitt driftsregnskap i 2025 er beregnet til vel 3,3 MNOK. fordelt på ulike lag og foreninger/tiltak.

I tillegg kommer inntektstap der hvor lokaler disponeres vederlagsfritt. Et forsiktig anslag her er 0,5 - 1,0 MNOK.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 500 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Kultur og Idrett: Øke prisene kafe 10%

Generelt påslag salg av mat og drikke kafedrift.

Tiltaket er lagt inn med økte inntekter på 400 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Ønskede tiltak *(ikke med i økonomiplanen)*

Beløp i 1000

	Prioritet	Endringskode	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Eiendom, utemiljø: friluftsområder	1	Engangstiltak	200	0	0	0
Kultur og Idrett: Dirigent demenskor	1	Engangstiltak	70	70	70	70
Kultur og Idrett: Tilskudd bygdehus	1	Politiske vedtak	400	400	400	400
Sum			670	470	470	470

Eiendom, utemiljø: friluftsområder

Friluftsområdet Selnes tursti trenger betydelige oppgraderinger.

Ønsket tiltak er lagt inn med 200 TNOK i år 2027.

Kultur og Idrett: Dirigent demenskor

Dirigent demenskor.

Ønsket tiltak utgjør en driftsutgift på 70 TNOK per år i planperioden.

Kultur og Idrett: Tilskudd bygdehus

Tilskudd bygdehus.

Ønsket tiltak er på 400 TNOK per år i økonomiplanperioden.

Kommunalsjef Samfunn

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	2 682	1 456	3 602	3 602	3 602	3 602
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	318	405	405	405	405	405
Overføringsutgifter	73	49	49	49	49	49
Sum Driftsutgifter	3 073	1 910	4 056	4 056	4 056	4 056
Driftsinntekter						
Refusjoner	-102	-49	-49	-49	-49	-49
Sum Driftsinntekter	-102	-49	-49	-49	-49	-49
Sum	2 971	1 861	4 007	4 007	4 007	4 007

Eiendom

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	44 846	35 633	41 862	41 862	41 862	41 862
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	47 178	40 137	43 857	44 157	44 157	44 157
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 694	3 670	3 670	3 670	3 670	3 670
Overføringsutgifter	12 123	8 689	8 689	8 689	8 689	8 689
Finansutgifter	2	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	107 842	88 128	98 078	98 378	98 378	98 378
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-17 867	-18 606	-18 372	-18 372	-18 372	-18 372
Refusjoner	-34 830	-22 732	-9 904	-9 904	-9 904	-9 904
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-140	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-52 837	-41 338	-28 276	-28 276	-28 276	-28 276
Sum	55 005	46 790	69 802	70 102	70 102	70 102

Beskrivelse av dagens virksomhet

Eiendom består av en stab og tre avdelinger (Eiendomsdrift, Utemiljø og Renhold), og har totalt 66 medarbeidere.

Stab Eiendom

Stab Eiendom har to medarbeidere. Én rådgiver har ansvar for drift av fagsystemer for Eiendomsdrift samt støtte til Eiendomsdrift og Renhold. Den andre rådgiveren fungerer nå som eiendomsforvalter.

Eiendomsdrift

Eiendomsdrift forvalter en samlet bygningsmasse på om lag 79 000 m² BTA. Avdelingen har ansvar for drift, vedlikehold og forvaltning av kommunens bygg, samt gjennomføring av mindre utbyggingsprosjekter.

Avdelingen har et stort fokus på effektivisering av byggforvaltningen og på å skape synlige resultater når det gjelder effektivitet og kvalitet i tjenestene.

Avdelingen består av en avdelingsleder, tre driftsledere, åtte byggdriftere og fire håndverkere, totalt 16 medarbeidere. Avdelingen drives godt og har nødvendig fagkompetanse innen relevante fagområder.

Manglende løpende vedlikehold fører til et økende vedlikeholdsbehov og reduserer verdien av bygningsmassen. Per 2026 er vedlikeholdsetterslepet beregnet til 389 mill. kroner, og det er fortsatt økende. Etter gjentatte budsjettkutt prioriteres i hovedsak brannsikkerhet og andre lovpålagte vedlikeholdsoppgaver.

Budsjettet for 2027 gir fortsatt utfordringer knyttet til å vedlikeholde og opprettholde verdien av bygg- og anleggskapitalen, samt å prioritere kapasitet for å møte den høye utviklingstakten i kommunen. I 2026 har en investeringsramme på 10,0 mill. kroner bidratt til oppgraderinger av skoler, tilpasninger for elever med særlige behov og nødvendige oppgraderinger i omsorgsbygg. Dette er langt fra tilstrekkelig, men representerer en god start på arbeidet med å utbedre de mest prekære behovene.

Utskifting av lyskilder pågår fortsatt. Sortland kommune må skifte ut samtlige lyskilder i sine bygg. Arbeidet startet i 2024 og har fortsatt høy prioritet. Det merkes nå spesielt godt at områdene hvor utskifting ennå ikke er gjennomført, fremstår mørkere og mindre funksjonelle.

Sortlandshallen har egen avdelingsleder med totalt 12 ansatte fordelt på tre badevakter, seks renholdere og to byggdriftere.

Utemiljø

Utemiljø består av syv medarbeidere, hvorav en er ansatt i 60 % stilling på tilrettelagt arbeidsplass.

Avdelingen forvalter kommunens uteområder og har ansvar for tjenesteytingsavtalen knyttet til kirkegårder og gravplasser. Vedlikeholdsrapporter avdekker store behov for løpende vedlikehold og betydelige etterslep ved offentlige uteområder og kommunale bygg.

Innspill fra avdelingen om nødvendige investeringer i kommende planperiode er ikke prioritert i forslaget til investeringsplan for perioden 2027-2029.

Renhold

Renhold utfører renhold i alle kommunale bygg, samt enkelte leide lokaler. Renholdsleder har det faglige ansvaret for alle renholdere, samt personalansvar for assisterende ledende renholder og 26 renholdere.

Ved rekruttering er avdelingen opptatt av å ansette medarbeidere som er best mulig egnet for jobben. Det legges vekt på at flest mulig har fagbrev, og at alle ansatte kan kommunisere godt på norsk.

I 2024 overtok avdelingen, som en prøveordning, renholdstjenestene tilhørende hjemmetjenesten. Ordningen er nå godt etablert og har så langt vært et positivt tiltak. Lønnsmidler tilsvarende to årsverk, samt driftsmidler, er overført fra Helse- og omsorg.

Avdelingen disponerer to biler og en moderne maskinpark med blant annet moppevaskere og poleringsmaskiner. Utstyret må løpende fornyes og oppgraderes for å opprettholde kvaliteten på renholdstjenestene. Anskaffelsen av robotvaskere er nå fullført. Investeringen har bidratt til redusert fysisk belastning for renholderne. I løpet av 2026 har vi sett positive effekter i form av lavere sykefravær, samtidig som tiltaket har gitt økonomiske besparelser.

Forvaltning

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	17 254	17 845	17 487	17 487	17 487	17 487
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	5 372	6 644	4 742	4 742	4 742	4 742
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 517	5 085	5 403	5 403	5 403	5 403
Overføringsutgifter	1 350	1 043	543	543	543	543
Finansutgifter	288	158	158	158	158	158
Sum Driftsutgifter	29 781	30 775	28 332	28 332	28 332	28 332
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-2 505	-4 890	-5 140	-5 140	-5 140	-5 140
Refusjoner	-6 698	-4 845	-4 845	-4 845	-4 845	-4 845
Overføringsinntekter	-2 573	-1 932	-2 242	-2 242	-2 242	-2 242
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-134	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-11 911	-11 667	-12 227	-12 227	-12 227	-12 227
Sum	17 871	19 108	16 106	16 106	16 106	16 106

Beskrivelse av dagens virksomhet

Forvaltning består av avdelingene Arealplan, Byggesak, Geodata og Naturforvaltning. Avdelingene fyller rollen som myndighetsutøver ovenfor både lokal- og storsamfunnet, innenfor byggesaksbehandling, kommunens arealplaner, offentlig behandling av private reguleringsplaner, forurensning, oppmåling og matrikkel. I tillegg ivaretar avdelingene forvaltningsoppgaver innenfor kartdata, planforvaltning og landbruksforvaltning. Enheten er også vertskap for interkommunalt samarbeid innenfor skogforvaltning.

Enheten er en viktig bidragsyter til at lokalsamfunnet skal kunne utvikles og utbygges, og utviklingstakten i kommunen gir et hektisk aktivitetsnivå for avdelingene. For å sikre søkerens rettigheter og samtidig bidra til god lokalsamfunnsutvikling kreves det høy kompetanse hos medarbeiderne som foretar saksbehandlingen. I tillegg er dialogen og informasjonen mot innbyggerne viktig, slik at tjenestene fremstår som godt tilpasset innbyggernes forventninger og behov. Godt tilpassede tjenester er kostnadseffektive, oppleves som formålstjenlige og innehar god kvalitet. På fagavdeling Byggesak har det lenge vært en utfordring med altfor lange restanser, noe vi det siste året har jobbet godt med å få løst. Høsten 2026 er alle stillinger på byggesak besatt, men to av medarbeiderne har sagt opp og er i oppsigelsestid. Vi er derfor i gang med å rekruttere to nye byggesaksbehandlere.

Kartdata danner grunnlaget for plan- og byggesaksbehandlingen. Utviklingen innenfor digitale innsyns-, kommunikasjons- og søknadsløsninger krever at kartgrunnlaget til enhver tid er oppdatert og korrekt. Arbeidet med kvalitet på kartdata er derfor en sentral oppgave for enheten. Et videre tydelig fokus på digitalisering generelt er helt avgjørende for å kunne følge med i tiden, og levere gode og effektive tjenester. Flere digitale verktøy innebærer også økte lisenser for kommunen, men antas å ville betale seg på sikt i form av økt kvalitet og effektivitet. På fagavdeling Geodata har vi høsten 2026 to vakante stillinger, en som eiendomslandmåler og en som saksbehandler. Vi er i gang med rekruttering til begge stillingene.

I siste planperiode har vi startet arbeidet med revidering av Byplanen og Kommuneplanens arealdel, og dette vil fortsette inn i neste periode. Dette er store og ressurskrevende arbeider som vil utfordre de få ressursene vi har på avdeling for Arealplan.

I planperioden vil vi videreføre og intensivere arbeidet med å få på plass rutiner for effektive og kvalitativt gode tjenester. Etter hvert som alle stillingene på enheten igjen blir besatt, vil vi få bedre kapasitet til å fortsette arbeidet med rutiner og det å ha fokus på kvalitet og kontinuerlig forbedring.

Infrastruktur

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	16 903	16 679	16 862	16 862	16 862	16 862
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	29 062	29 150	26 524	26 524	26 524	26 524
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	475	627	627	627	627	627
Overføringsutgifter	5 806	3 489	3 464	3 464	3 464	3 464
Finansutgifter	14 752	17 648	17 149	17 149	17 149	17 149
Sum Driftsutgifter	66 998	67 593	64 626	64 626	64 626	64 626
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-34 085	-45 576	-45 833	-45 833	-45 833	-45 833
Refusjoner	-4 684	-2 689	-2 664	-2 664	-2 664	-2 664
Overføringsinntekter	-200	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 088	0	-277	-277	-277	-277
Sum Driftsinntekter	-40 057	-48 266	-48 774	-48 774	-48 774	-48 774
Sum	26 941	19 328	15 852	15 852	15 852	15 852

Beskrivelse av dagens virksomhet

Infrastruktur ble etablert 01.03.2026 som følge av en omorganisering av tidligere Prosjekt og utvikling og Kommunalteknikk. Omorganiseringen samlet ansvar for drift, forvaltning og utvikling av kommunens tekniske infrastruktur i én enhet. Enheten har 20 medarbeidere hvorav 1 enhetsleder, 2 avdelingsledere, 3 prosjektledere, 1 saksbehandler, 4 ingeniører, 8 fagarbeidere.

Enheten har ansvar for kommunens tekniske infrastruktur innen vann, avløp, vei og gatelys, ivaretar løpende drift og beredskap, vedlikehold og fornyelse av tekniske anlegg, samt planlegging, saksbehandling og oppfølging av investerings- og utviklingstiltak.

Enheten omfatter også oppfølging av myndighetskrav, entreprenører, avtaler og henvendelser fra innbyggere og andre aktører. Innen vann og avløp er fornyelse av ledningsnett, reduksjon av

fremmedvann og framtidige rensekraft sentrale arbeidsområder. For vei omfatter virksomheten blant annet drift, vintervedlikehold, trafikksikkerhet, vedlikehold av kommunale veier og gatelys.

Samfunnskritisk infrastruktur, fornyelsen av tekniske anlegg og nye bygg er sentrale ansvarsområder.

Det pågår et arbeid med kvalitetssikring av prosjektportefølje og strukturering av disse for å legge føringer for kommende års investeringer innenfor selvkostområdet hvor gebyrnivået tilpasses de årlige driftsutgiftene. Det foreligger veldig mange prosjekter som ikke er kommet i gang av flere årsaker, blant annet manglende ressurskapasitet hvor prosjektledere innafor vann og avløpsområdet blir avsatt til politisk bestilte veiprosjekter. Det ses også at flere av de vedtatte VA prosjektene ikke er økonomisk forsvarlig å gjennomføre på grunn av reviderte lover og forskrifter. Nye prioriteringer innenfor VA prosjekter foreligger i forslag til budsjettregulering 3/2026.

Videre pågår det arbeid med konsesjonssøknad for Storvatnet og Lilandsvatnet for videre arbeid og avslutning med planene for demning og Lilandsvatnet prosjektet. Det pågår også detaljprosjektering og nærstående oppstart av Flerbrukshall prosjektet.

Brann og redning

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	11 829	11 045	11 061	11 061	11 061	11 061
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 285	2 630	2 980	2 630	2 630	2 630
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	129	266	266	266	266	266
Overføringsutgifter	433	431	431	431	431	431
Finansutgifter	1 553	394	764	764	764	764
Sum Driftsutgifter	16 229	14 766	15 502	15 152	15 152	15 152
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-3 013	-3 144	-3 228	-3 228	-3 228	-3 228
Refusjoner	-1 857	-1 900	-1 650	-1 650	-1 650	-1 650
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 025	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-5 896	-5 044	-4 878	-4 878	-4 878	-4 878
Sum	10 333	9 722	10 624	10 274	10 274	10 274

Beskrivelse av dagens virksomhet

Brann og redning består av 6 heltidsansatte - brannsjef/leder forebyggende, beredskapsleder/LoVe IUA, branninspektør, brannforebygger/brannformann og 2 brannforebyggere. 4 av disse inngår også i beredskapsvakt.

Brann og redning ivaretar både forebyggende- og beredskapsoppgaver etter brann og eksplosjonsvernloven og beredskap etter forurensningsloven.

Brann og redning er kommunens fremste beredskapsressurs. Vi er til enhver tid på vakt og rykker ut på branner og andre akutte ulykker som skjer i kommunen. Beredskapen er organisert som hjemmевakt med 4 vaktlag med 5 stykker på hvert vaktlag. Noen har Sortland kommune som sin hovedarbeidsgiver,

men de fleste har en annen hovedarbeidsgiver. Mannskapene i brann og redning har meget god kompetanse, bl.a. har alle gjennomført grunnkurs.

Det er et interkommunalt samarbeid på beredskap mot akutt forurensning: *Lofoten og Vesterålen interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (LoVe IUA)*. Sortland er vertskommune. Brann og redning bidrar med ressurser i tilknytning til analyser av risiko, sikkerhet og sårbarhet (ROS) og kriseberedskap på kommunalt nivå.

Det er store krav til brann og redning i forhold til HMS, opplæring/øvelser og dokumentasjon. I den forbindelse er det etablert et øvingsområde på Kleiva. Dette i samarbeid med Hadsel brann og redning og Sortland videregående skole. Her kan vi øve på røykdykking og innsatsledelse med varme og røyk.

Sortland kommune har en lang kyststrekning. Hvert år er det hendelser der personer hopper eller faller på sjø eller vann. Utstyret vi har gjør det lettere å håndtere disse situasjonene på en god og effektiv måte.

Kultur og Idrett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	0	21 910	21 910	21 910	21 910
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	0	4 200	4 200	4 200	4 200
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	0	1 888	1 888	1 888	1 888
Overføringsutgifter	0	0	2 253	2 253	2 253	2 253
Sum Driftsutgifter	0	0	30 251	30 251	30 251	30 251
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	0	0	-12 562	-12 562	-12 562	-12 562
Refusjoner	0	0	-1 244	-1 244	-1 244	-1 244
Overføringsinntekter	0	0	-376	-376	-376	-376
Sum Driftsinntekter	0	0	-14 182	-14 182	-14 182	-14 182
Sum	0	0	16 069	16 069	16 069	16 069

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kulturfabrikken Sortland er kommunens samlede kompetansemiljø for kultur- og idrettsfeltet og bidrar i kommunens plan- og utviklingsarbeid, samt i det regionale kultursamarbeidet. Foretaket har ansvaret for driften av tjenester som kulturhus, kulturskole, kino, bibliotek, galleri, ungdomstilbud, idrett, fritidstilbud, kulturkafe, kulturvern, frivillighet, allmenn kultur og andre funksjoner som kommunestyret vedtar å tillegge foretaket. Foretaket tilbyr gjennom disse tjenestene kulturelle og sosiale møteplasser samt muligheter for fysisk utfoldelse for et bredt publikum, så vel som til ulike deltakere og aktører.

Sentrale poster

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	188	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	178 662	174 083	196 898	185 939	186 639	187 339
Sum Driftsutgifter	178 850	174 083	196 898	185 939	186 639	187 339
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-65	0	0	0	0	0
Overføringsinntekter	-915 676	-988 397	-1 004 680	-1 017 731	-1 000 914	-1 026 634
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-109 779	-72 804	-70 440	-70 440	-70 440	-70 440
Sum Driftsinntekter	-1 025 520	-1 061 201	-1 075 120	-1 088 171	-1 071 354	-1 097 074
Sum	-846 669	-887 118	-878 222	-902 232	-884 715	-909 735

Beskrivelse av dagens virksomhet

Sentrale poster utgjør kommunens sentrale utgifter og inntekter. Det er under sentrale poster at utgifter til avdrag og renter på lån budsjetteres og bokføres, samt dekning av tidligere års negative resultat, overføring til investering for KLP innskudd, samt avskrivninger.

Av sentrale inntekter budsjetteres og bokføres kommunens sentrale inntekter her, som rammetilskudd, skatt på inntekt og formue, statstilskudd, overføringer fra Havbruksfondet, eiendomsskatt, renteinntekter og aksjeutbytte.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Eiendom: Kostnader til fortsatt investering flerbrukshall

Kostnader til fortsatt investering flerbrukshall. Effekt på driften av å investere i flerbrukshall og legge ut for kostnader før tilskudd og spillemidler blir utbetalt.

Det blir også økning i driftskostnader når flerbrukshallen står ferdig i løpet av 2028.

Tiltaket er lagt inn med 0 kr i 2027, med 14,5 MNOK i 2028, 14,5 MNOK i 2029 og 12,6 MNOK i 2030.

Nye tiltak

Driftseffekt utsetting bygging flerbrukshall til etter økonomiplanperiode

Driftseffekt utsetting bygging flerbrukshall til etter økonomiplanperiode

Utsetter rammen på 198 MNOK i investering til flerbrukshall. Mva komp blir redusert med 49,5 MNOK. Opptak av lån redusert med ca. 150 MNOK.

Dette gir effekt på rentekostnader og avdrag som påvirker drift.

Tiltaket er lagt inn med en besparelse på 7 MNOK i år 2027, 22,6 MNOK i 2028, 21,9 MNOK i 2029 og 19,3 MNOK i 2030.

Inndekning av udekket driftsregnskap 2025

Ved regnskapsavslutningen for året 2025, hadde Sortland kommune og Kulturfabrikken Sortland udekkede driftsregnskap.

Ved behandlingen av årsregnskapet for 2025, ble det vedtatt at kommunen skulle planlegge for å dekke inn det udekkede resultatet i budsjettet for 2027.

Sortland kommune hadde udekket resultat på 4,946 MNOK, mens Kulturfabrikken Sortland hadde udekket resultat på 4,913 MNOK, til sammen 9,859 MNOK.

Årets skatt, rammeoverf mm

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	188	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Finansutgifter	178 662	174 083	196 898	185 939	186 639	187 339
Sum Driftsutgifter	178 850	174 083	196 898	185 939	186 639	187 339
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-65	0	0	0	0	0
Overføringsinntekter	-915 676	-988 397	-1 004 680	-1 017 731	-1 000 914	-1 026 634
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-109 779	-72 804	-70 440	-70 440	-70 440	-70 440
Sum Driftsinntekter	-1 025 520	-1 061 201	-1 075 120	-1 088 171	-1 071 354	-1 097 074
Sum	-846 669	-887 118	-878 222	-902 232	-884 715	-909 735

I DEL 5 Investeringer i økonomiplanperioden

Nedenfor følger investeringsplanen for kommunen. Som det fremgår av tabellen under er det både investeringer i budsjett 2027, og i økonomiplanen 2027-2030. Hvert enkelt investeringsprosjekt fremkommer i det videre under respektive investeringsportefølje.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	157 450	19 050	11 650	1 250
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 150	3 150	3 150	3 150
Sum finansieringsbehov	160 600	22 200	14 800	4 400
Kompensasjon for merverdiavgift	-27 384	-3 810	-2 330	-250
Salg av varige driftsmidler	-20 000	0	0	0
Bruk av lån	-110 066	-15 240	-9 320	-1 000
Videreutlån	4 000	4 000	4 000	4 000
Bruk av lån til videreutlån	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Avdrag på lån til videreutlån	4 000	4 000	4 000	4 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Overføring fra drift	-3 150	-3 150	-3 150	-3 150
Sum finansiering	-160 600	-22 200	-14 800	-4 400
Sum finansieringsbehov	160 600	22 200	14 800	4 400
Sum finansiering	-160 600	-22 200	-14 800	-4 400
Udekket finansiering	0	0	0	0

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investering				
Driftsmateriell og transportmidler				
Bil - Eiendomsdrift	0	600	400	0
IT - ramme	1 250	1 250	1 250	1 250
Utsettelse bygging ny hall i Lamarka	-167 300	0	0	0
Sum Driftsmateriell og transportmidler	-166 050	1 850	1 650	1 250
Kommunale bygninger				
Bygg og eiendom	10 000	10 000	10 000	0
Lokasjon utetjenesten – nytt lager	0	1 000	0	0
Sortland barneskole oppgradering bygg	2 000	0	0	0
Sum Kommunale bygninger	12 000	11 000	10 000	0
Park og anlegg				
Hall i Lamarka	167 300	0	0	0
Uteområdet barnehage	1 000	0	0	0
Sum Park og anlegg	168 300	0	0	0
Vei, trafikk og gatelys				
Bjørklundv - Vesterv sammenkobling	16 500	0	0	0
Bjørklundvn, nedre del	16 000	0	0	0
Gatelys - systematisk utskifting	1 000	1 000	0	0
Vei - Bakkeveien sanering	4 500	0	0	0
VEI- Strandgata fortau	0	5 200	0	0
Sum Vei, trafikk og gatelys	38 000	6 200	0	0
Sum	52 250	19 050	11 650	1 250

Avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investering				
Vann, avløp og VVA				
Avløp: til nye prosjekter (Avløp: "tilpasset ny hovedplan")	46 050	0	0	0
Avløp:Pumpestasjon og avløp fra Kulturfabrikken til kystvakta	21 700	0	0	0
Avløp:Pumpestasjon Strand sentrum og pumpeledning til renseanlegg Strand	6 250	0	0	0
Ny pumpestasjon torget	5 900	0	0	0
VA - KDP avløp vannmiljø - sep. avløpsledning	9 300	0	0	0
Vann - damanlegg Sturvannet	16 000	0	0	0
Sum Vann, avløp og VVA	105 200	0	0	0
Sum	105 200	0	0	0

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Driftsmateriell og transportmidler

Bil - Eiendomsdrift

Økonomiplanperioden 1,0 MNOK.

Eiendomsdrift har flere biler som etter hvert bør skiftes ut. Driftspersonalet har ansvaret for flere bygg hver og er avhengige av å kunne forflytte seg i løpet av dagen uavhengige av andre. Tilgang på kjøretøy er nødvendig for å opprettholde en effektiv oppfølging av byggene. Utskifting av gamle kjøretøy er HMS-tiltak. Foreslått 0,6 MNOK for investeringer i 2028 og 0,4 MNOK i 2029.

IT - ramme

Løpende investeringer IT. Ramme på 1,25 MNOK per år i økonomiplanen.

Utsettelse bygging ny hall i Lamarka

Vedtatt beløp for 2027 på 167,3 MNOK er utsatt til utenfor økonomiplanperioden.

Besparelse i rentekostnad, avdrag og driftskostnader er lagt til som tiltak for drift i økonomiplanen.

Kommunale bygninger

Bygg og eiendom

Sortland kommune har tradisjonelt sett fordelt investeringsmidler på spesifikke bygg/prosjekter. Dette har ofte medført overskridelser blant annet med bakgrunn i prisstigning på vare og tjenestekjøp. Ordningen er også svært lite fleksibel i forhold til uforutsette hendelser. Noen ganger kan det oppstå akutte investeringsbehov. I disse tilfellene må eiendom lage politiske saker som tar opp verdifull tid både for prosjektet, men også for politiske organ som må behandle sakene. Det er uttrykt politisk at økonomiske saker skal søkes løst i behandlingen av økonomiplan.

Sortland kommune har et løpende vedlikeholdsetterslep på over 180 MNOK. I tillegg blir byggene eldre. Lamarktunet, som er det største helsebygget til Sortland kommune ble bygget i perioden 1999 – 2003. Alle tekniske anlegg fra den tiden er utdaterte. I årene som kommer blir det behov for betydelige oppgraderinger. Gamle tekniske anlegg krever mye av driftspersonellet og Sortland kommune har svært mange gamle tekniske anlegg.

Teknisk drift eiendom trenger mer fleksibilitet, og foreslår at det settes av en investeringsramme for alle kommunale bygg. Tanken her er at driftsansvarlig enhet får et ansvar for å prioritere, rapportere ved utførelse, samlet kostnad samt gjenstående i forhold til tildelt økonomisk ramme.

Verdibevarende vedlikehold vil være den beste økonomien til Sortland kommune. Teknisk Drift ber om at det avsettes en ramme på 10 MNOK årlig i planperioden.

Her planlegges anskaffelse av varmepumper til byggene som bruker mest energi (Rådhusene, Lamarktunet, Sortlandshallen og Kulturfabrikken). Dette tiltaket vil gi en økonomisk driftsmessig besparelse allerede fra investering tas i bruk. Her er foretatt beregninger, og mer presise kalkyler er under utarbeidelse.

Beboerbad i Lamarktunet er over 25 år og viser tydelige tegn til svikt. Badene planlegges rehabilitert i en periode på fire år. Tekniske anlegg som ventilasjon, pumper og aggregat har utløpt levetid og vi erfarer at det oppstår akutte behov for utskifting.

Skolene våre, de ansatte i skolene og elevene har ønsker og behov for flere utbedringer og ombygginger. Byggene som sto ferdig på 50, 60 og 70 tallet inneholder ikke fasilitetene som kreves av en moderne undervisning. Hver enkelt skole har utarbeidet sine prioriteringer.

Alt av lyskilder i kommunale bygg må skiftes til LED. Problemet har vært kjent i flere år, og nå er det flere mørke rom i byggene våre. Lamarktunet har hatt et branntilløp som startet i gamle lysarmatur.

Teknisk drift har en løpende dialog med brukerne av byggene. Frustrasjoner hoper seg opp som en naturlig konsekvens av at byggene er slitne, tidvis lite funksjonelle og kan være farlige for liv og helse - nevnte branntilløp er et eksempel på dette.

Lokasjon utetjenesten – nytt lager

Bygg - teknisk base til utetjenesten, 1,0 MNOK i planperioden.

Prosjektet var opprinnelig finansiert med 6,0 MNOK i 2023. Planlagt neste fase var å flytte stålhall fra tidligere Norturaeiendommen til område planlagt for den nye utebasen. Grunnlagsprosjektering hadde oppstart 2. halvår 2023 i kontrakt med avhoppklausul.

Prosjektet ble tatt bort i vedtak KS 14.12.2023, og ble av den grunn satt på vent. Vedtak i KS 044/24 åpnet for ny vurdering av flytting stålhall fra Nortura eiendommen til Vestmarka industriområde (N02). I planperioden er det avsatt 1,0 MNOK i 2028.

Sortland barneskole oppgradering bygg

- Total vedtatt budsjettramme fra 2023: 8,5 MNOK.
- Gjenstående vedtatt budsjettramme 2027-2030: 2,0 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 2,0 MNOK.

KS 113/23 bevilget 2,0 MNOK per år i 2024-2027 til oppgradering av Sortland barneskole. Tiltak som er under utførelse: Skifte inngangsparti, lys skifte, samt rehabilitering av sanitæranlegg. Utskifting av lysarmaturer til LED i noen klasserom har medført budsjettoverskridelser i 2024. Prosjektet videreføres i planperioden.

Park og anlegg

Hall i Lamarka

Idrettshall i Lamarka.

- Total vedtatt budsjettramme fra 2022: 254,0 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 167,3 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 167,3 MNOK.
- Økonomiplan 2027-2030: 167,3 MNOK.

Forberedelsene til realisering av ny flerbrukshall pågår i tråd med politiske vedtak, herunder vedtak om finansiering. Arbeidene vil fortsette i tråd med det som vedtas i behandlingen av budsjett og økonomiplan for 2027-2030. Framdrift ble forskyvet fram til 2025 ref, KS 14.12.2023.

Forslag fra kommunedirektøren til økonomiplan 2027-2030: Utsettelse på oppstart flerbrukshall til etter økonomiplanperioden slik at rentekostnader, avdrag og driftskostnader for økonomiplanperioden blir redusert.

Utsettelse blir lagt fram som eget forslag, og det samme gjelder tiltak for driftskonsekvensene av utsettelse.

Ved fortsettelse av fremdrift hall i Lamarka må det vedtas økt låneopptak for å dekke kostnadene fram til tilskudd og spillemidler blir utbetalt. Dette vil også påføre rentekostnader som kommunen må dekke.

Uteområdet barnehage

1,0 MNOK i økonomiplanperioden for 2027.

Uteområdet barnehage - over mange år har det vært svært lite utbedringer i uteområdet i flere kommunale barnehager. Per nå er situasjon mest kritisk i Vestmarka barnehage. Her trengs en totalreovering og utbedring av hele området. Denne barnehagen har per i dag 85 barn.

Vei, trafikk og gatelys

Bjørklundv - Vesterv sammenkobling

Bjørklundveien sammenkobling, 18,5 MNOK i økonomiplanperioden.

- Total vedtatt budsjettramme fra 2022: 30,5 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 16,5 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 16,5 MNOK.

Reguleringsplanen for sammenkoblingen er vedtatt, og ventes å være rettskraftig når 2023 utløper. Etter dette foreslås midler avsatt til grunnerverv og prosjektering de to påfølgende år. Bygging av sammenkoblingen er foreslått til etter at nedre del av Bjørklundveien er regulert og ferdigstilt. Regulering av nedre del pågår i 2023/2024. Endring i framdrift etter KS 14.12.2023.

Økonomiplan (2025-2028): 10,0 MNOK i 2025, 18,5 MNOK i 2026.

Økonomiplan (2026-2029): Bygging av sammenkobling Vesterveien - Bjørklundveien forskyves til 2027 da det trengs tid i 2026 til å gjennomføre ferdig prosjektering, anbudsprosess og grunnnerv. (16,5 MNOK flyttes fra 2026 til 2027).

Bjørklundvn, nedre del

16,0 MNOK i økonomiplanperioden

- Total vedtatt budsjettramme fra 2023: 21,0 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 16,0 MNOK.
- Forslag opprinnelig budsjett 2026: 16,0 MNOK.
- Økonomiplan 2027-2030: 16,0 MNOK.

Reguleringsplanen for denne parsellen ble vedtatt i 2007. Mye av planområdet er ennå ikke etablert i tråd med planen; dette gjelder bl.a. gang-/sykkelveier, internveier og rundkjøring i kryss Bjørklundveien/Fv82.

Gjenstående arbeid må i hovedsak regnes som offentlig tilrettelegging for kommende, økt utnyttelse av arealer som vil benytte denne infrastrukturen.

Det er grunn til å regne med at det vil bli stilt krav om realisering før videre utvikling, herunder samlevei fra Vesterveien, utbygging på Lamarka, utbygging av boliger i Rundheia. 2025: 2,0 MNOK (+ ubrukte midler fra 2024: 1,534 MNOK) , 2026: 0,0 MNOK, 2027: 16,0 MNOK.

Gatelys - systematisk utskifting

Gatelys systematisk utskifting, økonomiplanen 2,0 MNOK.

- Total vedtatt budsjettramme fra 2020: 14,12 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 2,0 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 2,0 MNOK.

Videreføring av vedtak KS 082/21.

Vei - Bakkeveien sanering

4,5 MNOK i økonomiplanen

- Total vedtatt budsjettramme fra 2026: 5,0 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 4,5 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 4,5 MNOK.

VA-ledningene i Bakkeveien bør saneres/separeres. Tiltaket innebærer også opprustning av veien, og må ses i sammenheng med prosjektet Åsveien/Solveien. Budsjettbehov estimert til 5,0 MNOK. Av dette prosjektering i 2026 på 0,5 MNOK. og utførelse i 2027 på 4,5 MNOK.

2026; 0,5 MNOK.

2027: 4,5 MNOK. kr., herav avgifts finansiert 1,5 MNOK.

VEI- Strandgata fortau

Fortau Strandgata, jfr f-sak 018/22. Vedtatt 5,2 MNOK i 2028 ref. økonomiplanen 2025-2028.

Avgiftsfinansierte investeringer

Vann, avløp og VVA

Avløp: til nye prosjekter (Avløp: "tilpasset ny hovedplan")

Prosjektet omfatter oppfølging av ny hovedplan for avløp gjennom planlegging og gjennomføring av prioriterte investeringstiltak. Dette inkluderer ledningsfornyelse, rehabilitering av pumpestasjoner, reduksjon av fremmedvann og kapasitetsøkende tiltak. Prosjektet omfatter også utarbeidelse av ny hovedplan for avløp, forprosjekt for nytt renseanlegg samt mulighetsstudie og utredning av tomtealternativer for framtidig renseanlegg.

Begrunnelse:

Tiltakene er nødvendige for å oppfylle myndighetskrav, redusere vedlikeholdsetterslep, sikre tilstrekkelig kapasitet og legge grunnlag for framtidige investeringer i avløpssektoren.

Konsekvens ved utsettelse:

Økt risiko for driftsavvik, utslipp og høyere driftskostnader, samt forsinkelser i nødvendig planlegging og utvikling av framtidige avløpsanlegg.

Avløp:Pumpestasjon og avløp fra Kulturfabrikken til kystvakta

Prosjektet omfatter etablering av ny pumpestasjon i Havnegata og tilhørende avløpsinfrastruktur på strekningen mellom Kulturfabrikken og Kystvakta. Tiltaket inkluderer nødvendige planleggings- og gjennomføringsaktiviteter, herunder reguleringsarbeid, prosjektering, grunnundersøkelser, grunnnerverv og inngåelse av nødvendige avtaler, samt etablering av ledningsanlegg og tekniske installasjoner.

Begrunnelse:

Tiltaket skal sikre tilstrekkelig kapasitet og en framtidsrettet avløpsløsning for området, herunder eksisterende bebyggelse og planlagt utvikling. Prosjektet må ses i sammenheng med videre byutvikling i havneområdet og den planlagte utvidelsen av Scandic, som vil medføre økt belastning på avløpssystemet.

Konsekvens ved utsettelse:

Forsinket gjennomføring kan begrense framtidige utbyggingsmuligheter i området, øke risikoen for kapasitetsutfordringer i eksisterende avløpssystem og medføre forsinkelser i tilretteleggingen for planlagte utviklingsprosjekter.

Avløp:Pumpestasjon Strand sentrum og pumpeledning til renseanlegg Strand

Prosjektet omfatter etablering av ny pumpestasjon i Strand sentrum og ny pumpeledning til renseanlegget på Strand. Tiltaket inkluderer nødvendige forundersøkelser, prosjektering, grunnnerverv, avtaler.

Begrunnelse:

Prosjektet er et viktig miljøtiltak for å redusere forurensning og forbedre avløpshåndteringen på Strand. Dagens løsninger har begrensninger med hensyn til kapasitet og miljøpåvirkning, og tiltaket vil bidra til en mer sikker og framtidsrettet transport og behandling av avløpsvann. Prosjektet er sentralt for å

oppnå kommunens mål om opprydding i forurensningssituasjonen og forbedring av miljøtilstanden i området.

Konsekvens ved utsettelse:

Utsettelse vil forsinke nødvendige tiltak for å redusere forurensning på Strand og kan medføre fortsatt risiko for utslipp, miljøbelastning og framtidige pålegg fra forurensningsmyndighetene. Det vil også kunne føre til økte kostnader ved senere gjennomføring av tiltaket.

Ny pumpestasjon torget

Prosjektet omfatter etablering av ny pumpestasjon ved Torget samt rehabilitering og oppgradering av tilhørende avløpsinfrastruktur i området. Tiltaket inkluderer nødvendige forundersøkelser, prosjektering, grunnnerverv, avtaler.

Begrunnelse:

Området rundt Torget er et av kommunens mest utfordrende avløpsområder, med gjentatte problemer knyttet til tilbakeslag, driftsforstyrrelser og kapasitetsutfordringer. Store deler av den eksisterende infrastrukturen har behov for rehabilitering eller utskifting. Prosjektet skal bidra til økt driftssikkerhet, redusert risiko for oversvømmelser og tilbakeslag, samt lavere kostnader knyttet til drift, vedlikehold og forsikringssaker. Tiltaket vil samtidig sikre nødvendig kapasitet for eksisterende og framtidig bebyggelse i sentrumsområdet.

Konsekvens ved utsettelse:

Utsettelse vil medføre fortsatt høy risiko for tilbakeslag og driftsavvik i området, med påfølgende kostnader til akutte tiltak, vedlikehold, erstatnings- og forsikringssaker. Videre vil forfallet i infrastrukturen kunne føre til økte investeringskostnader og større konsekvenser ved framtidige hendelser.

VA - KDP avløp vannmiljø - sep. avløpsledning

- Total vedtatt budsjettramme fra 2022: 43,4 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 9,3 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 9,3 MNOK.
- Økonomiplanperioden 2027-2030: 9,3 MNOK.

I Sortland kommune er det ca. 22 km med felles avløp og overvanns-ledninger. For å kunne oppnå rensing av avløp må alt overvann/fremmedvann separeres ut fra avløpsanlegg. I KS 118/22 ble det vedtatt tiltak med lednings-fornyelse og separering på 1500 meter per år til 2030. Dette arbeide er startet med systematisk prosjektering og gjennomføring.

Prosjektet må også hensynta etableringen av framtidig rensestasjon og lokalisering av pumpestasjoner.

Gjennomføringen av dette arbeidet er omfattende da dette berører mange grunneiendommer hvor det er etablert offentlig infrastruktur på annenmanns eiendom. Det er svært tidkrevende da de fleste eiendommene strekker seg ut på offentlig vei.

Vann - damanlegg Storvannet

- Total vedtatt budsjettramme fra 2018: 31,8 MNOK.
- Rest vedtatt budsjettramme: 16,0 MNOK.
- Opprinnelig budsjett 2027: 16,0 MNOK.

Dammen på Storvannet: prosjekter omfatter ny inntaksledning mellom inntak og vannverk, og arrondering av gammel dam. Dette er ferdigstilt.

Gjerdet rundt Storvannet er også ferdigstilt. Utførelsen er inspisert og uten anmerkninger.

Det arbeides med oppstart av prosjekt ny demning. Konsesjonssøknad ferdigstilles for innsendelse innen desember 2025. Det forventes at svar på en konsesjonssøknad vil ta 1 - 1,5 år. Frem til denne er på plass må prosjektering med tilhørende økonomiske kalkyler gjennomføres og kvalitetssikres. Foreliggende tall i økonomiplan vil nok måtte justeres ved neste behandling av budsjett og økonomiplan.

Økonomiplan (2026-2029): Bygning av demning Storvatnet forskyves til 2027 da det først må fås nødvendig avklaringer i forhold til konsesjonsforhold med NVE. (16 MNOK flyttes fra 2026 til 2027).

Ønskede investeringer (ikke med i investeringsplan for økonomiplan 2027-2030)

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan 2027-30
Investeringsprosjekter	2027	2028	2029	2030	
Driftsmateriell og transportmidler					
Investeringer					
Brann og redning, Samband	1 100	0	0	0	1 100
Brannforebygger-/feiebil	900	0	0	0	900
Møblering av Søndre Frydenlund	0	250	0	0	250
To nye gressklippere m/henger	760	0	0	0	760
Utemiljø, to nye varebiler	1 100	0	0	0	1 100
Utemiljø, Traktor med tilhenger	1 025	0	0	0	1 025
Sum Investeringer	4 885	250	0	0	5 135
Sum Driftsmateriell og transportmidler	4 885	250	0	0	5 135
Park og anlegg					
Investeringer					
Dekning kostnader ny hall som finansieres av tilskudd og spillemidler	0	84 520	0	0	84 520
Sum Investeringer	0	84 520	0	0	84 520
Sum Park og anlegg	0	84 520	0	0	84 520
Ingen verdi					
Investeringer					
Biler Oppvekst - Vesterålen Barnevern	4 000	0	0	0	4 000
Sum Investeringer	4 000	0	0	0	4 000
Sum Ingen verdi	4 000	0	0	0	4 000
Sum investeringsprosjekter	8 885	84 770	0	0	93 655

Ønskede investeringer - tekstbeskrivelse**Biler Oppvekst - Vesterålen Barnevern**

Bilparken til Vesterålen barnevern og oppvekst har utgående leasingavtaler. Ny løsning må være på plass i løpet av 2017. Det er for barnevernet ønske om å kjøpe ut bilparken som benyttes i dag. I tillegg utvide med en bil grunnet logistikkutfordringer i nordre del av Vesterålen. Det er for oppvekst behov for å anskaffe ny bil som erstatning for utgått leasingavtale.

Utkjøp av leasingavtale til ca. 4,0 MNOK.

Brann og redning, Samband

Det er behov for å oppgradere/skifte ut røykdykkersambandet.

Det er krav om at det skal være kommunikasjon imellom røykdykkerne som er inne i bygg og røykdykkerleder på utsiden.

Dette er livsviktig for sikkerheten. Brann og redning har vært plaget med at sambandet ikke har fungert tilstrekkelig.

Sambandsutstyret er utdatert, fungerer dårlig, og noe av utstyret er 20 år gammelt. Det er behov for 22 nye, komplette sett.

Brannforebygger-/feiebil

Brannforebyggerne har 2 kjøretøy. En el-bil som er tilrettelagt i forhold til HMS-kravene med ren og forurenset sone. En diesebil som ikke er tilrettelagt.

Dekning kostnader ny hall som finansieres av tilskudd og spillemidler

Dekning kostnader ny hall som finansieres av tilskudd og spillemidler

Møblering av Søndre Frydenlund

Møblering av Søndre Frydenlund.

To nye gressklippere m/henger

Gressklipperne vi har er gamle og svært mye brukt. Selv med mye vedlikehold på vinteren så står klipperne mer på verksted enn de er i bruk. Gressklippere kan ikke kjøres langs vei, så her må samtidig investeres i henger som kan frakte disse.

Utemiljø, to nye varebiler

Ansatt som har ansvar for renovasjon har ikke egen bil tilgjengelig. Renovasjon er viktig. Utemiljø kjører rundt hele kommunen og tømmer dunker. Dette tar tid, så det er vanskelig å dele bil med andre.

Bil tilhørende funksjon som gartner i Sortland kommune er utslitt, og her brukes uforholdsmessig mye penger på å vedlikeholde denne.

Utemiljø, Traktor med tilhenger

Garanti og serviceavtale går ut til nyttår på den traktoren vi har i dag. Da bærer vi alle kostnader og risiko dersom vi får feil. Økonomisk så er det nå vi får mest for innbytte så mellomvær blir mindre.

Traktorhenger som vi har i dag er for liten og vi må kjøre mange turer med traktor for å levere jord og annen masse på kirkegårdene og ellers plasser vi jobber.